

Spis treści

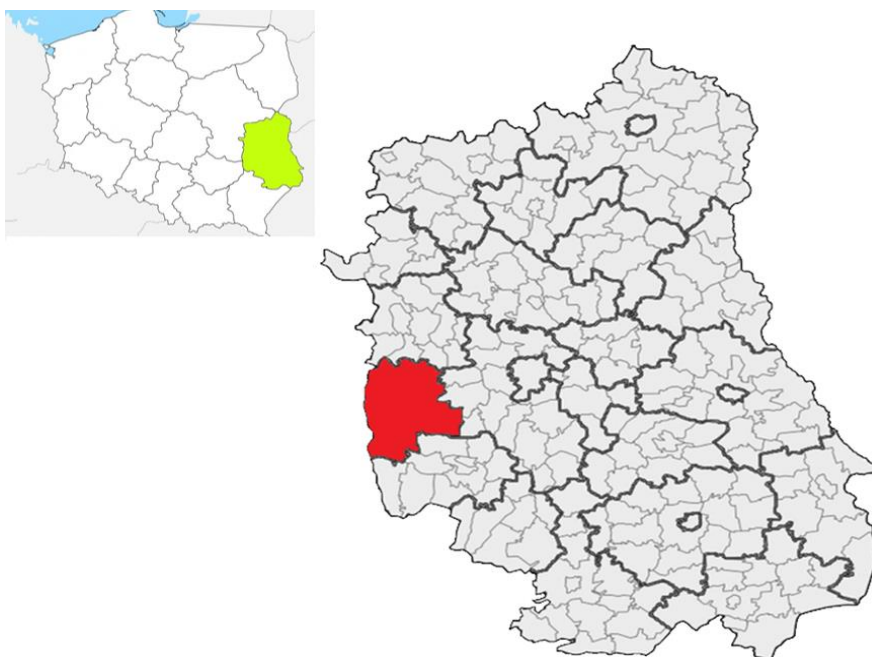
1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	2
1.1 POŁOŻENIE.....	2
1.2 RZEŻBA TERENU	4
1.3 GLEBY	5
1.4 LASY	8
1.5 ZASOBY WODNE	8
1.6 KLIMAT	12
1.7 OBSZARY PRAWNIE CHRONIONE	12
WNIOSKI:.....	16
2. DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY.....	18
2.1 LICZBA LUDNOŚCI	18
2.2 PRZYROST NATURALNY I MIGRACJE.....	22
2.3 PRACUJĄCY I STRUKTURA ZATRUDNIENIA.....	25
WNIOSKI:	29
3. POTENCJAŁ GOSPODARCZY	30
3.1 PODMIOTY GOSPODARCZE.....	30
3.2 ROLNICTWO	33
3.3 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	36
3.4 TURYSTYKA	40
3.5 TERENY INWESTYCYJNE.....	52
WNIOSKI:	57
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	59
4.1 INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA.....	59
4.2 INFRASTRUKTURA WODNA I KANALIZACYJNA	69
4.3 GOSPODARKA ODPADAMI	73
4.4 INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA.....	76
WNIOSKI:	78
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA	80
5.1 EDUKACJA I WYCHOWANIE	80
5.2 OCHRONA ZDROWIA	83
5.3 POMOC SPOŁECZNA	85
5.4 KULTURA I SPORT	86
WNIOSKI:	94
6. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA.....	96
6.1 STRUKTURA BUDŻETU I SYTUACJA FINANSOWA	96
6.2 POLITYKA INWESTYCYJNA I REALIZACJA PROJEKTÓW WSPÓLFINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ ORAZ FUNDUSZY KRAJOWYCH	98

1. PRZESTRZEŃ i ŚRODOWISKO

1.1 Położenie

Powiat opolski położony jest w zachodniej części województwa lubelskiego. Jest jednym z 314¹ powiatów w Polsce i jednym z 20 powiatów województwa lubelskiego. Siedzibą powiatu opolskiego jest miasto Opole Lubelskie.

Rysunek 1. Powiat opolski na tle województwa lubelskiego.

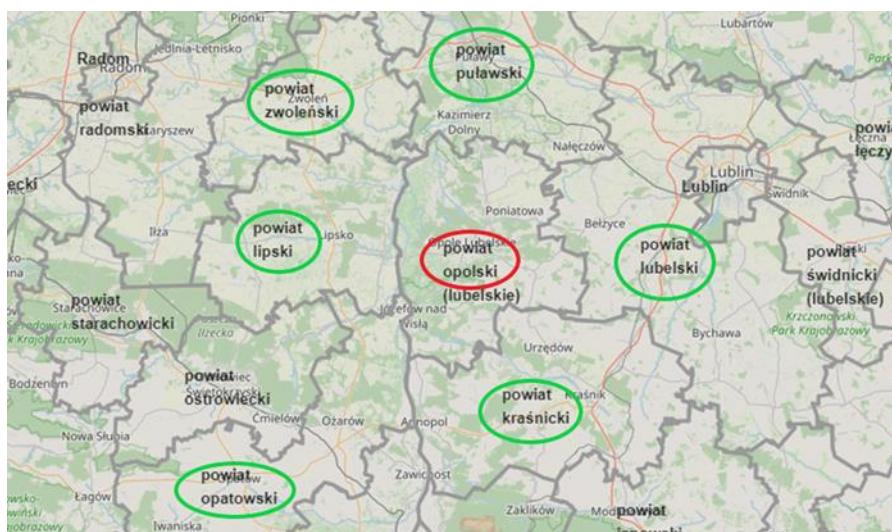

Źródło: wikipedia.org

Powiat opolski graniczy na wschodzie z powiatem lubelskim, na północy z powiatem puławskim, a na południu z powiatem kraśnickim. Na zachodzie natomiast graniczy z dwoma powiatami województwa mazowieckiego: zwoleńskim i lipskim oraz z powiatem opatowskim, przynależnym terytorialnie do województwa świętokrzyskiego. Wzdłuż zachodniej granicy powiatu opolskiego biegnie rzeka Wisła, tworząc naturalną granicę między województwem lubelskim a sąsiadującymi województwami.

¹ Według stanu na 1 stycznia 2022 r. – źródła danych: <https://stat.gov.pl>

Rysunek 2. Powiat opolski i sąsiednie powiaty

Źródło: opracowanie na podstawie <https://mapyonline.pl>

Powiat opolski zajmuje powierzchnię 810 km², co na tle obszaru województwa lubelskiego stanowi 3,22% całej jego powierzchni. Administracyjnie powiat tworzy 7 gmin: Wilków (gmina wiejska), Karczmiska (gmina wiejska), Łaziska (gmina wiejska), Opole Lubelskie (gmina miejsko-wiejska), Poniatowa (gmina miejsko-wiejska), Chodel (gmina wiejska) oraz Józefów nad Wisłą (gmina miejsko - wiejska). W powiecie jest łącznie 198 miejscowości (wraz z miastami) oraz 191 sołectw.

Rysunek 3. Gminy powiatu opolskiego.

Tabela 1. Liczba miejscowości w gminach.

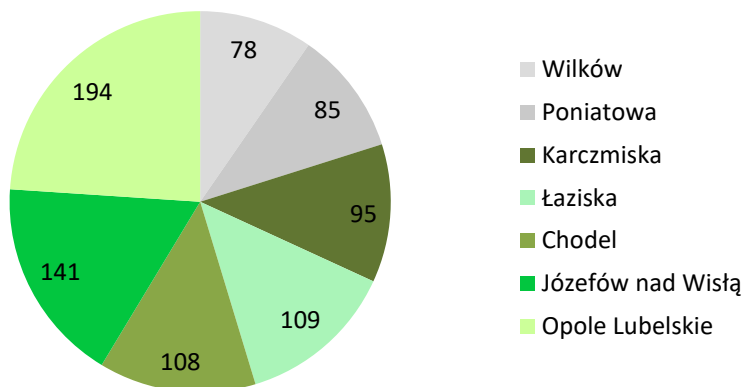
Gmina	Liczba miejscowości (łącznie z miastami)
Wilków	26
Poniatowa	18
Karczmiska	20
Łaziska	25
Chodel	26
Józefów nad Wisłą	36
Opole Lubelskie	47
łącznie:	198

Źródło: <https://swaid.stat.gov.pl>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Pod względem zajmowanej powierzchni największymi gminami powiatu są: Opole Lubelskie o powierzchni 194 km², Józefów nad Wisłą – 141 km² oraz Łaziska i Chodel z porównywalną powierzchnią: odpowiednio 109 km² i 108 km².

Wykres 1. Powierzchnia gmin powiatu opolskiego (km²)

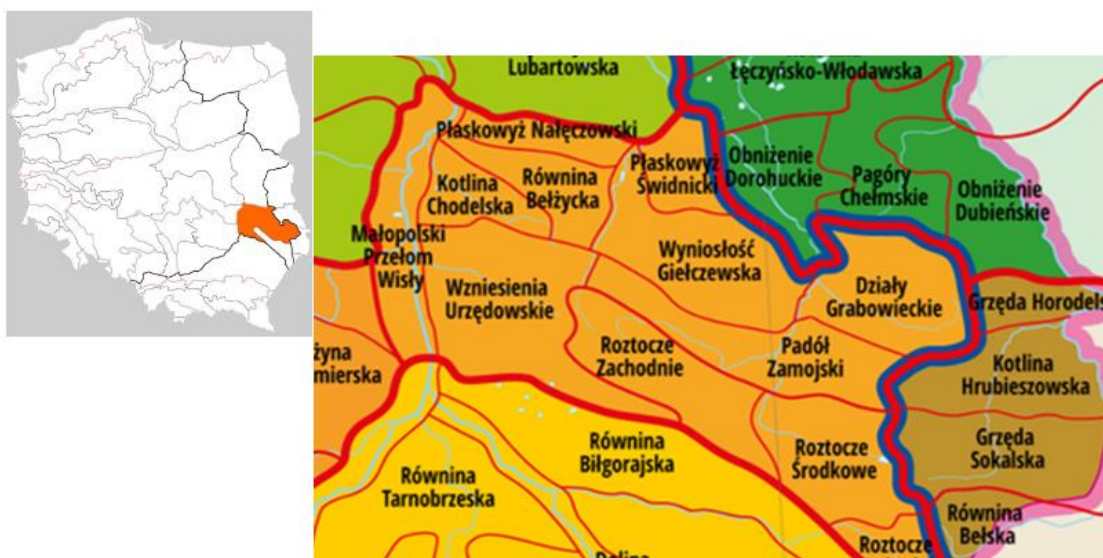

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2021 rok.

1.2 Rzeźba terenu

Powiat opolski, pod względem podziału fizyczno-geograficznego, przynależy do makroregionu Wyżyna Lubelska, który rozciąga się pomiędzy doliną Bugu na wschodzie i Wisły na zachodzie oraz pomiędzy Polesiem Lubelskim na północy i wałem Roztocza na południu. W obszarze powiatu opolskiego wyróżnia się trzy subregiony - Równinę Beżycką, Kotlinę Chodelską i Wzniesienia Urzędowskie oraz Małopolski Przełom Wisły, jako odrębną jednostkę fizjograficzną. Dzięki takiemu usytuowaniu rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana.

Rysunek 4. Makroregion Wyżyna Lubelska

Źródło: <https://wikiwand.com>

Równina Bełżycka obejmuje teren gmin: Chodel, Poniatowa, Karczmiska i Wilków. Jest równiną o mało urozmaiconym krajobrazie, osiągającym wysokość od 160 (skarpa ku dolinie Wisły) do 230 m n.p.m. (dział wodny Wisły i Bystrzycy). Podłoże zbudowane jest z margli kredowych i glin zwałowych. Region ten jest regionem typowo rolniczym.

Kotlina Chodelska – region o powierzchni 392,4 km². Obejmuje obszar sześciu gmin powiatu: Opole Lubelskie, Poniatowa, Łaziska, Karczmiska, Wilków oraz Chodel. Stanowi obniżenie terenu o łagodnie nachylonych stokach wypreparowanych w mało odpornych marglach kredowych. Dno Kotliny ma wyrównaną powierzchnię, pochylającą się ku zachodowi w kierunku doliny Wisły od 180 do 135 m n.p.m. Charakteryzuje się rozległymi spłaszczeniami poprzecinanymi piaszczystymi wydhami. Biorąc pod uwagę wykorzystanie gospodarcze Kotlina Chodelska jest regionem rolniczym z dość dobrze rozwiniętym przemysłem rolno-spożywczym.

Wzniesienia Urzędowskie położone w zachodniej części Wyżyny Lubelskiej, zajmują powierzchnię 461,7 km². Region jest pasmem wzniesień (wys. do 295 m n.p.m.) będących naturalnym przedłużeniem ciągnącego się dalej na południowy - wschód Roztocza. Jest to obszar o urozmaiconej rzeźbie, z charakterystycznymi wąwozami lessowymi, malowniczo przecięty rzeką Wyznicą. Mezo-region ten występuje na terenie gmin Opole Lubelskie, Łaziska, Chodel oraz Józefów nad Wisłą.

Małopolski Przełom Wisły to dolina o wąskim i wydłużonym kształcie, jej dno pokrywają mady rzeczne. Charakterystyczne dla niej są wysokie brzegi, meandry i liczne wyspy. Wyspy te mają różny charakter: od niskich, piaszczystych, nagich wysepek po wyżej wyniesione, porośnięte roślinnością. Region, o głównie rolniczym charakterze, zlokalizowany jest wzdłuż zachodniej granicy powiatu opolskiego.

1.3 Gleby

Teren powiatu opolskiego charakteryzuje duża mozaikowość pokrywy glebowej. Wynika ona z miejscowej budowy geologicznej i morfologii terenu. Największe obszary zajmują gleby napiaskowe. Są to różnego rodzaju bielice, pseudobielice i gleby brunatne, utworzone na utworach lodowcowych, wodnolodowcowych i rzecznych. Dna dolin zajmują mady i gleby mułowo - torfowe. Z obszarami występowania wapieni i margli związane są rędziny². Pod względem jakości gleb wyrażonej klasyfikacją bonitacyjną, gminy powiatu posiadają bardzo korzystne warunki do produkcji rolniczej.

Na terenie powiatu opolskiego przeważają gleby jakości dobrej i średniej, podścielone piaskami i glinami lekkimi, z których największą ilość zakwalifikowana jest do II – IV klasy

²Źródło danych: <https://opole.lublin.pl>

bonitacyjnej. Grunty najlepsze jakościowo (I-III) zajmują ok. 34,5 % użytków rolnych. Grunty średniej jakości (kl. IV) stanowią ok. 41,8 %, zaś słabe jakościowo (kl. V-VI) 23,6%³.

Zdecydowaną większość powierzchni powiatu opolskiego zajmują grunty i użytki rolne – jest to 50 143 ha powierzchni, co w przeliczeniu procentowym stanowi 67,6% powierzchni ogółem powiatu. Analizując dane dla poszczególnych gmin procent powierzchni gruntów i użytków rolnych zajmowanych przez gospodarstwa rolne jest najwyższy w gminach: Poniatowa - aż 73% i Chodel – 69%. Z kolei w gminie Wilków, Józefów nad Wisłą i Łaziska wynosi ponad 60%. W dwóch pozostałych gminach jest to mniej niż 55 %.

Tabela 2. Powierzchnia gruntów i użytków rolnych powiatu opolskiego i poszczególnych gmin (ha).

Powierzchnia gruntów i użytków rolnych (ha)	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
grunty ogółem, w tym:	50 143	10 382	5 261	4 845	6 599	6 263	7 483	9 310
użytki rolne	42 694	8 492	4 276	4 154	5 872	5 716	6 389	7 795
las i grunty leśne	4 987	1 338	715	456	401	228	687	1 162
pozostałe grunty	2 462	552	271	235	325	319	407	354

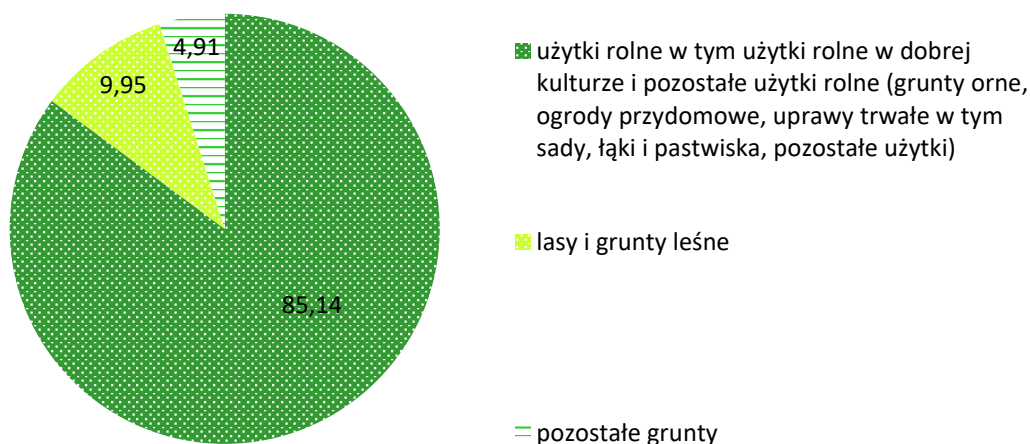
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2020 rok.

Spośród gruntów i użytków rolnych ogółem największą ich część zajmują użytki rolne, na które składają się użytki rolne w dobrej kulturze i pozostałe użytki rolne. Zalicza się do nich grunty orne (czyli grunty zasiane lub zasadzone ziemiopłodami rolnymi lub ogrodniczymi, plantacje wikliny i chmielu, powierzchnie szklarni, inspektów, tuneli foliowych, powierzchnie ogrodów przydomowych oraz powierzchnie mniejsze od 0,1 ha zasadzone drzewami owocowymi i krzewami owocowymi), ogrody przydomowe, uprawy trwałe w tym sady, łąki i pastwiska oraz pozostałe użytki⁴. W powiecie opolskim jest to ponad 85%. Drugim typem pod względem zajmowanej powierzchni gruntów i użytków rolnych są lasy i grunty leśne - obejmują łącznie prawie 10%. Pozostałe grunty – zajmują 5% powierzchni gruntów i użytków rolnych.

³ Aktualizacja programu ochrony środowiska dla Powiatu opolskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, <https://opole.lublin.pl>

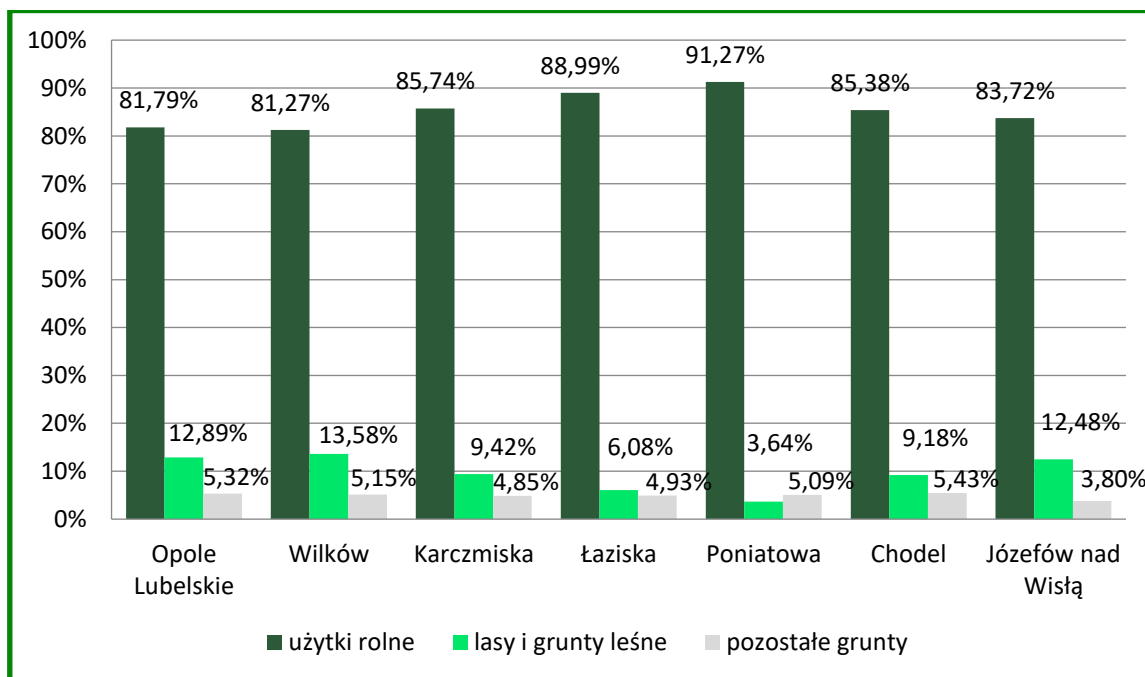
⁴ Definicja gruntów ornych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wykres 2. Grunty i użytki rolne powiatu opolskiego, podział procentowy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2020 rok.

Wykres 3. Struktura procentowa podziału gruntów i użytków rolnych w gminach powiatu opolskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2020 rok.

Wśród upraw w powiecie opolskim dominuje uprawa zbóż - pszenicy, żyta, rzepaku i innych mieszanek zbożowych. Dużą popularnością cieszy się także uprawa ziemniaków i buraków cukrowych. W sadach uprawiane są drzewa jabłoni, grusz, wiśni i śliw. Powszechnie występują plantacje owoców jagodowych: malin, truskawek i porzeczek. Zbiory wszystkich owoców w powiecie stanowią ok. 35% produkcji owoców w województwie lubelskim. Powiat opolski jest również największym regionem, w którym uprawiany jest chmiel.

1.4 Lasy

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu opolskiego zajmuje 19 851 ha, co w skali całej jego powierzchni stanowi 24,51%. Wyróżnić możemy grunty leśne o charakterze publicznym, których powierzchnia wynosi 6 883 ha oraz grunty leśne prywatne. Powierzchnia lasów prywatnych wynosi ponad 12 tys. ha i zajmuje znaczną część gruntów leśnych powiatu.

Tabela 3. Powierzchnia gruntów leśnych powiatu opolskiego i poszczególnych gmin.

Powierzchnia gruntów leśnych (ha)	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
ogółem	19 851,45	6 251,13	1 129,04	2 633,94	2 489,58	1 617,13	2 142,87	3 587,76
grunty leśne publiczne	6 883,90	2 933,06	25,65	856	1 423,54	755,76	310,05	579,39
grunty leśne prywatne	12 967,55	3 318,07	1 103,39	1 777,94	1 066,04	861,37	1 832,37	3 008,37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2022 rok.

Na terenie powiatu opolskiego występują liczne parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej - łącznie 67,72 ha, co stanowi niecałe 0,1% powierzchni powiatu.

Tabela 4. Powierzchnia gruntów leśnych powiatu opolskiego i poszczególnych gmin.

Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej (w miastach i na wsi) (ha)	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
ogółem	67,72	40,85	0,1	4,03	0	19,8	0,32	2,62

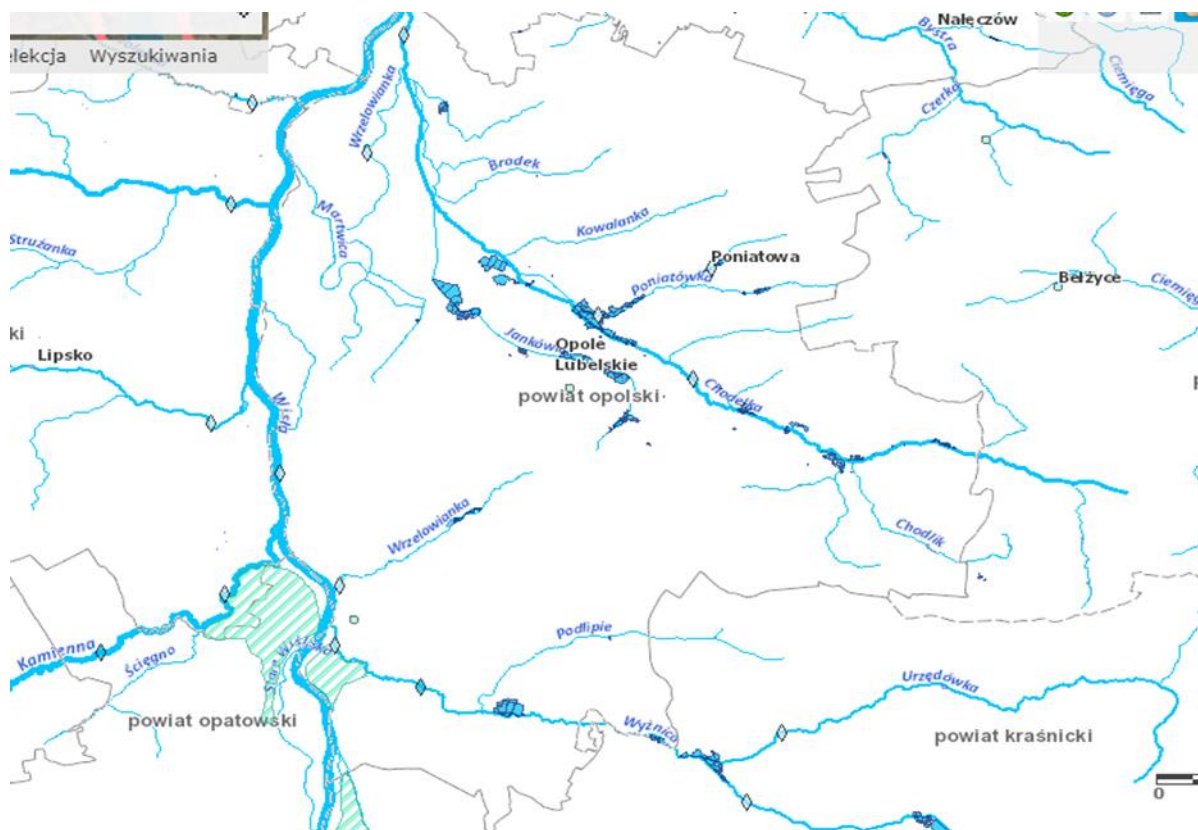
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2022 rok.

1.5 Zasoby wodne

Powiat opolski położony jest w zlewni rzeki Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. W granicach powiatu opolskiego wyodrębniono 20 cieków wód naturalnie płynących, o łącznej długości ok. 236 km. Największą rzeką powiatu jest Wisła, która stanowi zachodnią granicę gmin Józefów nad Wisłą, Łaziska i Wilków. Największymi prawobrzeżnymi dopływami Wisły na terenie powiatu są rzeki Wyźnica i Chodelka⁵.

⁵ „Program ochrony środowiska dla Powiatu opolskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”, <https://spopolelubelskie.bip.lubelskie.pl>

Rysunek 5. Wody powierzchniowe w powiecie opolskim

Źródło: <http://wody.isok.gov.pl>

Sieć wodna powiatu jest zróżnicowana. Południowa część obejmująca dorzecze Wyznicy charakteryzuje się małą gęstością rzeczną, zaś centralna i północna część, wchodząca w skład zlewni rzeki Chodelki, wyróżnia się najgęstszą siecią rzeczną w obrębie całej Wyżyny Lubelskiej. Chodelka jest największym dopływem Wisły na tym obszarze, wypływającym we wsi Borzechów i mającym 43 km długości.

Łączną sieć rzeczną tworzy 20 cieków wód naturalnie płynących o łącznej długości ok 236 km. Są to następujące rzeki:

Tabela 5. Cieki wodne wód naturalnie płynących powiatu opolskiego.

Chodelka	Chodlik	Ciek Wronów	Brodek
Jankówka	Jankówka Górna	Jaworzanka	Karczmianka
Kowalanka	Kożuchówka	Kraczewianka	Martwica
Podlipie	Poniatołwa	Stara Rzeka	Wisetka
Wrzelówka	Wrzelowianka	Wyznica	Zimowa Rzeka

Źródło: www.opole.lublin.pl

Podziemnych 406 terenów podatnych i bardzo podatnych na zanieczyszczenia wyznaczono obszar ochronny o powierzchni 6 751,52 km², co stanowi 90,3% powierzchni zbiornika⁷.

1.6 Klimat

Według podziału klimatycznego województwa lubelskiego W. i A. Zinkiewiczów (1975) teren gmin wchodzących w obszar powiatu opolskiego znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego o widocznych wpływach klimatu kontynentalnego. Tutejszy mikroklimat wyróżnia się na tle całej Lubelszczyzny najdłuższym okresem bez przymrozków (248 dni) i wyjątkowo długim okresem wegetacyjnym (220 dni)⁸. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 7,425°C, średnia temperatura miesiąca najzimniejszego - 5,2°C, zaś najcieplejszego miesiąca (lipca) 18,5°C. Lato oraz zima trwa tu około 90 dni. Średnia roczna liczba godzin usłonecznienia wynosi około 1515-1520 godzin. Najbardziej pogodnymi miesiącami są sierpień i wrzesień, a pochmurnymi listopad i grudzień.

Opady atmosferyczne są niewielkie i wynoszą średnio około 550-570 mm w skali rocznej. Liczba dni z opadem powyżej 0,1 wynosi od 150 do 172 dni (maksymalne opady w lipcu, minimalne u schyłku zimy). Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi 88. Trwała pokrywa śnieżna pojawia się w połowie grudnia i utrzymuje się średnio do 80 dni. Na terenie powiatu przeważają wiatry o kierunku zachodnim. Średnia roczna prędkość wiatru osiąga 3-4 m/s (zimą powyżej 4, latem poniżej 2,5). Liczba dni z wiatrem powyżej 8 m/s wynosi 23 w roku. Udział ciszy sięga 6-12% na terenach otwartych oraz do 40% na terenach śródlęśnych i obniżeniach.

W powiecie opolskim zdecydowanie przeważają tereny o bardzo korzystnych i korzystnych warunkach bioklimatycznych związanych z występowaniem wierzchowin o suchym podłożu, które wyróżniają się bardzo dobrymi warunkami radiacyjnymi (nasłonecznienia) i anemologicznymi (są bardzo dobrze przewietrzane).

1.7 Obszary prawnie chronione

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu opolskiego wynosi około 44% całkowitej powierzchni powiatu. Na tym terenie znajdują się unikalne i cenne zbiorniki przyrodnicze oraz obszary siedliskowe ptaków ze względu, na które utworzono obszary chronione. Obszar powiatu obejmuje liczne formy ochrony przyrody takie jak: obszary chronionego krajobrazu, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, rezerваты przyrody oraz użytki ekologiczne.

⁷ Informator PSH Główne zbiorniki wód podziemnych w Polsce, Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Redakcja naukowa: Józef Mikołajków i Andrzej Sadurski, Warszawa 2017 rok.

⁸ Źródło danych: <https://www.opole.lublin.pl>

Na terenie powiatu opolskiego znajdują się dwa rezerwaty przyrody, oba w gminie Wilków. Są to Skarpa Dobrska – rezerwat krajobrazowy oraz Krowia Wyspa – rezerwat faunistyczny. W pierwszym rezerwacie celem ochrony jest zachowanie wychodni i odśnieżeń różnowiekowych osadów czwartorzędowych, różnorodnych form rzeźby terenu oraz ciepłolubnych muraw z licznymi rzadkimi gatunkami roślin. W drugim zaś zachowanie stanowisk lęgowych wielu gatunków ptaków. Funkcjonują dwa parki krajobrazowe: Kazimierski Park Krajobrazowy oraz Wrzelowiecki Park Krajobrazowy. Ponadto wyznaczone zostały dwa obszary chronionego krajobrazu: Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu i Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu. W regionie zlokalizowany jest jeden użytek ekologiczny - Emilcin, znajdujący się we wsi Emilcin w gminie Opole Lubelskie. Obejmuje on swoim zasięgiem podmokłe łąki z licznymi zagłębieniami i oczkami wodnymi.

Tabela 6. Obszary prawnie chronione w podziale na gminy powiatu opolskiego.

Obszary prawnie chronione ogółem w tym:	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
rezerwaty przyrody	x	64,30	x	x	x	x	x
parki krajobrazowe	3 300,00	1 729,02	60,44	x	x	x	1 689,00
rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych	0,00	60,56	x	x	x	x	x
obszary chronionego krajobrazu	4 570,96	3 196,11	3 785,47	6 949,10	1 139,10	3 271,04	6 273,59
rezerwaty i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu	9,58	x	x	x	x	x	x
użytki ekologiczne	9,59	x	x	x	x	x	x

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2021 rok.

W granicach powiatu objęto ochroną prawną 26 pomników przyrody. Wśród drzew pomnikowych dominuje dąb szypułkowy, pozostałe gatunki to: lipa drobnolistna, sosna pospolita, wiąz szypułkowy, grab pospolity, kasztanowiec biały, platan klonolistny i jodła kalifornijska⁹.

⁹ „Program ochrony środowiska dla Powiatu opolskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028”, <https://spopolelubelskie.bip.lubelskie.pl>

Tabela 7. Liczbowe zestawienie pomników przyrody na terenie powiatu opolskiego.

Pomniki przyrody (sztuki)	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
ogółem:	26	14	2	5	1	2	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, 2021 rok.

Na terenie powiatu zlokalizowane są cztery obszary Natura 2000, które łącznie zajmują blisko 25 tysięcy hektarów.

Tabela 8. Obszary Natura 2000 na terenie powiatu opolskiego.

Lp.	Nazwa obszaru Natura 2000	Gminy na terenie powiatu opolskiego objęte obszarem NATURA 2000	Powierzchnia obszaru (ha)
1.	Opole Lubelskie	Opole Lubelskie, Poniatowa	2 724,43
2.	Przełom Wisły w Małopolsce	Józefów nad Wisłą, Łaziska, Wilków	15 170,88
3.	Komaszyce	Opole Lubelskie, Chodel	127,82
4.	Małopolski Przełom Wisły	Józefów nad Wisłą, Łaziska, Wilków	6 972,78

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://crfop.gdos.gov.pl>

Zgodnie z zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie celem działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Opole Lubelskie (kod obszaru PLH060054) jest utrzymanie populacji nocka dużego (gatunek ssaka z rzędu nietoperzy z rodziny mroczkowatych) na poziomie 50 – 500 sztuk (wyeliminowanie zagrożeń w postaci ewentualnego nieumyślnego zniszczenia kolonii wskutek nieautoryzowanej penetracji, wandalizmu lub niewłaściwie przeprowadzonego remontu dachu lub poddasza). Celem ochrony jest zachowanie potencjalnych żerowisk kolonii oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla tras przelotu przedmiotu ochrony, a także poszerzenie wiedzy na temat miejsc żerowania oraz tras przelotu przedmiotu ochrony.

Obszar Natura 2000 Przełom Wisły w Małopolsce (kod obszaru PLH060045) obejmuje przełomowy odcinek doliny Wisły, od ujścia Sanny powyżej Annapola do miasta Puławy. Obszar występowania ostoi prawie całkowicie pokrywa się z obszarem Małopolskiego Przełomu Wisły. Dolina Wisły jest jedną z niewielu w Europie dużych rzek, zachowanych w stanie względnie naturalnym. Dolina na tym odcinku ma charakter przełomu i posiada unikalne walory krajobrazowe. Stwierdzono tu 10 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (24% powierzchni) oraz 21 gatunków z Załącznika II tej Dyrektywy. Obszar

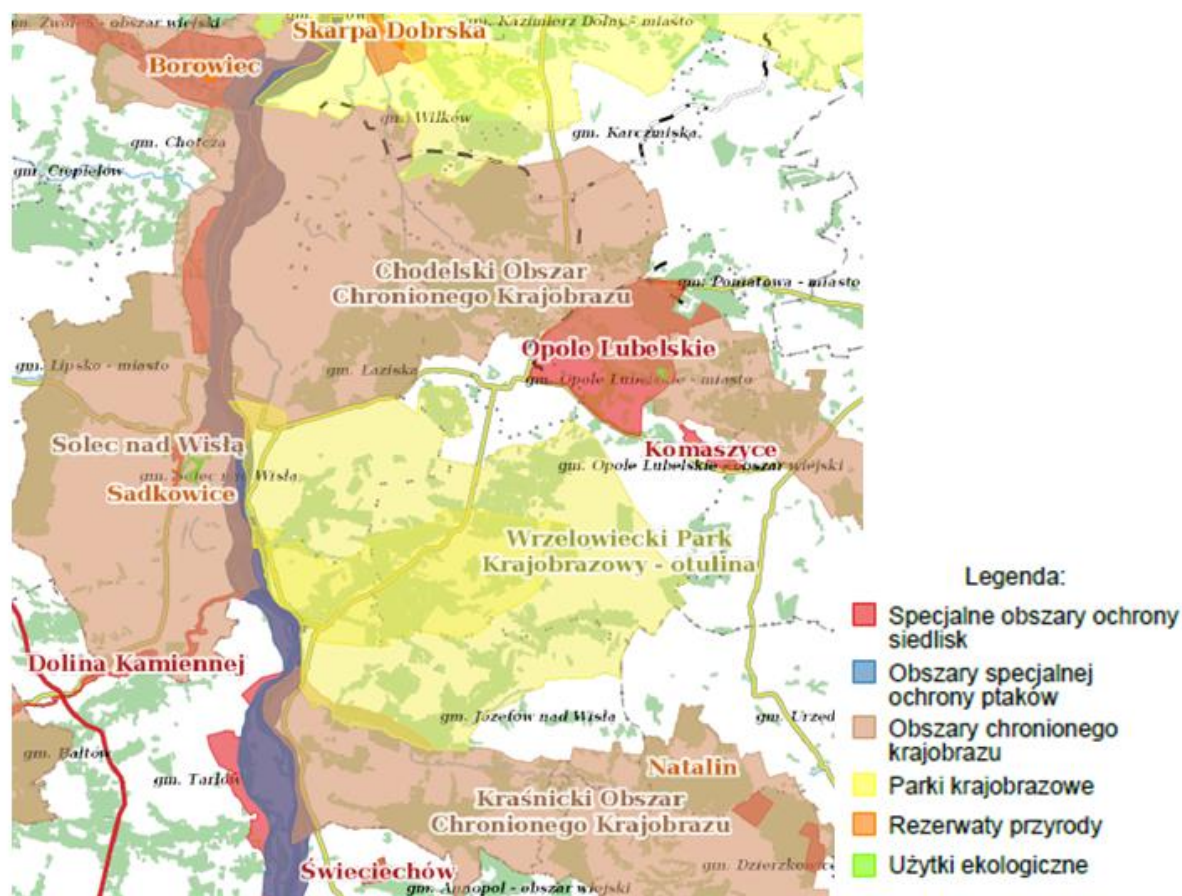
obejmuje fragment ostoi ptaków wodno - błotnych o randze europejskiej (IBA E 63), ważnej zarówno dla gatunków lęgowych jak i migrujących. W "Paneuropejskiej strategii ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej" Dolina Wisły została zaliczona do 10 systemów rzek Europy, którym nadano priorytet ochrony naturalnych walorów. Uważana jest za korytarz ekologiczny rangi europejskiej. Ponadto Dolinie Wisły towarzyszą liczne starorzecza, łąchy i zastoiska, piaszczyste wyspy, namuliska, rozległe płaty zarośli wierzbowych oraz lokalnie - płaty łągów nadrzecznych. Część koryta rzeki jest obwałowana, a obszar międzywala zajęty jest przez ekstensywnie użytkowane łąki i zarośla wierzbowe. W górnym biegu rzeki, na stromych, wapiennych i lessowych skarpach wznoszących się nad doliną (osiągających miejscami nawet do 90 m wysokości względnej) występują cenne płaty muraw kserotermicznych. Do Wisły uchodzą liczne mniejsze cieki wodne i w tych rejonach spotyka się interesujące siedliska ekotonowe¹⁰.

Dla obszaru Natura 2000 Komasyce (kod obszaru PLH060063) przyjęto cele działań ochronnych dotyczące zahamowania sukcesji ekologicznej wraz z przywróceniem kośnego użytkowania łąk oraz dodatkowo zachowanie dotychczasowego stanu uwilgotnienia torfowisk na rzecz rośliny Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*), a także podjęcie działań w zakresie uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i o uwarunkowaniach jego ochrony tj. na rzecz modraszka telejusa (motyl z rodziny modraszkatowatych) oraz kijanki kumaka nizinnego (płaz z rodziny kumakowatych). Rejon ten ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków i jest ostoją rzadkich gatunków owadów, płazów i gadów.

Natomiast dla obszaru Natura 2000 Małopolskiego Przełomu Wisły (kod obszaru - PLB140006) nie został przyjęty plan zadań ochronnych. Obszar ten charakteryzuje się wysokimi brzegami, meandrami i licznymi wyspami. Jest to jedna z najważniejszych w kraju ostoi ptaków wodno-błotnych związanych z siedliskami szerokiej doliny rzecznej. Został on wyznaczony w celu zachowania we właściwym stanie przełomowego fragmentu doliny Wisły (w tym ochrony rzadkich gatunków ptaków oraz ich siedlisk), począwszy od mostu drogowego w Annopolu, po przeprawę promową pomiędzy Janowcem a Kazimierzem Dolnym. Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony.

¹⁰ <http://www.natura2000.tbop.org.pl>

Rysunek 8. Obszary chronione.

Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl>

Wnioski:

Powiat opolski administracyjnie przynależy do województwa lubelskiego. Położony jest w jego zachodniej części. Graniczy z siedmioma powiatami: lubelskim, puławskim, kraśnickim, zwoleńskim, lipskim i z powiatem opatowskim. Wzdłuż zachodniej granicy powiatu opolskiego biegnie rzeka Wisła, tworząc naturalną granicę między sąsiadującymi województwami. Powiat tworzy siedem gmin: trzy gminy miejsko-wiejskie i cztery wiejskie. Łącznie znajduje się 198 miejscowości (wraz z miastami) oraz 191 sołectw. Powierzchnia powiatu wynosi 810 km². Spośród poszczególnych gmin powiatu największą powierzchnię zajmuje gmina Opole Lubelskie i w dalszej kolejności: Józefów nad Wisłą, Łaziska i gmina Chodel.

Powiat opolski, pod względem podziału fizyczno-geograficznego, przynależy do makroregionu Wyżyna Lubelska. W obszarze powiatu opolskiego wyróżnia się trzy subregiony - Równinę Bełżycką, Kotlinę Chodelską i Wzniesienia Urzędowskie oraz Małopolski Przełom Wisły, jako odrębną jednostkę fizjograficzną. Dzięki takiemu usytuowaniu rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana.

Teren powiatu jest obszarem typowo rolniczym. Zdecydowaną większość gruntów na terenie powiatu opolskiego stanowią użytki rolne. Zajmują one 67,6% powierzchni powiatu. Największą ich część zajmują grunty orne - ponad 66%. Drugim typem pod względem zajmowanej powierzchni są sady - obejmują niecałe 24%. Pozostałą część zajmują łąki i pastwiska – łącznie niecałe 10% powierzchni. W powiecie dominuje uprawa zbóż, dużą popularnością cieszy się także uprawa ziemniaków i buraków cukrowych. Uprawiane są również drzewa owocowe i owoce jagodowe (maliny i truskawki). Zbiory wszystkich owoców w powiecie stanowią ok. 35% produkcji owoców w województwie lubelskim. Powiat opolski jest również największym regionem, w którym uprawiany jest chmiel. Znaczną część obszaru powiatu opolskiego zajmują także grunty leśne - 24,51% jego powierzchni. Z tego grunty leśne publiczne zajmują 34,67%, natomiast prywatne stanowią 65,32% całości gruntów leśnych. Na terenie Powiatu opolskiego występują liczne parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej.

Powiat opolski położony jest w zlewni rzeki Wisły, w regionie wodnym Środkowej Wisły. W granicach powiatu opolskiego wyodrębniono 20 cieków wód naturalnie płynących, o łącznej długości ok. 236 km. Największą rzeką powiatu jest Wisła. Sieć rzeczna na terenie powiatu tworzy 20 cieków wód naturalnie płynących o łącznej długości ok. 236 km. Największą gęstość dorzecza i długość (43 km) ma rzeką Chodelka. Mniejszą gęstością rzeczą charakteryzuje się południowa część obejmująca dorzecze Wyżnicy. Pod względem oceny stanu jakości wód najwyższą, III klasą czystości charakteryzuje się rzeka Chodelka, zaś IV klasę posiadają rzeki Jankówka, Karczmianka i Wyżnica. Na terenie powiatu opolskiego występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Zlokalizowane są wzdłuż rzeki Wisły, a także dwóch głównych rzek powiatu tj. Chodelki i Wyżnicy. Powiat opolski przynależy do Głównego Zbiornika Wód Podziemnych – Niecka Lubelska, którego powierzchnia wynosi 7 476,66 km². Stan jakości wód podziemnych zaklasyfikowano jako dobry. Dominują wody zaliczane do I i II klasy czystości.

Pod względem klimatycznym powiat opolski należy do dzielnicy klimatycznej lubelskiej. Tutejszy mikroklimat wyróżnia się na tle całej Lubelszczyzny najdłuższym okresem bez przymrozków i wyjątkowo długim okresem wegetacyjnym.

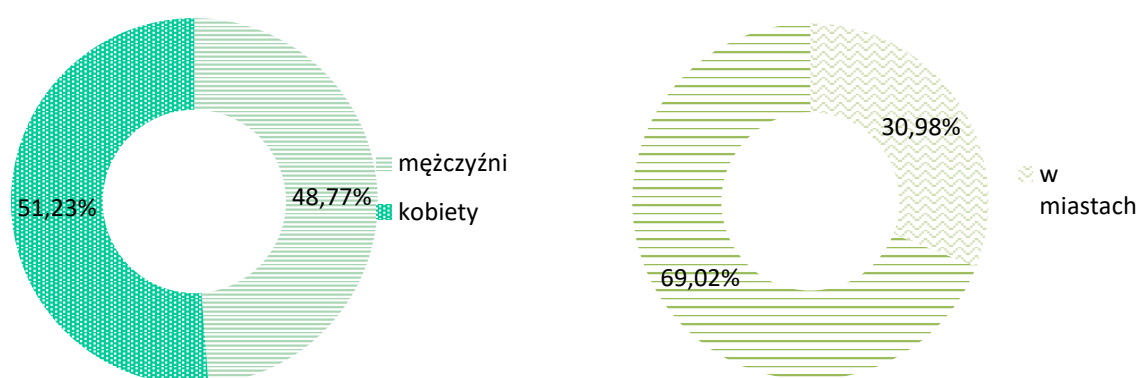
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie powiatu opolskiego wynosi około 44% całkowitej powierzchni powiatu. Na jej terenie znajdują się unikalne i cenne zbiorowiska przyrodnicze oraz obszary siedliskowe ptaków ze względu, na które utworzono obszary chronione. Obszar powiatu obejmuje liczne formy ochrony przyrody jak: 2 obszary chronionego krajobrazu, 2 parki krajobrazowe, 4 obszary Natura 2000, 26 pomników przyrody, 2 rezerваты przyrody oraz 1 użytek ekologiczny.

2. DEMOGRAFIA I RYNEK PRACY

2.1 Liczba ludności

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2021 roku powiat opolski zamieszkiwało 58 044 osób, w tym 28 308 mężczyzn i 29 736 kobiet, co stanowiło 3,71% ludności zamieszkującej całe województwo lubelskie. Najwięcej ogółu ludności powiatu zamieszkiwało na wsi (aż 69%). W strukturze ludności powiatu w podziale na płeć przeważają kobiety, na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

Wykres 4. Liczba ludności powiatu opolskiego wg płci i wg zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Pod względem zamieszkującej ludności w gminach najwięcej mieszkańców liczy Opole Lubelskie - ponad 16 tysięcy osób. Nieco mniej mieszka w Poniatowej – prawie 14 tysięcy osób. W pozostałych gminach powiatu opolskiego liczba mieszkańców nie przekracza 6,5 tys.

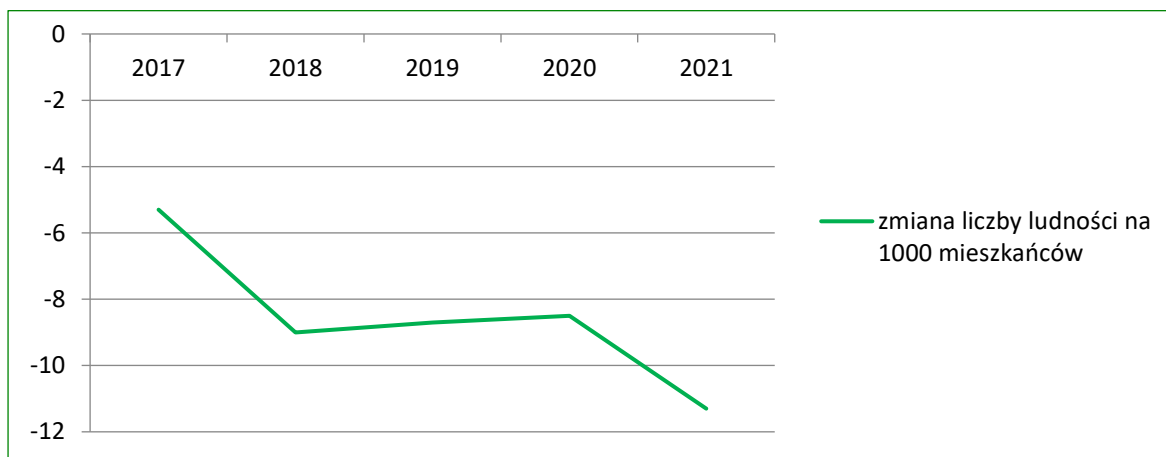
Tabela 9. Liczba ludności w poszczególnych gminach powiatu opolskiego.

Ludność	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
ogółem	58 044	16 818	4 293	5 434	4 831	13 833	6 481	6 354
mężczyźni	28 308	8 167	2 127	2 698	2 405	6 563	3 226	3 122
kobiety	29 736	8 651	2 166	2 736	2 426	7 270	3 255	3 232

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Analizując dane demograficzne dotyczące liczby ludności w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców zauważalny jest znaczny spadek. W 2021 roku wynosił 11,3 osób na 1 000 mieszkańców. Na przestrzeni ostatnich pięciu lat wskaźnik ten zmniejszył się o 6 osób, w 2017 roku wynosił 5,3.

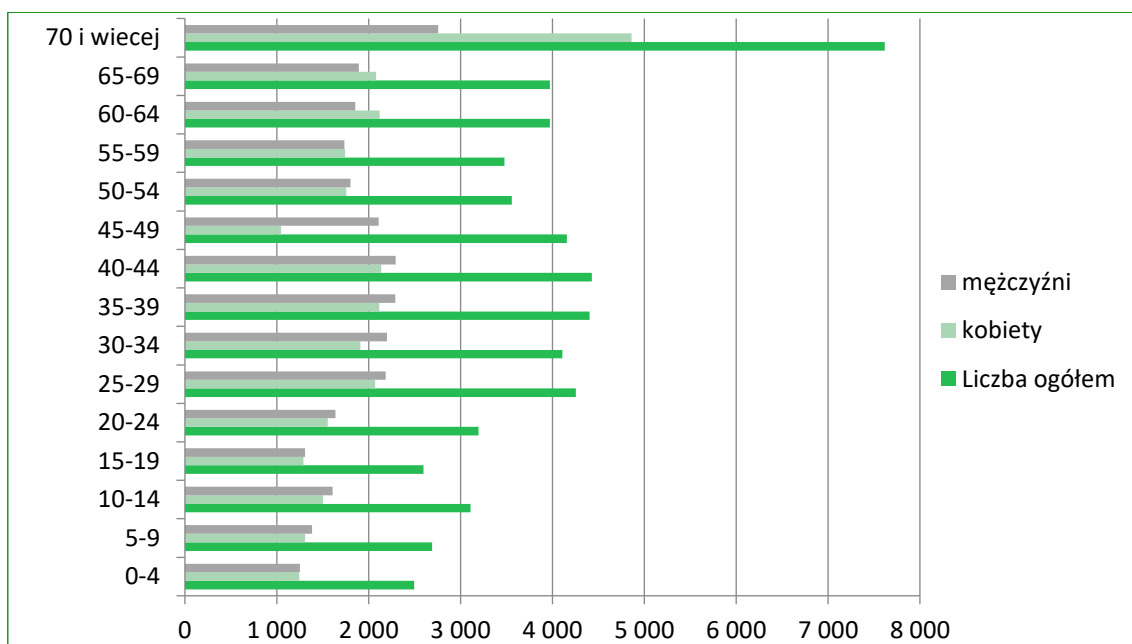
Wykres 5. Sumaryczna stopa wzrostu liczby ludności¹¹.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Ogólna struktura ludności powiatu opolskiego w podziale na wiek wskazuje jednoznacznie, potwierdzając tym samym trend ogólnopolski, na wzrost osób w wieku starszym w populacji ogółem. W 2021 roku grupa wiekowa osób najstarszych (70 i więcej) stanowiła 13,12% ogółu ludności powiatu, zaś grupa wiekowa osób najmłodszych (0-4 lat) tylko 4,3%.

Wykres 6. Liczba ludności według grup wieku.

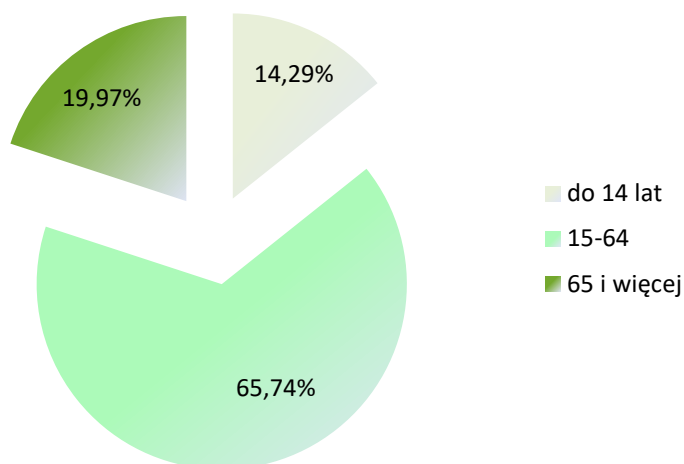
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Struktura ludności według biologicznych grup wieku przedstawiała się następująco: dzieci w wieku do 14 lat stanowiły 14,29% ogółu ludności powiatu, ludność dorosła od 15 lat do 64 – 65,74%, zaś w wieku 65 lat i więcej – 19,97%. Średnia wieku ludności powiatu opolskiego

¹¹ Sumaryczna stopa wzrostu liczby ludności - jest to stosunek całkowitego wzrostu liczby ludności w roku do średniej liczby ludności z danego obszaru w tym samym roku. Wartość ta wyrażana jest na 1 000 mieszkańców.

wynosi 42 lata, z czego średnia wieku kobiet to 44,4 lata, a mężczyzn niecałe 41 i z każdym rokiem wzrasta.

Wykres 7. Struktura ludności powiatu opolskiego według biologicznych grup wieku.

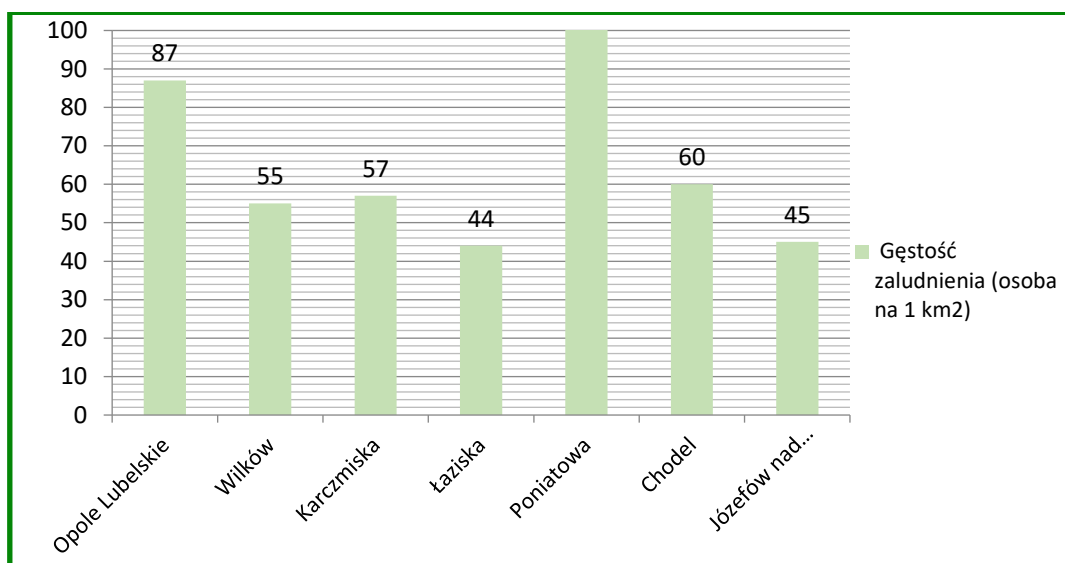

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

W 2021 roku współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w powiecie, pokazujący stosunek liczby osób w wieku 65 lat i starszych do liczby osób w wieku produkcyjnym, wynosił 30%. Ma on tendencję wzrostową - średnio o 1 % rocznie.

Średnia gęstość zaludnienia powiatu wynosi 72 osoby na km² i jest to wartość niższa niż średnia wartość dla województwa, która wynosi 83 osoby na km². Największa gęstość zaludnienia spośród gmin wchodzących w skład administracyjny powiatu opolskiego występuje w gminie Poniatowa - 164 osoby na km². W pozostałych gminach wskaźnik ten zdecydowanie spada. W Opolu Lubelskim jest dwukrotnie mniejszy i wynosi 87 osób na km², w gminie Chodel 60 osób na km² a w pozostałych jest mniej niż 55 osób na km².

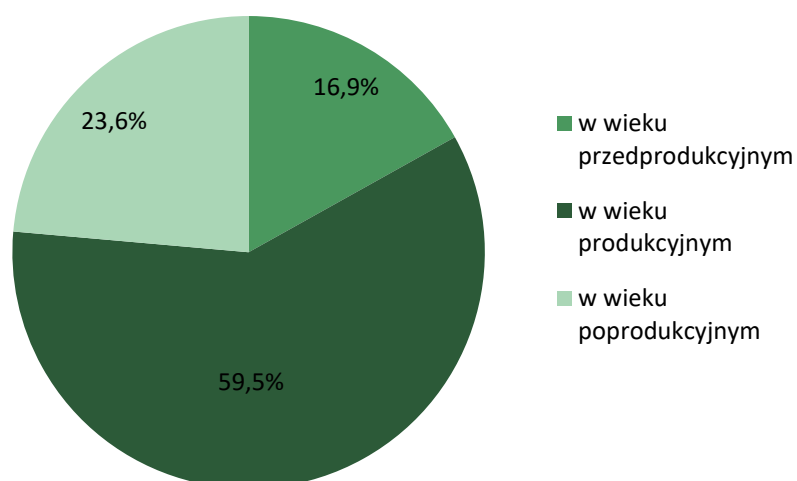
Wykres 8. Gęstość zaludnienia w poszczególnych gminach powiatu opolskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Według ekonomicznych grup wiekowych największy procent stanowią osoby w wieku produkcyjnym - prawie 60% zamieszkujących gminy powiatu opolskiego. W wieku przedprodukcyjnym stanowią prawie 17%, zaś poprodukcyjnym ponad 23%. Rozpatrując jednakże powyższe dane na przestrzeni ostatnich pięciu lat zauważyć należy, że maleje udział osób w grupie wieku przedprodukcyjnego (spadek o 0,4% w stosunku do 2017 r.) i produkcyjnego (spadek o 1,7% w porównaniu z 2017 r.) na rzecz grupy wieku poprodukcyjnego (wzrost o 2% w stosunku do 2017 r.).

Wykres 9. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

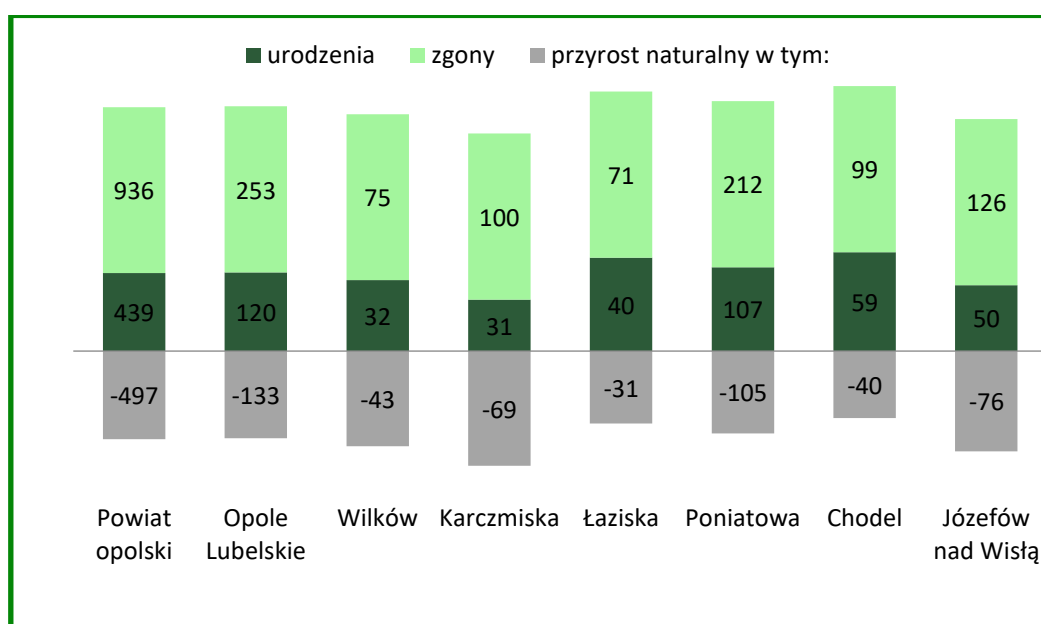
Analiza danych dotyczących liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym ogółem wskazuje, iż ludność w powiecie w przeciągu ostatnich pięciu lat (lata 2017-2021) zmniejszyła się o ponad 2 tysiące osób. Największy spadek wykazują gminy Poniatowa i Opole Lubelskie (o 597 i 595 osób w przeciągu ostatnich 5 lat), najmniejszy gmina Łaziska (spadek o 125 osób). Zgodnie z prognozami demograficznymi Głównego Urzędu Statystycznego przewiduje się dalszy spadek liczby ludności.

Prognozuje się, iż w 2030 roku powiat opolski zamieszkiwać będzie 54 790 osób, co w porównaniu z rokiem 2021 daje spadek o ponad 5,5%, zaś w roku 2040 liczba ludności spadnie prawie trzykrotnie (o 14,3%)¹².

2.2 Przyrost naturalny i migracje

Jednym z głównych czynników decydujących o liczbie ludności jest przyrost naturalny¹³. Na terenie powiatu opolskiego odnotowuje się ujemny przyrost naturalny (tzw. ubytek naturalny¹⁴) i ma on tendencję wzrostową. W 2021 roku pod względem naturalnego ruchu ludności liczba zgonów w powiecie wynosiła 936 mieszkańców, zaś urodzeń było ponad dwa razy mniej – 439 mieszkańców. W związku z tym przyrost naturalny w powiecie opolskim kształtował się na poziomie na poziomie -497 osób.

Wykres 10. Przyrost naturalny w Powiecie opolskim i poszczególnych gminach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

¹² Analiza na podstawie danych z „Prognoza ludności na lata 201402050-powiaty”, <https://demografia.stat.gov.pl>

¹³ Przyrost naturalny - różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów.

¹⁴ Ubytek naturalny – liczba zgonów przewyższa liczbę urodzeń żywych.

Najwyższy ubytek naturalny w 2021 roku wśród gmin powiatu odnotowała gmina Opole Lubelskie oraz Poniatowa: -133 oraz -105 osób. Natomiast najniższy wskaźnik ubytku naturalnego odnotowała gmina Łaziska (-31 osób). Spośród urodzeń w powiecie więcej urodziło się mężczyzn niż kobiet, natomiast pod względem zgonów przeważa liczba kobiet.

Tabela 10. Ruch naturalny ludności wg płci.

Ruch naturalny ludności wg płci	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
urodzenia	439	120	32	31	40	107	59	50
kobiety	219	54	16	18	22	55	27	27
mężczyźni	220	66	16	13	18	52	32	23
zgony	936	253	75	100	71	212	99	126
kobiety	426	253	29	53	37	89	43	54
mężczyźni	510	132	46	47	34	123	56	72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

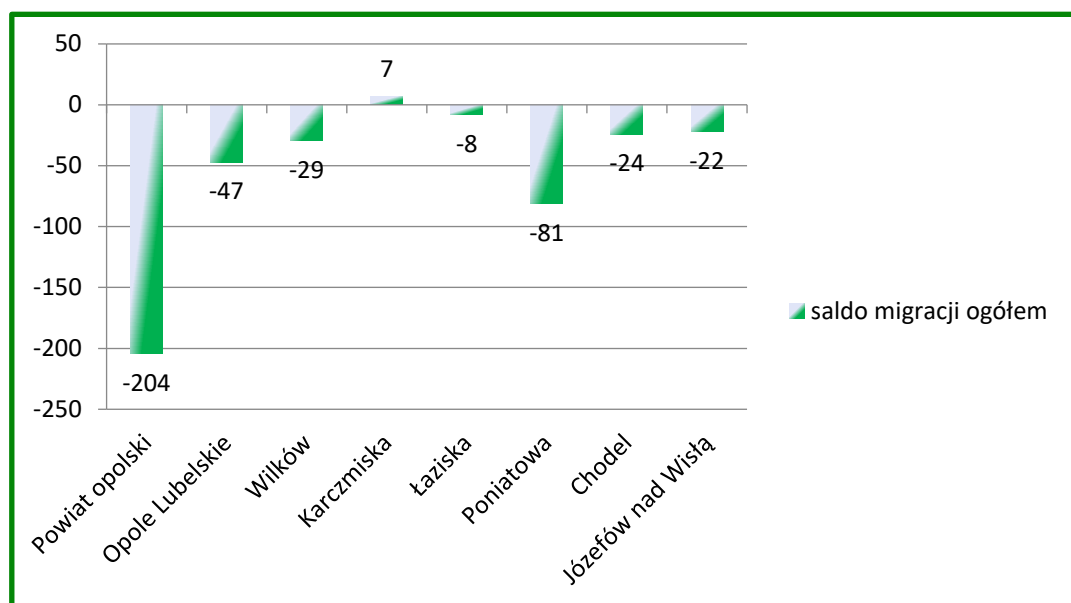
Współczynnik przyrostu naturalnego¹⁵ w powiecie w 2021 roku wynosił -8,52‰. W przeliczeniu na 1 000 osób ujemny przyrost naturalny był większy na wsi (-9,11‰) niż w miastach (-7,19‰). W przeciągu ostatnich pięciu lat wartość ujemnego wskaźnika przyrostu naturalnego drastycznie wzrosła. W 2017 r. wynosił -2,25‰ zaś trzy lata później już -7,09 ‰.

Saldo migracji ludności powiatu opolskiego, podobnie jak przyrost naturalny, ma wartość ujemną. W 2021 roku wymeldowało się o 204 osoby więcej niż zameldowało. Większą część migracji ludności zamieszkującej obszar powiatu opolskiego obejmowały migracje wewnętrzne niż zewnętrzne. Zameldowania w ruchu wewnętrznym stanowiły 98,81% ogółu przemieszczającej się ludności, zaś zameldowania z zagranicy tylko 1,19%. Bardzo podobnie rozkładała się proporcja wymeldowań z gmin powiatu. Wymeldowania w ruchu wewnętrznym stanowiły 98,59%, natomiast wymeldowania za granicę jedynie 1,41% wszystkich badanych wymeldowań.

Największe ujemne saldo migracji wykazała gmina Poniatowa (-81 osób), najniższe zaś gmina Łaziska (-8 osób). Gmina Karczmiska odnotowała natomiast dodatnie saldo migracji na poziomie 7 osób w przeciągu roku.

¹⁵ Współczynnik przyrostu naturalnego - stosunek różnicy między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów do liczby ludności lub do średniego stanu ludności w tym okresie – wyrażony w ‰ (tj. na 1000 ludności).

Wykres 11 Saldo migracji w powiecie opolskim i w poszczególnych gminach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

W ostatnich pięciu latach współczynnik salda migracji¹⁶ ulegał znacznym wahaniom. Największą wartość ujemną osiągnął w 2018 roku: -338‰, a najniższą -183‰ w 2020 roku. Ogółem współczynnik salda migracji dla powiatu opolskiego wynosi -3,5‰ i w przeważającej mierze dotyczy migracji wewnętrznej (-3,4‰).

Spośród gmin powiatu opolskiego w 2021 roku najwięcej osób wymeldowało się z Poniatowej, - 218 osób. Również duża liczba mieszkańców opuściła gminę Opole Lubelskie - 207 osób. Z gminy Chodel wyjechało 74 mieszkańców, natomiast w pozostałych gminach liczba ta była mniejsza niż 55 osób. W tym samym roku wysoką liczbę zameldowań wykazała gmina Opole Lubelskie – 160 osób. Na drugim miejscu znalazła się gmina Poniatowa ze zwiększoną liczbą mieszkańców o 137 osób. Nieco mniej, bo 62 osoby zameldowały się w gminie Karczmiska. Natomiast w pozostałych gminach liczba nowych mieszkańców nie przekroczyła 50 osób.

Tabela 11 Migracje na pobyt stały w gminach powiatu opolskiego.

Migracje na pobyt stały	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
zameldowania ogółem	503	160	21	62	41	137	50	32
wymeldowania ogółem	707	207	50	55	49	218	74	54

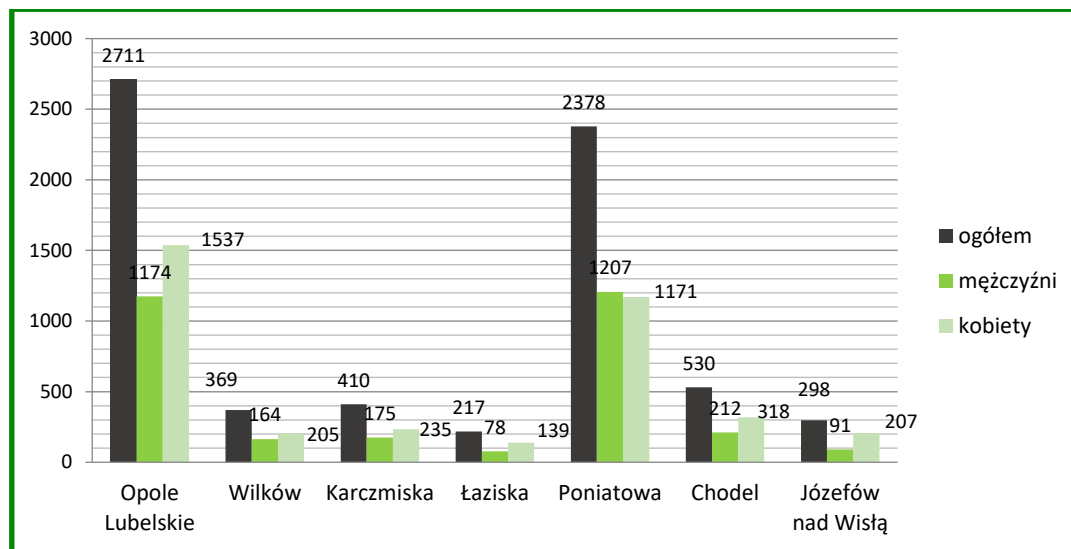
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

¹⁶ Współczynnik salda migracji - przyrost/ubytek ludności danej jednostki administracyjnej na skutek migracji przypadający na 1000 mieszkańców tej jednostki.

2.3 Pracujący i struktura zatrudnienia

Liczba pracujących w 2020 roku wynosiła 6 913 osób, co stanowiło 36,29% wszystkich mieszkańców powiatu - kobiet pracowało 18,65%, natomiast mężczyzn 17,64%. Najwięcej osób pracujących odnotowała gmina Opole Lubelskie (2 711 osób) i Poniatowa (2 378 osób), najmniej gmina Łaziska – 217 osób.

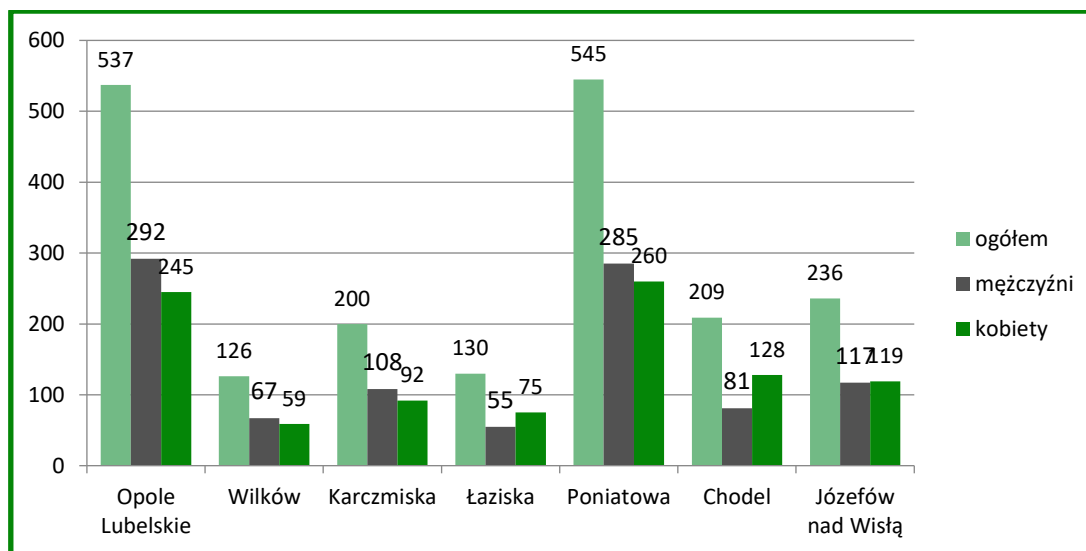
Wykres 12. Liczba osób pracujących w gminach powiatu opolskiego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Stopa bezrobocia w powiecie opolskim wynosi 7,5% (dane za 2021 rok). W 2021 roku zarejestrowanych zostało 1 983 osób bezrobotnych. Wśród tej grupy mieszkańców niecałe 51% stanowią bezrobotni mężczyźni, a 49% kobiety. Największe bezrobocie odnotowała gmina Poniatowa oraz Opole Lubelskie, natomiast najmniejsze gmina Wilków.

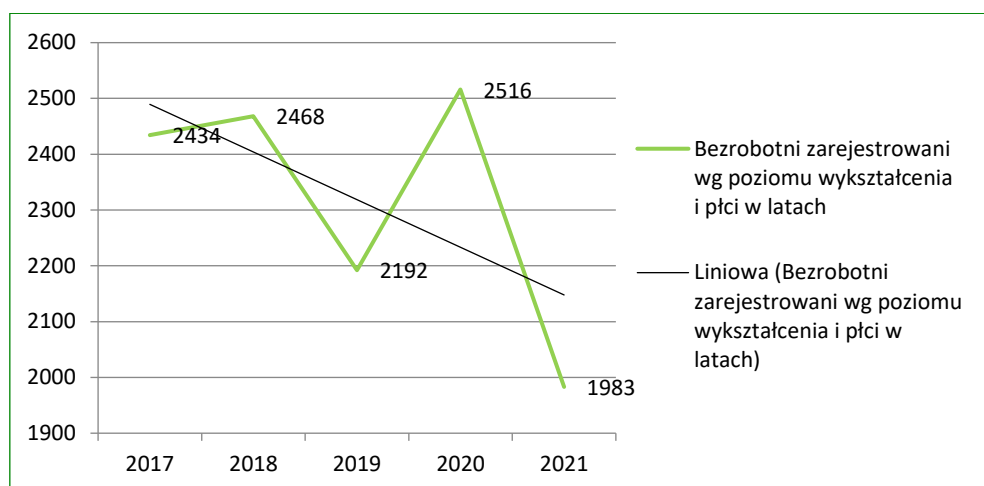
Wykres 13. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Bezrobocie w ostatnich pięciu latach w powiecie opolskim ma tendencję spadkową. Od 2017 roku liczba osób bezrobotnych w powiecie zmniejszyła się o 451 osób. Duży spadek zanotowano w 2021 roku, nastąpiło wówczas zmniejszenie liczby osób bezrobotnych o 533 osoby w stosunku do 2020 roku.

Wykres 14. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminach w latach 2017-2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Wskaźnik procentowego udziału liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym powiatu opolskiego w 2021 roku wynosił 5,7% i spadł w stosunku do roku poprzedniego o 1,5%. Największy udział liczby bezrobotnych w podanej grupie wiekowej miał miejsce w gminie Poniatowa, Józefów nad Wisłą i Łaziska. W powiecie odnotowuje się systematyczny spadek udziału osób pozostających bez pracy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

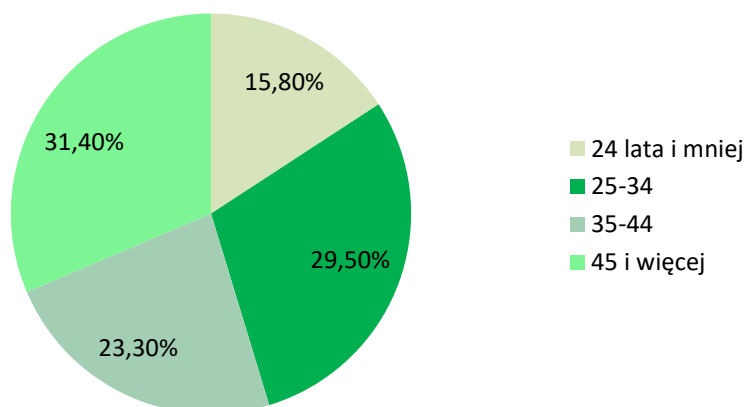
Tabela 12. % udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci(%)	Powiat opolski	Opole Lubelskie	Wilków	Karczmiska	Łaziska	Poniatowa	Chodel	Józefów nad Wisłą
ogółem	5,7	5,3	4,8	6,1	4,5	6,9	5,4	6,3
mężczyźni	5,4	5,4	4,7	6	3,4	6,7	3,8	5,7
kobiety	6,2	5,2	5	6,1	5,8	7	7,2	7,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Wśród osób bezrobotnych największy odsetek stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45 lat i więcej – nieco ponad 31%, najmniejszy osoby w grupie wiekowej 24 lata i mniej – niecałe 16%. Drugą grupą wiekową z dość dużym odsetkiem osób bezrobotnych jest grupa w przedziale wiekowym od 25 do 34 lat.

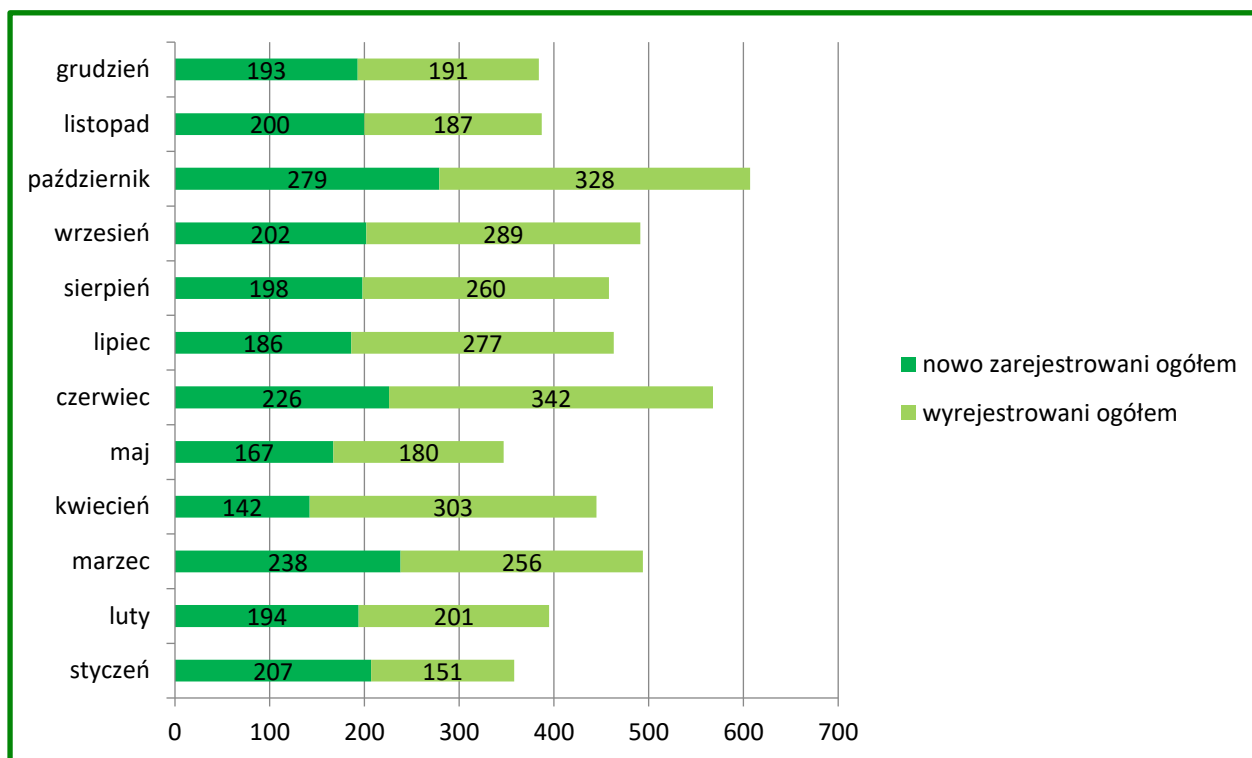
Wykres 15. Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg grup wieku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

W powiecie opolskim w 2021 roku pod względem poziomu wykształcenia najwięcej osób bezrobotnych posiadało wykształcenie policealne i średnio zawodowe – 539 osób. Z kolei pod względem osób bezrobotnych pozostających bez pracy przez okres dłuższy niż rok najwięcej osób bezrobotnych było w wieku 55 lat i więcej - 196 osób (dane GUS z 2021 roku). Natomiast bezrobotnych w wieku 18-24 pozostających bez pracy dłużej niż 6 miesięcy było 125 osób (dane GUS z 2021 roku) i był to najniższy poziom bezrobotnych w tej grupie wiekowej w przeciągu ostatnich pięciu lat.

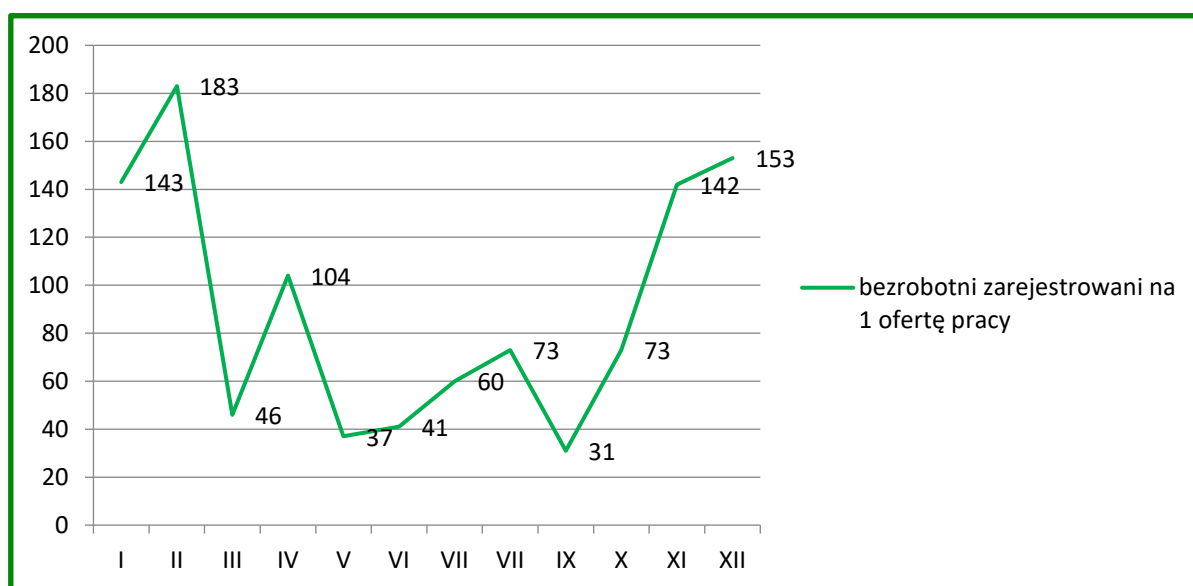
Wykres 17. Bezrobotni zarejestrowani i wyrejestrowani ogółem w 2021 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2021 rok.

Analizując napływ i odpływ bezrobotnych w powiecie opolskim zwrócić należy uwagę na sezonowość rynku pracy, która ma wyraźne odzwierciedlenie w statystykach dotyczących liczby osób nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z ewidencji urzędu pracy. Różnica między tymi wskaźnikami zwiększa się wraz z nadejściem miesięcy wiosennych, zmniejsza natomiast bliżej końca roku. Trend ten potwierdza również analiza bezrobotnych zarejestrowanych na jedną ofertę pracy. W 2021 roku w miesiącach marzec-październik odnotowano zmniejszenie liczby osób bezrobotnych przypadających na jedną ofertę pracy w stosunku do miesięcy zimowych.

Wykres 18. Bezrobotni zarejestrowani na jedną ofertę pracy w poszczególnych miesiącach roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL 2021 r.

Duże znaczenie w na lokalnym rynku pracy odgrywają cudzoziemcy, szczególnie w okresie pracy sezonowej. W 2021 roku zostało zarejestrowanych 9 381 wniosków o wydanie zezwolenia na pracę sezonową w rolnictwie, z czego wydano 5 310 zezwoleń na pracę sezonową. Zatrudnieni na podstawie zezwoleń cudzoziemcy pracowali najczęściej przy zbiorze owoców i pracach sadowniczych. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim w 2021r. zarejestrowano natomiast 1 714 oświadczeń o powierzeniu pracy, tj. o 6,8% więcej niż w roku poprzednim (1 604). Na ich podstawie cudzoziemcy pracowali głównie w przetwórnictwie i w sektorze transportowym.

Wnioski:

Powiat opolski zamieszkuje 3,71% ludności całego województwa lubelskiego. Najwięcej mieszkańców liczą gminy Opole Lubelskie i Poniatowa. Dokonując podziału mieszkańców powiatu na płeć, odnotowuje się przewagę kobiet nad mężczyznami, na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet. Większa część ludności zamieszkuje na wsi niż w miastach.

Analiza danych statystycznych pozwala zauważyć niekorzystny trend demograficzny dla całego powiatu opolskiego. W przeciągu ostatnich pięciu lat liczba ludności powiatu w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców zdecydowanie się zmniejszyła. Przyczyn spadku liczby ludności powiatu należy upatrywać w pogłębianiu się negatywnych zjawisk demograficznych, w tym tych związanych z: ujemnym przyrostem naturalnym, utrzymującym się od kilku lat wysokim poziomem migracji międzyregionalnych i zagranicznych młodych osób oraz postępującymi procesami starzenia się społeczeństwa i wyludniania się obszarów wiejskich.

Populacja powiatu charakteryzuje się mało korzystną strukturą wiekową. Wzrasta liczba osób z grup starszych wiekowo, natomiast poziom nowych urodzeń jest niewielki. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w powiecie w 2021 roku wynosił 30% i w okresie ostatnich pięciu lat wykazywał tendencję wzrostową. Ponadto w powiecie odnotowuje się wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym i jednocześnie spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Stopa bezrobocia w powiecie opolskim wynosiła 9,3% (dane za 2020 rok). W kolejnym roku odnotowano spadek bezrobocia o 1,8%, stanowiąc 7,5%, co oznacza, że w 2021 r. zarejestrowało się 1 983 osoby bezrobotne. Była to najmniejsza liczba osób pozostających bez pracy w okresie ostatnich pięciu lat. Analiza danych dotyczących bezrobocia w powiecie wskazuje na tendencję spadkową. Procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym powiatu opolskiego w 2021 roku stanowił 5,7%. Największy odsetek osób bezrobotnych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 45 lat i więcej. Pod względem poziomu wykształcenia najczęściej osób pozostających bez pracy posiadało wykształcenie policealne i średnie zawodowe.

Analiza sezonowości rynku pracy w Powiecie opolskim potwierdza ogólnopolski trend bezrobocia krótkookresowego, które ma swoje odzwierciedlenie w statystykach dotyczących liczby osób będących bez zatrudnienia. Wraz z nadejściem wiosny i rozpoczęciem intensywnej pracy w rolnictwie, budownictwie czy turystyce następuje wyraźne zwiększenie liczby wyłączeń z ewidencji urzędów pracy oraz liczby ofert pracy.

Istotną rolę w pracy sezonowej powiatu odgrywają cudzoziemcy, w znacznej mierze pochodzący z wschodniej granicy Polski, którzy wspomagają region w pracy w sektorze rolniczym - przy zbiorze owoców, pracach sadowniczych oraz w przetwórnictwie, a także w sektorze transportowym.

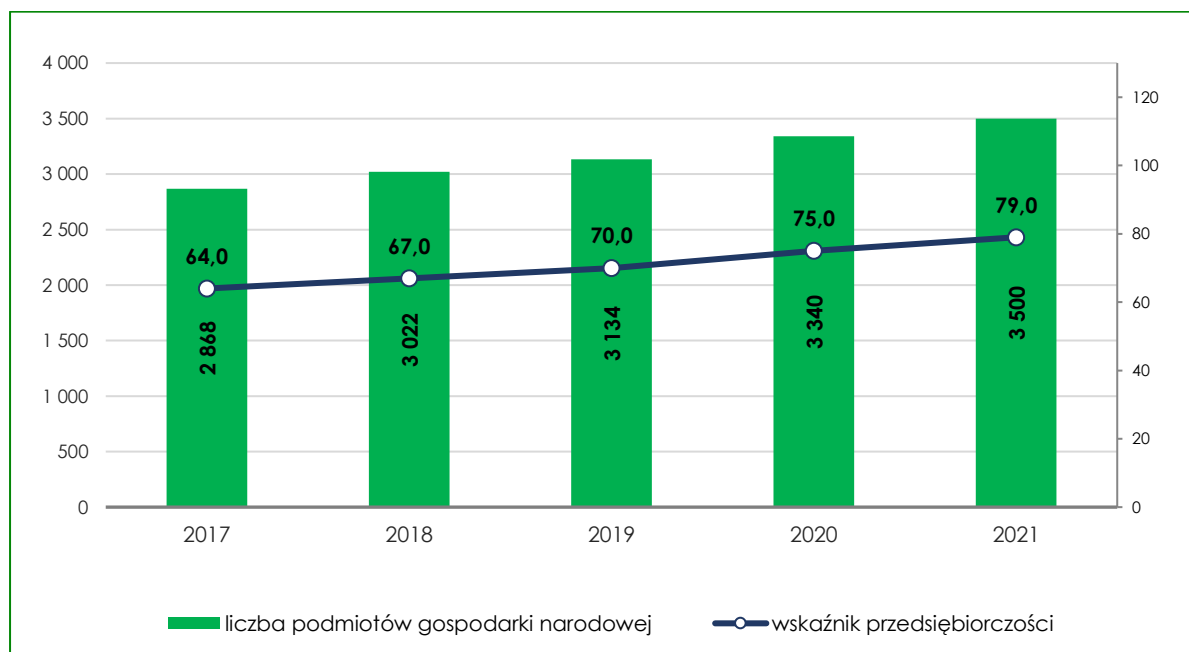
3. POTENCJAŁ GOSPODARCZY

3.1 Podmioty gospodarcze

Na terenie powiatu opolskiego na koniec 2021 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 4 558 podmiotów gospodarczych, czyli 2% ogółu podmiotów w województwie lubelskim. Liczba zarejestrowanych podmiotów w powiecie w 2021 r. była zdecydowanie niższa niż w pozostałych powiatach województwa lubelskiego. Wśród podmiotów wpisanych do rejestru REGON w roku badanym najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 3500 (14 miejsce wśród powiatów województwa lubelskiego).

Wskaźnik przedsiębiorczości, obrazujący liczbę podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców, na koniec 2021 r. wyniósł 79 i był niższy od średniej wartości dla województwa lubelskiego o 18%. W porównaniu do pozostałych powiatów województwa zajmuje 9 lokatę, wyprzedzając powiaty: parczewski, rycki, radzyński, włodawski, hrubieszowski, kraśnicki, zamojski, bialski, krasnostawski, łęczyński oraz chełmski.

Wykres 19 Liczba podmiotów gospodarki narodowej oraz wskaźnik przedsiębiorczości na terenie powiatu opolskiego w latach 2017-2021 (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Warto jednak zauważyć, że w stosunku do roku 2017 liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie powiatu opolskiego zwiększyła się o 632 przedsiębiorstwa, co stanowi 22% liczby podmiotów zarejestrowanych w 2017 r. Biorąc pod uwagę pozostałe jednostki porównawcze, podobny wzrost liczby podmiotów odnotowano jeszcze w powiatach: lubelskim, chełmskim i zamojskim. Wskaźnik nasycenia przedsiębiorczością (liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1 000 mieszkańców) w analogicznym okresie wzrósł 19%.

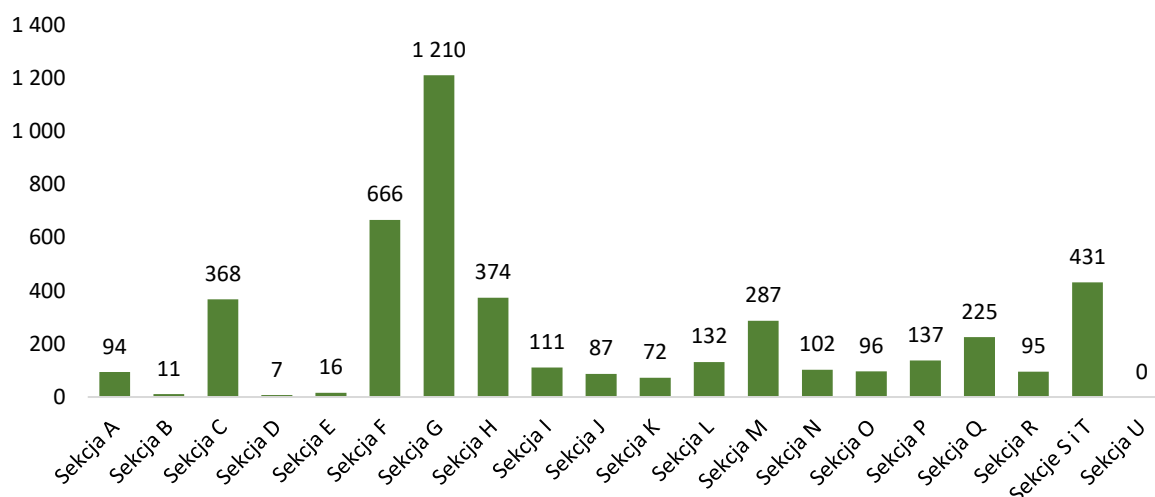
Pod względem rodzajów działalności w 2021 r. 94 zarejestrowanych podmiotów w powiecie stanowiły firmy z sektora „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo”, 1068 przedsiębiorstw z sektora „Przemysł i budownictwo”, zaś 3 396 firm prowadziło działalność w pozostałych rodzajach działalności.

Biorąc pod uwagę podział podmiotów według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)¹⁷ na terenie powiatu opolskiego najwięcej podmiotów prowadziło działalność w Sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych” – 27%. W tej grupie najliczniej reprezentowane były firmy z działu 47 – „Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi”, które stanowiły 95% podmiotów w sekcji. Znacznie mniej przedsiębiorstw prowadziło działalność w zakresie handlu hurtowego, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi (dział 46) – 24% oraz handlu hurtowego i detalicznego pojazdami samochodowymi oraz naprawy pojazdów samochodowych (dział 45) – 17%. Drugą pod względem liczebności grupę jednostek gospodarczych na terenie powiatu opolskiego tworzyły przedsiębiorstwa z Sekcji F – „Budownictwo”, które stanowiły 15% ogółu firm działających na tym obszarze. Kolejno największa liczba podmiotów prowadziła działalność w Sekcji H „Transport i gospodarka magazynowa” oraz Sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” po 8%. Działalności Sekcji M „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” stanowiły 6% ogółu działalności, Sekcji Q „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna” – 5%. W Sekcjach S „Pozostała działalność usługowa” oraz Sekcji T „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”, stanowiły 9%. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – Sekcja I w powiecie stanowiła - jedynie 2 %.

Zdecydowana większość, czyli 95% zarejestrowanych podmiotów działała w sektorze prywatnym. W 2021 r. w sektorze prywatnym najliczniejszą grupę stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (bez osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne) – ich udział wyniósł 77% ogółu podmiotów prywatnych. Mniejszy udział w rejestrze miały stowarzyszenia i organizacje społeczne – 5% oraz spółki handlowe – 3%.

¹⁷ Sekcje Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007: Sekcja a – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; Sekcja B – Górnictwo i wydobywanie; Sekcja C – Przetwórstwo przemysłowe; Sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; Sekcja F – Budownictwo; Sekcja G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; Sekcja H – Transport i gospodarka magazynowa; Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; Sekcja J – Informacja i komunikacja; Sekcja K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Sekcja L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Sekcja M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; Sekcja N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; Sekcja O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Sekcja P – Edukacja; Sekcja Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Sekcja S – Pozostała działalność usługowa; Sekcja T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, Sekcja U – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

Wykres 18. Podmioty gospodarki narodowej na terenie powiatu opolskiego według sekcji PKD w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W 2021 r. liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej wyniosła 362 (osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą) - to o 26 firm więcej niż w 2020 roku. Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów prowadziło działalność w Sekcji F „Budownictwo” (28%). Sekcja G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” plasuje się na drugim miejscu (21%), Sekcja C – „Przetwórstwo przemysłowe” stanowi 10% nowo zarejestrowanych firm oraz Sekcja M „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” stanowi (8%) PKD.

W 2021 r. wyrejestrowało się 191 podmiotów, w tym 60 prowadzących działalność w Sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, 37 prowadzących działalność w Sekcji F „Budownictwo”, 25 prowadzących działalność w Sekcji H „Transport i gospodarka magazynowa”, 13 prowadzących firmy w Sekcji S – „Pozostała działalność usługowa” i w Sekcji T – „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby” oraz 12 prowadzących działalność w Sekcji C – „Przetwórstwo przemysłowe”.

W strukturze podmiotów gospodarki narodowej w powiecie opolskim zdecydowanie dominowały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, które stanowiły 97% zarejestrowanych podmiotów. Małe firmy, liczące od 10 do 49 pracujących obejmowały 3% wszystkich podmiotów. Podmioty średnie, stanowiły 0,42% zarejestrowanych firm.

Poza strukturą wielkościową podmiotów gospodarczych ważnym elementem świadczącym o konkurencyjności i potencjale gospodarczym przedsiębiorstw jest ich zasobność i zdolność do inwestowania. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na terenie powiatu opolskiego wyniosły w 2020 r. - 92 729 tys. zł, co stanowi 2% udziału nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez wszystkie przedsiębiorstwa w województwie. Ponadto, w roku 2019, jak i w latach ubiegłych, wielkość nakładów była dużo niższa niż w 2020 r. W powiatach: świdnickim, lubartowskim, łukowskim, kraśnickim, lubelskim, łęczyńskim oraz puławskim nakłady w 2020 roku były wyższe, co świadczy o relatywnie mniejszej konkurencyjności przedsiębiorstw z analizowanego terenu.

3.2 Rolnictwo

Rolnictwo jest podstawowym działem gospodarki zaspokajającym elementarne potrzeby ludności – wytwarzanie żywności oraz produktów rolno – spożywczych. Na rozwój rolnictwa wpływa wiele czynników, zarówno przyrodniczych takich jak: żyzność gleb, warunki klimatyczne, stosunki wodne, ukształtowanie powierzchni, jak i pozaprzyrodniczych m.in.: sposób gospodarowania (nawożenie mineralne, mechanizacja rolnictwa) czy stosunki własnościowe i wielkości gospodarstw rolnych.

Powiat opolski w strukturze funkcjonalno-przestrzennej jest terenem typowo rolniczym. Według danych GUS z 2020 roku gospodarstwa rolne zajmowały ponad 50 tys. ha gruntów i użytków rolnych ogółem. Największą część tej powierzchni stanowiły użytki rolne w dobrej kulturze oraz pozostałe użytki rolne – nieco ponad 85%. Lasy i grunty leśne stanowiły niecałe 10%, a pozostałe grunty niecałe 5%.

Tabela 13. Rodzaje gruntów i użytków rolnych oraz ich powierzchnia (ha)

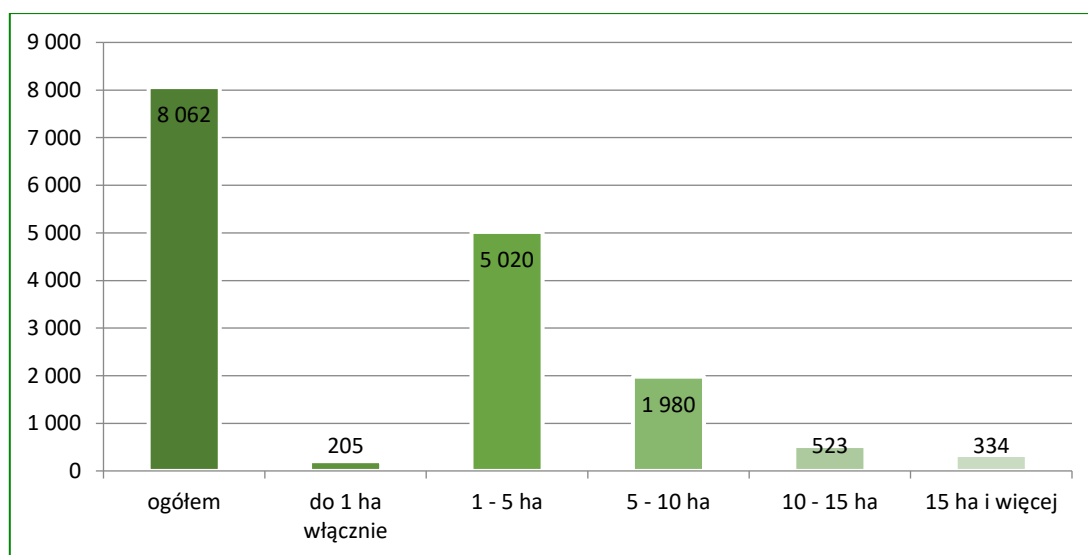
gospodarstwa rolne, grunty ogółem:	50 143,22
gospodarstwa rolne, użytki rolne:	42 693,75
<i>gospodarstwa rolne, użytki rolne w dobrej kulturze</i>	41 683,45
<i>gospodarstwa rolne ogółem, pod zasiewami</i>	14 719,11
<i>Gospodarstwa rolne ogółem, grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi</i>	496,89
<i>gospodarstwa rolne, pozostałe użytki rolne</i>	1 010,30
<i>gospodarstwa rolne ogółem, uprawy trwałe</i>	23 268,29
<i>gospodarstwa rolne ogółem, łąki trwałe</i>	802,76
<i>gospodarstwa rolne ogółem, pastwiska trwałe</i>	204,17
gospodarstwa rolne, lasy i grunty leśne	4 987,19
gospodarstwa rolne, pozostałe grunty	2 462,28
gospodarstwa indywidualne, grunty ogółem	49 861,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, 2020 rok.

W strukturze użytkowania terenu w powiecie opolskim średnia wielkość gospodarstw rolnych ogółem zajmuje 5,3 ha, przeważają w niej gospodarstwa indywidualne, które stanowią 49 861,32 ha gruntów ogółem. Duży wpływ na poziom rolnictwa ma struktura wielkościowa gospodarstw. Im większe gospodarstwa, tym większa efektywność produkcji rolniczej, a zatem i dochody, jakie można uzyskać. Duża wielkość gospodarstw sprzyja również specjalizacji i zwiększeniu wydajności w rolnictwie.

Analiza wyników Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2020 r. wskazuje, iż na obszarze powiatu występuje 8 026 gospodarstw rolnych. Powiat odznacza się dosyć niekorzystną strukturą agrarną pod względem wielkości gospodarstw. Przeważają gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha (62%). Gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10 ha stanowią 25%, gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha liczą 6%, natomiast gospodarstwa rolne powyżej 15 ha stanowią 4% ogółu gospodarstw w powiecie. Najmniej jest gospodarstw o powierzchni do 1 ha włącznie – 205 gospodarstw (3% wszystkich gospodarstw obszaru).

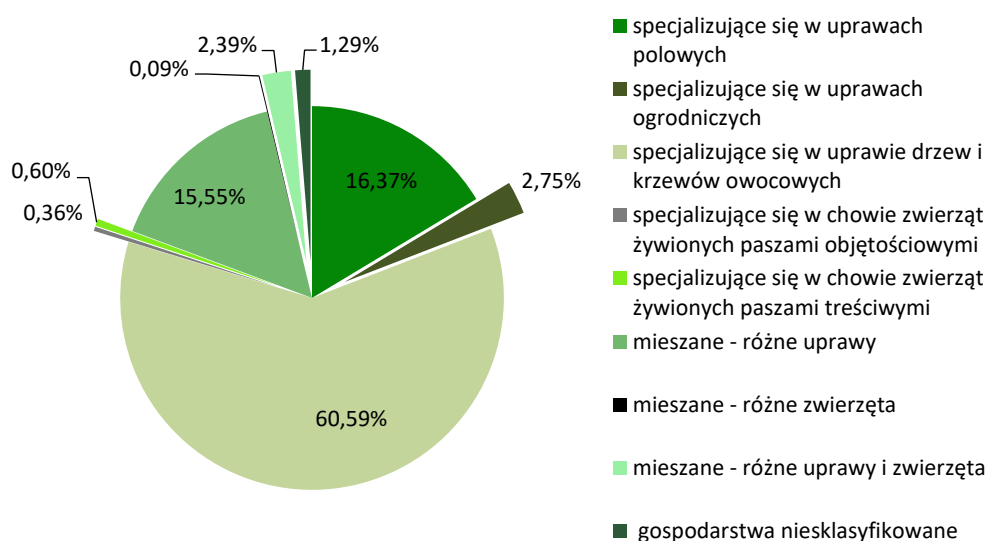
Wykres 20. Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych (gospodarstwa)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, 2020 rok.

Wśród gospodarstw rolnych największa część specjalizuje się w uprawach drzew i krzewów owocowych - aż 60,59%. Znacznie mniej, bo 16,37% stanowią gospodarstwa ukierunkowane na uprawę polową (przede wszystkim zboża). W najmniejszym stopniu w powiecie gospodarstwa specjalizują się w chowie zwierząt, stanowią one poniżej jednego procenta.

Wykres 21. Gospodarstwa według typów rolniczych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS, 2020 rok.

Istotnym faktem dla rozwoju rolnictwa, w kontekście rozwoju szeroko pojętej gospodarki w powiecie opolskim, jest występowanie na tym terenie gleb wykazujących dobre właściwości do produkcji rolnej. Dlatego produkty wytwarzane przez lokalnych rolników stanowią ważny element w skali produkcji żywności w województwie i kraju.

Najlepsze jakościowo grunty zaliczane do I, II, i III klasy bonitacyjnej zajmują ok. 35% użytków rolnych, średnie klasy IV – ok. 40%, natomiast grunty słabe jakościowo kl. V – VI stanowią 25% użytków rolnych.

Przemysł związany z przetwórstwem płodów rolnych stanowi dominującą gałąź gospodarki. Produkcja roślinna na terenie powiatu opolskiego zajmuje 14 719,11 ha, są to m.in.:

- zboża,
- zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi,
- ziemniaki,
- buraki cukrowe,
- rzepak i rzepik,
- warzywa gruntowe.

Region jest wiodącym w województwie lubelskim producentem jabłek, owoców miękkich (malin, truskawek, porzeczek), wiśni i śliw oraz czołowym producentem chmielu w kraju. Na obszarze powiatu funkcjonuje kilka znaczących zakładów przetwórstwa owoców, warzyw oraz chmielu. Na terenie powiatu znajdują się liczne rybne stawy hodowlane, m.in. w Chodlu, Opolu Lubelskim i Józefowie nad Wisłą. Z uwagi na typowo rolniczy charakter powiatu gospodarka rolna koncentruje się przede wszystkim na przemyśle związanym z produkcją i przetwórstwem płodów rolnych.

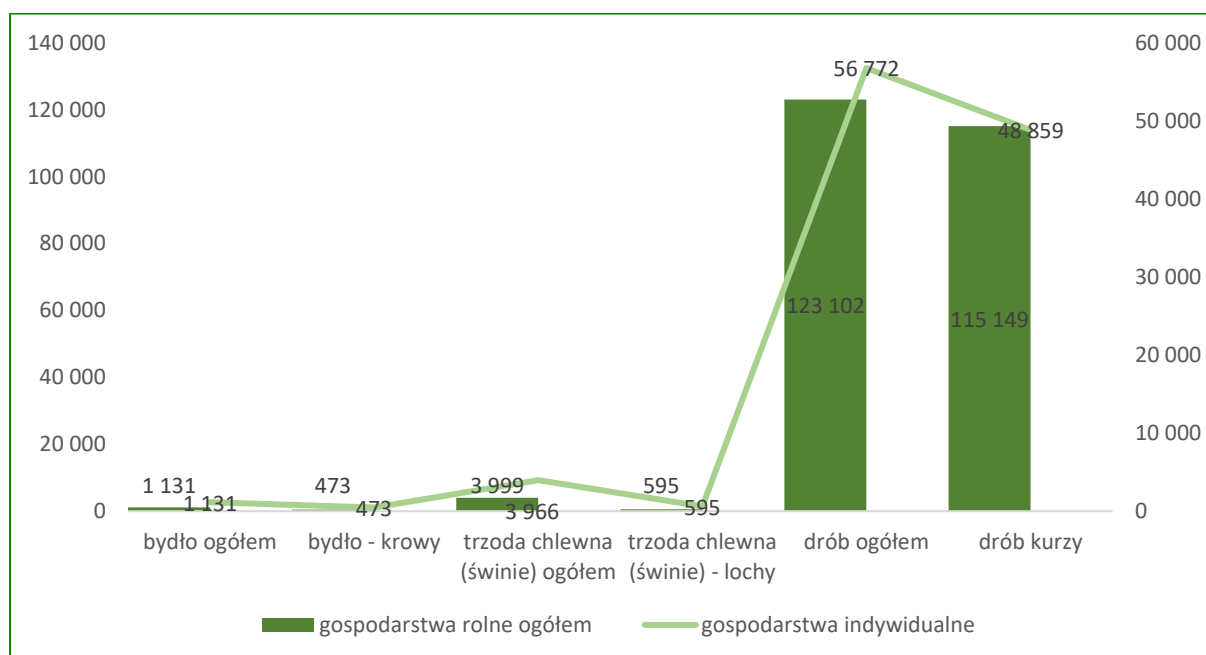
Mimo, że połowa użytków rolnych stanowią grunty orne, jednakże głównym kierunkiem produkcji rolnej jest sadownictwo – zwłaszcza jabłoni. Powierzchnia sadów jabłoni wynosi 9 305,49 ha zgodnie z danymi z ARiMR za 2022 r., przy czym największe powierzchnie sadów dominują w gminach położonych nad Wisłą oraz Opolu Lubelskim. Dobrze rozwinięte na obszarze powiatu rolnictwo specjalizujące się w uprawie owoców i warzyw wytwarza wysokiej jakości produkty, które stanowią ważny element w skali produkcji żywnościowej w województwie i kraju.

W powiecie opolskim funkcjonuje szereg zakładów przetwórstwa owoców i warzyw oraz chmielu. Działają również kilka zrzeszeń producentów owoców i warzyw, są to m.in.:

- "Józefów Sad" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- WITABO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- Zrzeszenie Producentów Owoców i Warzyw "Niwa" w Lesie Dębowym,
- Zrzeszenie Producentów Owoców i Warzyw w Wandalinie,
- Nadwiślańskie Zrzeszenie Producentów Chmielu w Wilkowie,
- Zrzeszenie Producentów Owoców i Warzyw „Podlipie” w Chruślinie,
- Nadwiślańskie Towarzystwo Producentów Owoców w Wojciechowie,
- Związek polskich plantatorów chmielu w Karczmiskach.

Poza specjalizacją w kierunku przetwórstwa płodów rolnych w powiecie prowadzone są gospodarstwa zajmujące się hodowlą bydła, trzody chlewnej i drobiu.

Wykres 22. Gospodarstwa zajmujące się hodowlą bydła, trzody chlewnej i drobiu w powiecie opolskim (szt.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Liczba gospodarstw domowych produkujących przede wszystkim na rynek (sprzedaż) na obszarze powiatu, wynosi 7 070, natomiast liczba gospodarstw indywidualnych, gdzie końcowa produkcja rolnicza przeznaczona była głównie (w tym wyłącznie) na samozaopatrzenie wynosi 420.

Na obszarze powiatu widoczny jest potencjał do różnicowania działalności gospodarczej oraz zwiększonego wykorzystania zasobów rolnictwa i produktów lokalnych dla osiągnięcia dochodów. Jedną z takich możliwości jest prowadzenie gospodarstw agroturystycznych - sprzyja temu trend związany z promocją polskiego rolnictwa (w oparciu o tradycyjne produkty lokalne) oraz znacząca atrakcyjność turystyczną powiatu, identyfikowana w oparciu o unikalne zasoby środowiskowe, kulturowe i krajobrazowe.

Warto wspomnieć o ciekawej inicjatywie, która bazuje na potencjale rolnictwa jaką jest działająca Lokalna Grupa Działania „Owocowy Szlak”. Członkami LGD są m.in. gminy Poniatowa, Chodel Karczmiska i Opole Lubelskie. Grupa powołana została w celu działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizowania i wspierania społeczności lokalnych. Ponadto cele działalności koncentrują się na promocji obszarów wiejskich i wszelkich działaniach wspomagających rozwój społeczności i wspólnot lokalnych.

3.3 Odnawialne źródła energii

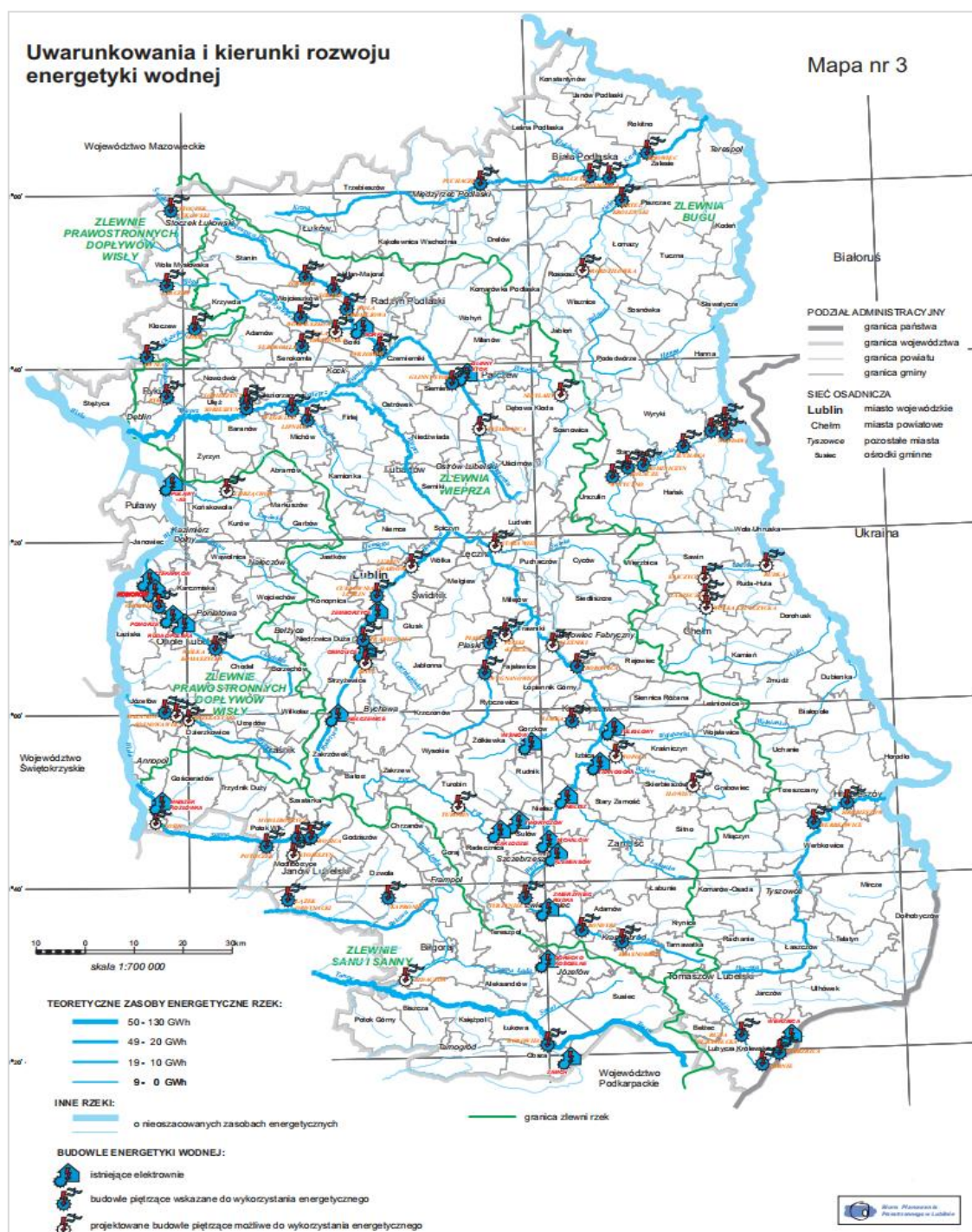
Powiat opolski posiada sprzyjające uwarunkowania naturalne i zasoby wód powierzchniowych do rozwoju energetyki wody, wiatru, promieniowania słonecznego i biomasy. Możliwości rozwoju energetyki opartej o odnawialne źródła energii zależą od ich

lokalnych zasobów oraz od ograniczeń wynikających z konieczności ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i warunków życia człowieka.

W powiecie opolskim funkcjonują 3 małe elektrownie wodne:

- Mała elektrownia wodna Pomorze, gm. Opole Lubelskie, moc 22 kW
- Mała elektrownia wodna Kosiorów, gm. Wilków, moc 15 kW,
- Mała elektrownia wodna Kolonia Szczekarków, gm. Wilków 35 kW.

Rysunek 8. Uwarunkowania i kierunki rozwoju energetyki wodnej.

Opole Lubelskie wraz z powiatem zostały zaliczone jako:

- Obszar o najwyższym potencjale gleb do uprawy jednorocznych roślin energetycznych, o wysokich wymaganiach glebowych (rzepak, buraki cukrowe), wskazanych do lokalizacji inwestycji wykorzystujących biomasę w energetyce,
- Obszar o potencjalnie najwyższych zasobach drewna i potencjale energetycznym z sadów,
- Obszar potencjalnych źródeł biomasy do produkcji biogazu pochodzącej z zakładów przemysłu rolno-spożywczego.

Obszar całego województwa lubelskiego należy do regionów posiadających jedno z najlepszych warunków wykorzystywania energii słonecznej w kraju i został, zgodnie z „Programem rozwoju odnawialnych źródeł energii dla województwa lubelskiego”, w całości zakwalifikowany do obszarów preferowanych dla lokalizacji urządzeń i instalacji wykorzystujących energię słoneczną. Potencjał wykorzystania energii słonecznej, określany przez roczną gęstość mocy promieniowania słonecznego, w obszarze regionu waha się w granicach od ok. 1 050 do ok. 1 150 kWh/m², podczas gdy w kraju potencjał ten zasadniczo zawiera się w przedziale 950 kWh/m² - 1 150 kWh/m².

Powiat opolski położony jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnioroczna suma promieniowania słonecznego wynosi ok. 1 100 kWh/m², natomiast średnie sumy uśrednienia w ciągu roku wahają się w granicach 1400-1450 h/rok. Powyższe warunki sprawiają, że obszar powiatu dysponuje dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej.

Energia promieniowania słonecznego jest wykorzystywana głównie do celów grzewczych na potrzeby indywidualnych odbiorców oraz instytucji użyteczności publicznych.

Na terenie powiatu opolskiego instalacje fotowoltaiczne jak i kolektory słoneczne cieszą się coraz większą popularnością. Poza instalacjami prosumenckimi, których ewidencji nie prowadzą zarówno gminy jak i powiat, na terenie powiatu występują instalacje wykorzystujące energię ze słońca zainstalowane na budynkach użyteczności publicznej, m. in.:

- na budynkach szkół podstawowych Gminy Opole Lubelskie – instalacje fotowoltaiczne o łącznej mocy 31,5 kW,
- na budynku DDPS gminy Opole Lubelskie – siłownia fotowoltaiczna o mocy 39 kW,
- na budynku Urzędu Miejskiego w Poniatowej – instalacja fotowoltaiczna o mocy 18 kW,
- na 3 budynkach użyteczności publicznej Gminy Poniatowa instalacje solarne o łącznej mocy 30,1 kW,
- instalacja solarna i fotowoltaiczna na budynku Powiatowego Centrum Zdrowia przy ul. Szpitalnej w Opolu Lubelskim o mocy 9,2kW.

Według danych Urzędu Regulacji Energetyki moc zainstalowanych odnawialnych źródeł energii w powiecie opolskim kształtuje się następująco:

Tabela 14. Instalacje odnawialnych źródeł energii wg stanu na dzień 31 grudnia 2021 r. zainstalowanych na terenie powiatu opolskiego (MW).

<i>Lp.</i>	<i>Województwo</i>	<i>Powiat</i>	<i>Rodzaj OZE</i>	<i>Moc zainstalowana [MW]</i>
1	lubelskie	opolski	PVA - Wytwarzające z promieniowania słonecznego	0,136
2	lubelskie	opolski	WO - Elektrownia wodna przepływowa	0,045
3	lubelskie	opolski	PVA - Wytwarzające z promieniowania słonecznego	0,969
4	lubelskie	opolski	PVA - Wytwarzające z promieniowania słonecznego	0,005
5	lubelskie	opolski	PVA - Wytwarzające z promieniowania słonecznego	0,999
6	lubelskie	opolski	WO - Elektrownia wodna przepływowa	0,022
7	lubelskie	opolski	WO - Elektrownia wodna przepływowa	0,026

Źródło: Urząd Regulacji Energetyki

3.4 Turystyka

Jednym z podstawowych elementów zagospodarowania turystycznego, w skład którego wchodzi różnego rodzaju obiekty noclegowe oraz infrastruktura i urządzenia towarzyszące, pozwalające turystom na przebywanie poza miejscem stałego zamieszkania jest baza noclegowa. Na bazę noclegową składa się ogół obiektów i miejsc noclegowych znajdujących się na określonym obszarze udostępnianych turystom sezonowo lub całorocznie. Charakter i struktura bazy noclegowej w znacznym stopniu zależą od uwarunkowań przyrodniczych oraz społeczno-ekonomicznych. Na zróżnicowanie bazy wpływa m.in. typ krajobrazu i warunki klimatyczne, specyficzne cechy ruchu turystycznego na danym terenie oraz charakter poszczególnych miejscowości i ich rola w recepcji ruchu turystycznego.

Powiat opolski to region o zdecydowanie dużym potencjale turystycznym, posiada korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji w szczególności ze względu na położenie geograficzne i fizycznogeograficzne, walory krajobrazowe, czyste środowisko naturalne, stosunkowo dużą lesistość obszaru, bogatą tradycję kulturową, ciekawe zabytki oraz bogatą sieć szlaków turystycznych. Zachodnią granicę powiatu opolskiego stanowi rzeka Wisła, będąca dużą atrakcją turystyczną obszaru, która ma niewątpliwie znaczący wpływ na jego charakter i rozwój.

Według danych GUS na koniec 2021 r. w Sekcji I PKD „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” działało 111 podmiotów gospodarczych. Warto zaznaczyć, iż w dziale 55 tej sekcji, obejmującym działalność związaną z zakwaterowaniem zarejestrowanych było 28 podmiotów.

Według danych BDL GUS w końcu lipca 2021 r. na terenie powiatu zlokalizowanych było 9 obiektów noclegowych zakwaterowania zbiorowego, w których dla turystów przygotowanych było 334 miejsca noclegowe, w tym 322 całorocznych. Należy również zauważyć, że na terenie powiatu opolskiego znajdują się obiekty noclegowe zakwaterowania indywidualnego – kwatery agroturystyczne, pokoje gościnne, nieobjęte statystyką publiczną.

Tabela 15. Obiekty noclegowe zakwaterowania zbiorowego w powiecie opolskim na dzień 31 lipca 2020 r.

Turystyczne obiekty noclegowe w lipcu	9
obiekty całoroczne	8
miejsca noclegowe ogółem	334
miejsca noclegowe całoroczne	322
Hotele	
obiekty ogółem	5
obiekty całoroczne	5
miejsca noclegowe ogółem	271
miejsca noclegowe całoroczne	271
pokoje ogółem	124
Pensjonaty	
obiekty ogółem	1
obiekty całoroczne	1
miejsca noclegowe ogółem	20
miejsca noclegowe całoroczne	20
pokoje ogółem	7
Inne obiekty hotelowe	
obiekty ogółem	1
obiekty całoroczne	1
miejsca noclegowe ogółem	16
miejsca noclegowe całoroczne	16
pokoje ogółem	8
Zespoły domków turystycznych	
obiekty ogółem	1
miejsca noclegowe ogółem	12
Pokoje gościnne/kwatery prywatne	
obiekty ogółem	1
obiekty całoroczne	1
miejsca noclegowe ogółem	15
miejsca noclegowe całoroczne	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zgodnie z GUS w powiecie opolskim, w 2021 r., funkcjonowało 10 obiektów świadczących usługi hotelarskie. Działały dwa hotele 3-gwiazdkowe, jeden z dwoma gwiazdkami, jeden 1-gwiazdkowy oraz 1 w trakcie kategoryzacji.

Na terenie powiatu funkcjonuje również jeden pensjonat w rozumieniu art. 36 ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych. – 1-gwiazdkowy). Pensjonat ten w 2021 r. dysponował 20 miejscami noclegowymi.

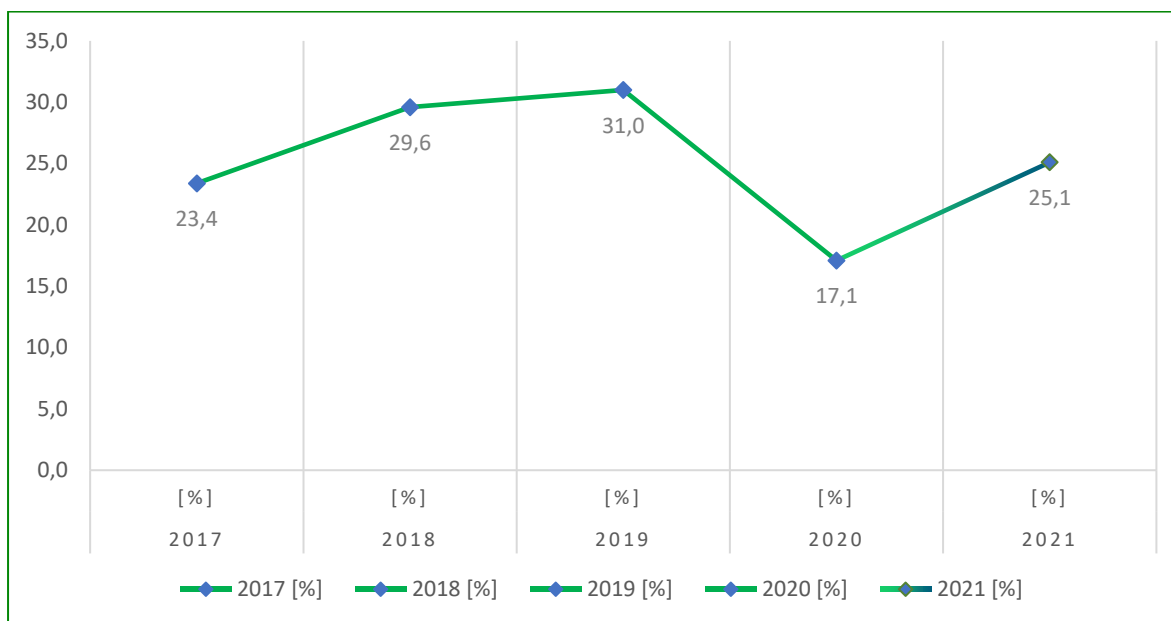
W ciągu całego 2021 r. w powiecie opolskim stopień wykorzystania miejsc noclegowych wynosił jedynie 25,1%. W latach 2017-2019 stopień wykorzystania miejsc noclegowych na terenie powiatu utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Warto również zauważyć, że w 2020 roku, z powodu obostrzeń wynikających z pandemii COVID-19, liczba turystów korzystających z noclegów w powiecie była o ponad 55% niższa w porównaniu do 2019 r.

Tabela 16. Baza noclegowa i gastronomiczna w powiecie opolskim

Miejsca noclegowe i gastronomiczne	Adres	Ilość gwiazdek
Hotel Bursztynowy	ul. Nadwiślańska 19, 24-340 Józefów n. Wisłą	**
Pod Lasem Grażyna Sędzikowska	Kazimierzów 95, 24-300 Opole Lubelskie	-
Gospodarstwo Agroturystyczne Hodowla kuropatw i ptaków ozdobnych	Kazimierzów 72, 24-300 Opole Lubelskie	-
Ruska Bania	Głusko Male 2, 24-310 Karczmiska	-
Sielski Dworek	ul. Strażacka 15, 24-350 Chodel	***
Agroturystyka Na skraju lasu	ul. Leśna 26, 24-350 Chodel	-
Ohotelik Pensjonat w Poniatowej	ul. Kraczeńska 15, 24-320 Poniatowa	-
Restauracja Pod Kogutem	Brzozowa 4, 24-320 Poniatowa	-
Montis Hotel & Spa	ul. Naęczowska 1, 24-320 Poniatowa	***
Stacja Kultura	ul. Kolejowa 2, 24-320 Poniatowa	***
Hotel Słowik	ul. Spacerowa 3, 24-320 Poniatowa	***
Hotel Zacisze	ul. Przemysłowa 42, 24-300 Opole Lubelskie	*
Gospodarstwo Agroturyst. u Michasi	Pomorze 11, 24-300 Opole Lubelskie	-
Agroturystyka Koniczynka	ul. Wschodnia 15, 24-350 Chodel	-
Hotel Tukan	ul. 11 Listopada 3, 24-320 Poniatowa	*****
Agroturystyka "Polanówka"	Polanówka 21, 24-313 Polanówka	-
Agroturystyka Noclegi Pod Cisem	Al. Wojska Polskiego 9, 24-320 Poniatowa	-
Pensjonat „Bajka” w Trzebiesz	Trzebiesz 4, 24-320 Poniatowa	-
Sadyba Rozalin – Mirek Gołoś	Rozalin 56, 24-300 Opole Lubelskie	-
„Zajazd Rybacki” w Woli Rudzkiej	Wola Rudzka 34, 24-300 Opole Lubelskie	-
„Sobotowa Chata” Marta Sobota	ul. Krzywa 1, 24-300 Wrzelowiec	-
Centrum Cukrownia Marcin Nowakowski	ul. Fabryczna 23, 24-300 Opole Lubelskie	-
Restauracja Staropolska	ul. T. Kościuszki 6, 24-300 Opole Lubelskie	-

Źródło: Opracowanie na podstawie <https://www.opole.lublin.pl/>

Wykres 22. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych na terenie powiatu opolskiego (%)

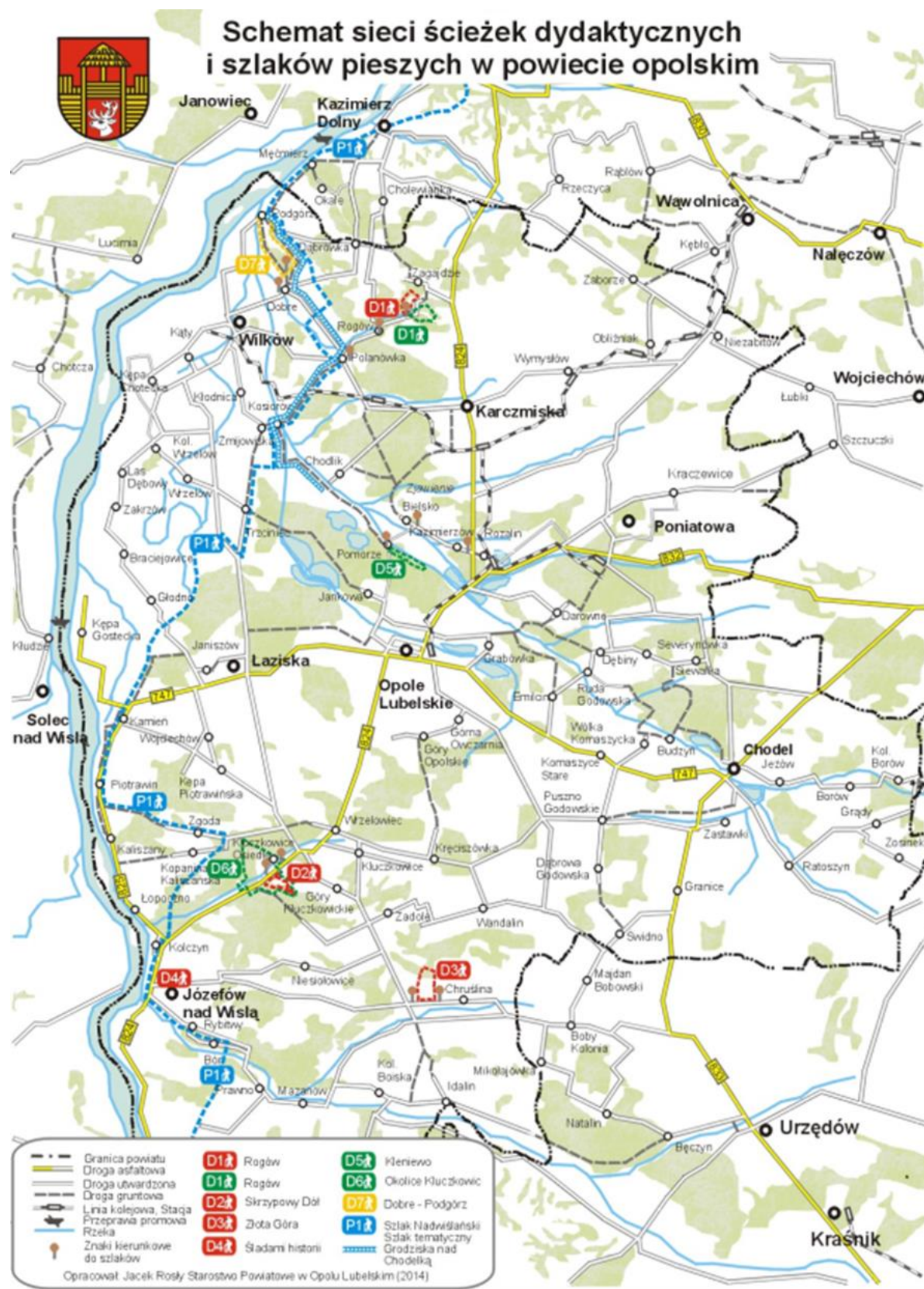
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Niezbędnym warunkiem rozwoju turystyki, obok bazy noclegowej, jest oferta gastronomiczna, która na obszarze powiatu opolskiego jest dobrze rozwinięta.

Według danych GUS na koniec 2021 r. w Sekcji I PKD „Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi” w dziale 56 tej sekcji obejmującej działalność usługową związaną z wyżywieniem zarejestrowanych było 83 firm.

Atrakcyjność krajobrazowa, urozmaicone środowisko przyrodnicze oraz występowanie zabytków dziedzictwa kulturowego sprawiają, że powiat jest atrakcyjnym obszarem dla uprawiania aktywnych form turystyki. Sprzyja im istniejąca infrastruktura turystyczna składająca się m.in. ze szlaków rowerowych oraz ścieżek dydaktycznych i spacerowych. Tworzą one zwartą sieć punktów atrakcyjnych turystycznie, dzięki czemu umożliwiają turystom poznanie zarówno zabytków, jak i piękna przyrody. Przez teren powiatu przebiegają szlaki piesze, szlaki rowerowe oraz ścieżki dydaktyczne, przyrodnicze i spacerowe:

Rysunek 10. Szlaki piesze i ścieżki dydaktyczne w powiecie opolskim.

Źródło: www.opole.lublin.pl

Szlaki rowerowe:

- "Kazimierz Dolny - Opole Lubelskie - Bęczyn" (kolor żółty, ranga ponadlokalna, trasa średnio trudna) – jego trasa prowadzi południkowo przez teren Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Kraśnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, łącząc powiaty: puławski, opolski i kraśnicki. Rozpoczyna swój bieg w Kazimierzu Dolnym i kończy w Bęczynie łącząc się z czerwonym szlakiem rowerowym "Kazimierz Dolny - Kraśnik".
- "Dolina Chodelki" (kolor niebieski, ranga ponadlokalna, trasa trudna) - rozpoczyna się w miejscowości Kol. Borów, prowadzi przez teren Chodelskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, obejmuje dolinę rzeki Chodelki. Końcowy odcinek szlaku przechodzi obok grodzisk słowiańskich z VIII wieku - największego skupiska wczesnośredniowiecznych założeń obronnych międzyrzecza Wisły i Bugu. Kończy się w miejscowości Podgórz łącząc się z czerwonym szlakiem rowerowym "Kazimierz Dolny-Kraśnik".
- "Nitką Kolejki Wąskotorowej" (kolor czarny, ranga ponadlokalna, trasa łatwa) - szlak zaczyna się przy stacji kolejki wąskotorowej w Opolu Lubelskim, przy ul. Kolejowej, przebiega obok stacji w Poniatowej, Rozalinie, Kolonii Karczmiska I, Wymysłów, kończy swój bieg w miejscowości Kębło łącząc się z czerwonym szlakiem rowerowym "Lublin-Naęczów-Kazimierz Dolny". Sąsiedztwo szlaku rowerowego z trasą kolejki wąskotorowej daje możliwość przejazdu koleją z Naęczowa na teren powiatu opolskiego i dalsze zwiedzanie okolic na rowerze za pośrednictwem sieci szlaków rowerowych.
- "Opole Lubelskie - Solec nad Wisłą" (kolor czarny, ranga ponadlokalna, trasa średnio trudna) - przebiega przez Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Kamiennej, łącząc województwa lubelskie i mazowieckie. Rozpoczyna się wraz ze szlakiem "Powiśle" w Opolu Lubelskim. Kończy swój bieg w miejscowości Solec nad Wisłą, gdzie łączy się ze szlakiem rowerowym "Szlak żółwia i dinozaura" biegnącym z Bałtowa do Janowca.
- "Powiśle" (kolor zielony, ranga lokalna, trasa łatwa) - rozpoczyna się w Opolu Lubelskim, następnie spotyka się z dwoma szlakami rowerowymi niebieskim - "Dolina Chodelki" i żółtym - "Kazimierz Dolny - Opole Lubelskie - Bęczyn", prowadzi przez kompleks leśny Las Powiślański. Kończy swój bieg w miejscowości Majdany, gdzie łączy się z czerwonym szlakiem rowerowym "Kazimierz Dolny Kraśnik". Na całej długości trasa przebiega przez Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu.
- "Małopolski Przełom Wisły" (kolor zielony, ranga lokalna, trasa łatwa) – początek ma w miejscowości Kamień obok czarnego szlaku rowerowego "Opole Lubelskie-Solec nad Wisłą" i biegnie wzdłuż mezoregionu Małopolski Przełom Wisły z charakterystycznymi wysokimi brzegami, meandrami i licznymi wyspami wiślanymi porośniętymi zaroślami wiklinowymi oraz lasami wierzbowo-topolowym i łąkami. Szlak prowadzi również przez nieczynny kamieniołom w Kaliszanych i kończy swój bieg w miejscowości Józefów nad Wisłą gdzie spotyka się z czerwonym szlakiem rowerowym "Kazimierz Dolny-Kraśnik".

- "Kazimierz Dolny - Kraśnik" (kolor czerwony, ranga ponadlokalna, trasa średnio trudna) - szlak zaczyna się w Kazimierzu Dolnym obok, następnie przebiega przez Kazimierski Park Krajobrazowy, mija rezerwat "Skarpa Dobrska" i wkracza na teren doliny rzeki Chodelki dochodząc do Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego i kończy swój bieg w dolinie Wyżnicy w miejscowości Kraśnik.
- „Gościniec Piotrawiński” – oznakowany kolorem czarnym. Rozpoczyna się w miejscowości Kolonia Borów a kończy w Piotrawinie. Przebiega równoleżnikowo przez teren powiatu opolskiego, przez Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu, Wrzelowiecki Park Krajobrazowy oraz nieopodal zespołu pałacowo-parkowego w Kluczkowicach.

Ścieżki dydaktyczne i spacerowe:

- Ścieżka przyrodnicza „Kleniewo” – długość ok. 3 km, czas przejścia ok. 1,5 godziny. Ścieżka tworzy pętlę rozciągniętą wzdłuż lewego brzegu rzeki Chodelki biegnącą przez zwarty kompleks leśny. Rozpoczyna się w miejscowości Pomorze w pobliżu drogi gminnej nr 108149L. Wyposażona jest w wiatę turystyczną, wieżę widokową oraz tablice edukacyjne.
- Ścieżka przyrodnicza „Skrzypowy Dół” – długość ok. 3 km, czas przejścia ok. 2 godziny. Początek i koniec ścieżki znajduje się w miejscowości Kluczkowice Osiedle, obok leśniczówki Lasów Państwowych w pobliżu drogi wojewódzkiej nr 824. Następnie biegnie głęбочnicą lessową przez las oraz drogą polną do Gór Kluczkowickich by powrócić szeroką pętlą do leśniczówki. Cele edukacyjnym trasy jest zapoznanie z budową geologiczną, różnymi stadiami rozwoju form erozji wąwozowej, walorami ekologicznymi i budową lasów grądowych oraz krajobrazem kulturowym charakterystycznym dla Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego.
- Ścieżka spacerowa „Okolice Kluczkowic” – długość ok. 9 km, czas przejścia ok. 4 godziny. Trasa w formie pętli rozpoczyna się w Kluczkowicach Osiedlu obok dawnego Pałacu Kleniewskich a następnie przez Wólkę Kolczyńską, Góry Kluczkowickie, obok leśniczówki Kluczkowice biegnie z powrotem do pałacu. W trakcie spaceru można podziwiać piękno rozległego lasu porośniętego wiekowymi drzewami i porozcinanego wąwozami lessowymi charakterystycznymi dla Wrzelowieckiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 11. Sieć szlaków turystycznych w powiecie opolskim i okolicach.

Źródło: www.opole.lublin.pl

Wymienione powyżej szlaki mają zauważalny potencjał dla przyciągnięcia turystów do powiatu opolskiego stanowią podstawę dla kreowania spójnych i kompleksowych produktów turystycznych.

Ofertę turystyczną powiatu opolskiego związaną z dziedzictwem kulturowym budują przede wszystkim liczne zabytki. Według Obwieszczenia nr 1 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z dnia 31 grudnia 2014 roku na terenie powiatu opolskiego zlokalizowano 45 zabytków, z czego 37 to zabytki nieruchome, a 8 to zabytki archeologiczne.

Do najważniejszych zabytków powiatu opolskiego należy zaliczyć:

Miejsca kultu:

- Świątynie:
 - Kościół pw. Bożego Ciała w Józefowie nad Wisłą,
 - Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej i Narodzenia NMP w Chodlu,
 - Kościół pw. Wniebowzięcia NMP w Opolu Lubelskim,
 - Kościół pw. św. Wawrzyńca w Karczmiskach,
 - Ruiny kościoła p.w. M.B. Loretańskiej w Chodlu,
 - Kościół pw. NMP Królowej Polski w Zagłobie,
 - Kościół pw. św. Stanisława Bpa i Tomasza Apostoła w Piotrawinie,
 - Kościół pw. św. Macieja Apostoła i św. Katarzyny w Ratoszynie,
 - Kościół pw. Wszystkich Świętych w Rybitwach,
 - Kościół pw. św. Floriana i św. Urszuli w Wilkowie,
 - Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej we Wrzelowcu,
 - Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kraczewicach,
- Kaplice i kapliczki,
- Figury i krzyże przydrożne;
- Pałace:
 - Pałac Słupeckich w Opolu Lubelskim,
 - Pałac Lubomirskich w Niezdowie,
 - Pałac Kleniewskich w Kluczkowicach,
 - Pałac Potockich w Józefowie nad Wisłą,
 - Pałac Cywińskich w Kamieniu,
 - Pałac Kleniewskich w Szczekarkowie;
- Dwory i dworki:
 - Dworek Gerliczów w Kraczewicach,
 - Dworek Wessłów w Karczmiskach,
 - Dworek Nowakowskich w Ratoszynie;
- Młyny nad Chodelką:
 - Młyn w Kolonii Borów,
 - Młyn w Majdanie Borowskim,
 - Młyn w Woli Rudzkiej,
 - Młyn w Pomorzu,
 - Młyn w Szczekarkowie,

- Młyn w Kosiorowie;
- Miejsca pamięci narodowej;
- Zabytki kultury żydowskiej.

Do miejscowości o największej atrakcyjności oferty turystycznej na terenie powiatu należą:

Opole Lubelskie – miasto powiatowe na Powiślu, znane z pierwszej na ziemiach polskich szkoły rzemieślniczej założonej w 1761 roku przez księdza Ignacego Konarskiego. Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z XVII-XVIII wieku z barokowym wyposażeniem wnętrza, w tym polichromią skomponowaną w harmonijną całość z ołtarzami. W podolskim Niezdowie klasycystyczny pałac Lubomirskich z lat 1785-1787, w kilkunastohektarowym parku zaadoptowanym na rekreacyjno-wypoczynkowy Park Miejski. Kolejny z Magnackich pałaców wybudowany w XVII-XVIII wieku dla Słupeckich, Tartów, Lubomirskich, został później przebudowany na klasztor, szpital i szkołę. Rzemieślnicze i targowe tradycje miasta popularyzuje Muzeum Multimedialne.

Chodel – dawne miasto założone w 1517 roku na terenie wsi Kłodnica. Obecnie duża wieś letniskowa z zalewem i kąpieliskiem na rzece Chodelce. Parafialny Kościół Trójcy Świętej i Narodzenia Najświętszej Marii Panny, gotycko-renesansowy z połowy XVI wieku, z oryginalnym sklepieniem prezbiterium z siatka gotyckich żeber oraz renesansowymi nagrobkami rodziny Maciejewskich. Na wyspie wśród stawów ruina jezuickiego, barokowego kościoła Matki Boskiej Loretańskiej.

Karczmiska - od czasów kazimierzowskich duża wieś z królewskim folwarkiem na handlowym szlaku do wiślanej przeprawy w Bochothnicy. Centralna stacja jedynej w regionie Kolejki wąskotorowej, organizującej w sezonie wiosenno-letnim wycieczkowe kursy dla turystów. W budynku stacji działa muzealna Izba Pamięci Kolejowej. Klasycystyczny dwór Wessłów z parkiem krajobrazowym z XIX wieku zajmują lokalne instytucje kultury. W oddalonym o kilka kilometrów na południe Chodlika zachowały się ślady dużego wczesnośredniowiecznego grodziska z VIII-X wieku.

Kluczkowice – letniskowa wieś położona pośród stawów i lasów Wzniesień Urzędowskich. Eklektyczny pałac Kleniewskich z oryginalną biblioteką w stylu zakopiańskim, projektu Stanisława Witkiewicza (obecnie Muzeum Regionalne) oraz krajobrazowy park angielski okazami pomnikowych drzew, zaprojektowany przez Waleriana Kronenberga. W sąsiedztwie ośrodek wypoczynkowy nad zalewem na rzece Wrzelowiance.

Piotrawin – wieś nad Wisłą związana z legendą o rycerzu Piotrowinie i św. Stanisławie Biskupie Męczenniku. Na wysokiej nadwiślańskiej skarpie kościół św. Stanisława z 1440 roku, fundacji biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego, zachowany w niezmienionej gotyckiej szacie. Obok kościoła budowana w tym samym czasie kaplica nad grobem Piotrowina. W okolicy duży kamieniołom wapni z punktem widokowym na panoramę Wisły.

Żmijowiska – jedno z grupy czterech grodzisk nad Chodelką z VII-X wieku (pozostałe znajdowały się w Chodliku koło Karczmisk, Kłodnicy i Podgórzu). W Żmijowiskach archeolodzy zrekonstruowali część umocnień z fragmentem palisady i bramą oraz kilka chat mieszkalnych, tworząc skansen archeologiczny „Grodzisko w Żmijowiskach”. Działa tu ośrodek archeologii

doświadczalnej z eksperymentalnymi warsztatami. Gospodarz Skansenu - Muzeum Nadwiślańskie w Kazimierzu Dolnym, organizuje cykliczne „Spotkania z archeologią”.

Na bogatą ofertę turystyczną i kulturalną powiatu opolskiego składają się dodatkowo produkty i atrakcje turystyczne:

- Nadwiślańska Kolejka Wąskotorowa,
- Wrzelowiecki Park Krajobrazowy,
- Muzeum Nadwiślańskie Grodzisko Żmijowiska,
- Rezerwat przyrody Krowia Wyspa,
- Pomnik UFO w Emilcinie,
- Ścieżka "Kleniewo",
- Muzeum Multimedialne,
- Las Antonówka,
- Las we Świdnie,
- Pałac Lubomirskich,
- Muzeum Regionalne,
- Polana w lesie obok Łowiska Chodel,
- Park Miejski w Opolu Lubelskim,
- Ośmiornica Rogowska,
- Wąwozy lessowe w Kluczkowicach.

Na terenie Powiatu Opolskiego corocznie organizowane są imprezy promocyjne, kulturowe, sportowe i turystyczne o zasięgu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym. Do najważniejszych z nich zaliczamy:

- Święto Produktu Lokalnego
- Spotkanie z archeologią,
- Festiwal Kina Offowego Filmoffo,
- Święto sadów,
- Manufaktura Smaków - Jarmark Opolski,
- Poniato-Wianki

W kontekście rozwoju turystyki warto zauważyć, że zarówno w Polsce jak i w województwie lubelskim, coraz bardziej popularny staje się trend slow travel - spokojny i kontemplacyjny styl podróżowania i poznawanie tożsamości miejsca, a turyści coraz częściej preferują zaciszne miejscowości, z dala od utartych szlaków, odkrywania lokalnych smaków, doceniania pracy lokalnych rzemieślników. Trend ten to zorientowany nie tylko na wypoczynek, ale i szacunek do środowiska i dziedzictwa historyczno-kulturowego. Walory przyrodnicze oraz środowiskowe i krajobrazowe powiatu opolskiego, w połączeniu i bogactwem dziedzictwa kulturowego stwarzają możliwości do rozwoju usług świadczonych w zakresie rekreacji i turystyki ukierunkowanych na wypoczynek weekendowy. Powiat opolski posiada ogromny potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej, oferującej różne formy aktywnego wypoczynku powiązane z przyrodą, turystyką krajoznawczą, kulturową i wykorzystujące jednocześnie zasoby i walory wsi. Poprzez umiejętne wykorzystanie dostępnych zasobów kulturowych i naturalnych na obszarze powiatu istnieje możliwość stworzenia większej liczby

kompleksowych i sieciowych produktów turystycznych, mających wpływ na rozwój turystyki, a w konsekwencji rozwój gospodarki i podniesienie poziomu życia mieszkańców gmin powiatu.

3.5 Tereny Inwestycyjne

Powiat opolski aktywnie uczestniczy w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej powiatu.

Dominującą gałąź gospodarki stanowi przemysł związany z przetwórstwem produktów rolnych oraz przetwórstwa owoców i warzyw. W powiecie funkcjonuje kilka znaczących zakładów przetwórstwa owoców, warzyw i chmielu, m.in.:

- Appol Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim
- ZAK Sp. z o.o. w Ratoszynie Drugim
- Kabako Gruppe Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim
- Pol-owoc Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim
- RAUCH Polska Sp. z o.o. w Kluczkowicach
- „SOKPOL” – Koncentraty sp. z o.o. Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw w Zagłobie
- „JAAK” sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe w Zadolu
- PHU „SADPOL” Mirosław Wosik w Lesie Dębowym
- „TWARDZIK” sp.j. Chłodnia Owoców i Warzyw w Łaziskach
- „Owocmix Sp. z o.o. w Granicach

Gmina Poniatowa jest otwarta na inwestowanie we wszystkie dziedziny działalności gospodarczej oraz tworzenie nowych miejsc pracy. Władze miasta zainteresowane są tworzeniem podmiotów działających w sferze gospodarki komunalnej, przetwórstwa rolno-spożywczego, drobnej wytwórczości, usług, rzemiosła i handlu. Miasto sprzyja aktywnościom w zakresie szeroko rozumianej działalności kulturalnej, rozrywkowej i rekreacyjnej.

Inwestorowi, który przedstawi władzom Gminy jasny i konkretny plan przedsięwzięć inwestycyjnych, tworzący znaczną ilość miejsc pracy na terenie Poniatowej, gmina zapewnia:

- zwolnienia z podatku od nieruchomości
- uregulowanie spraw dotyczących własności gruntów,
- możliwość pomocy przy organizacji robót publicznych i prac interwencyjnych w celu dostosowania obiektów do potrzeb inwestora,
- pomoc przy zdobyciu rynków zbytu na wyroby i usługi, szczególnie ślusarsko-spawalnicze,
- szeroką gamę środków informacyjnych popularyzujących przedsięwzięcia wśród mieszkańców miasta i gmin ościennych,
- ofertę sprawdzonych firm podwykonawczych dla inwestycji - współpracujących z Urzędem Miejskim,
- możliwość zatrudnienia kadry inżynieryjno-technicznej oraz wysoko wykwalifikowanych pracowników w zawodach przemysłu metalowego i elektromechanicznego.

W gminie Poniatowa od 2002 r. działa Stowarzyszenie Przedsiębiorców aktywizujące ludzi biznesu do działań na rzecz społeczności lokalnej. Jednocześnie daje samym przedsiębiorcom korzyści takie jak: integracja środowiska biznesu, popularyzacja i promocja produktów oraz usług oferowanych przez lokalne firmy.

Na terenach dawnej EDY - (gmina Poniatowa) znajduje się kilka średnich i dużych, prężnie działających przedsiębiorstw zatrudniających łącznie 1000 osób. Gmina ta jest miejscem rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw reprezentujących różne gałęzie przemysłu, dzięki którym rozwija się dynamicznie. Istniejące firmy z powodzeniem zdobywają rynki zagraniczne oraz chętnie podejmują współpracę międzynarodową. Ważną rolę pod względem zatrudnienia, jak i znaczenia gospodarczego spełniają znane polskie firmy: Wentworth Tech Sp. z o.o., Metalton s.j., Orzeł S.A., Brass Polska Sp. z o.o., Stella Pack S.A., Polifolia sp. z o.o. W mieście działa międzynarodowe przedsiębiorstwo transportowe Pawtrans Holding.

W celu rozwoju Gminy Chodel w 2021 r. rozpoczęto działania zmierzające do współpracy z innymi jednostkami samorządu lokalnego – Gminami: Opole Lubelskie, Poniatowa i Karczmiska. Gmina Chodel przystąpiła do wspólnych działań z jednostkami samorządu terytorialnego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Opole Lubelskie na podstawie stosownych umów i porozumień, w celu opracowania Planu Działań Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027 oraz zinstytucjonalizowania współpracy w formie porozumienia międzygminnego.

Gmina Chodel graniczy z gminą Poniatowa, gdzie w roku 2001 powołano pierwsze tereny strefowe, a kolejne dopiero po 2007 r. Obok dominującej działalności rolniczej i przetwórstwa rolno – spożywczego, w gminie dobrze rozwinięty jest sektor usług, rzemiosła, drobnej wytwórczości, a także i sektor budowlany. Obecnie na terenie gminy funkcjonują 2 znaczące dla regionu zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego, będące największymi pracodawcami w gminie: „Zak” Sp. z o.o. w Ratoszynie II oraz WIKI EU Sp. z o.o.

W sektorze budowlanym do firm znaczących w skali regionu należy: PPTHU "Rolbud" i Kopalnia Piasku Romana Madejka - przedsiębiorstwo specjalizuje się w usługach budowlano-remontowych oraz Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Dariusz Gugąła.

Na terenie Gminy Karczmiska znajdują się tereny mogące stanowić ofertę dla potencjalnych inwestorów, chcących zainwestować i rozpocząć działalność gospodarczą. Możliwe jest prowadzenie różnej działalności: przemysłowej, nie kolidującej z prawami ochrony środowiska, przetwórstwa, handlu i usług. Gmina Karczmiska jest rejonem charakteryzującym się wysoko wydajną produkcją sadowniczą, wynika stąd zapotrzebowanie na rozwój w dziedzinie przetwórstwa owoców. Z uwagi na zalety krajobrazu i klimatu gminy, sąsiedztwo Kazimierza Dolnego i Nałęczowa, położenie w granicach i otulinie Kazimierskiego Parku Krajobrazowego coraz większego znaczenia nabierają walory turystyczno – rekreacyjne. Istnieje więc zapotrzebowanie na inwestycje w zakresie rozwoju rekreacji weekendowej i pobytowej oraz budownictwa letniskowego w miejscach atrakcyjnych dla tworzenia bazy

turystycznej i wypoczynkowej, ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki. Gmina stosuje znaczące preferencje w opodatkowaniu dla podmiotów gospodarczych rozpoczynających działalność na jej terenie. Potencjalny inwestor może liczyć na wszelką pomoc prawną i organizacyjną jak również na ułatwienie kontaktów z istniejącymi podmiotami.

Największe zakłady przemysłowe i usługowe w Gminie Karczmiska to:

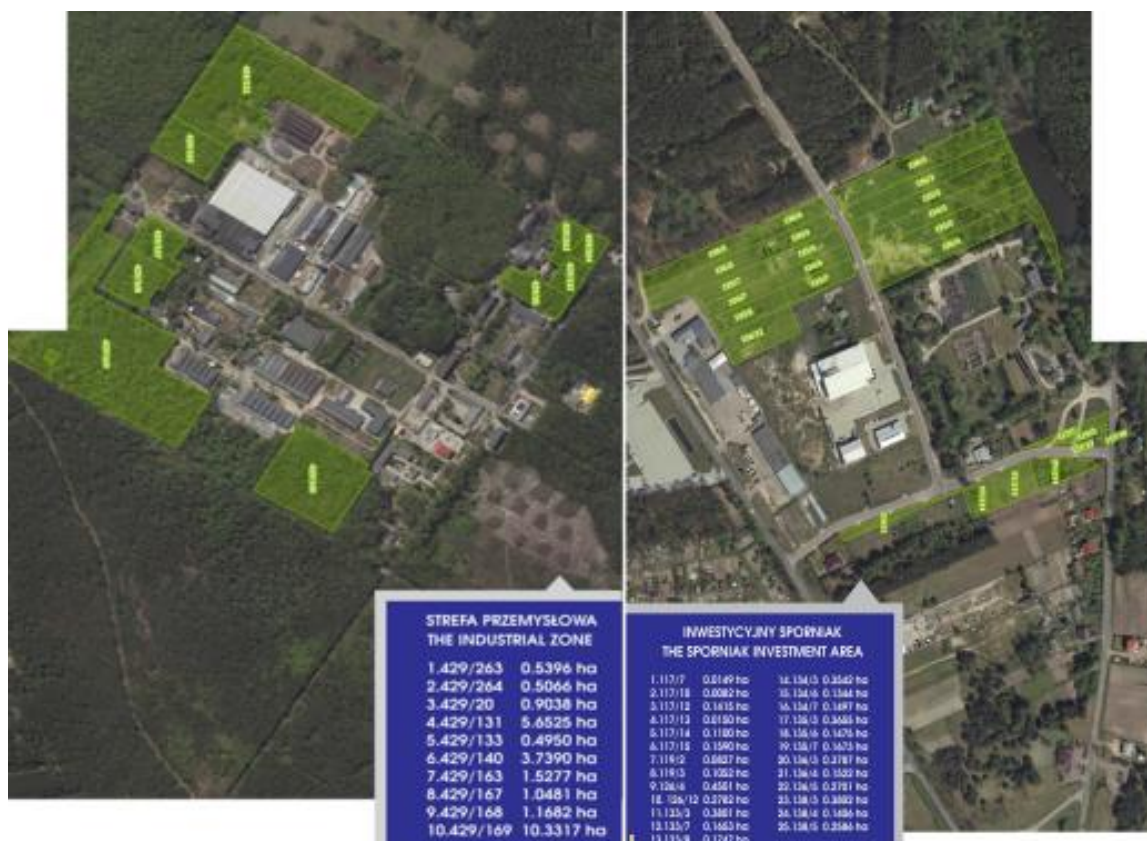
- „Mondi Condex” Sp. z o.o. – Producenci Dodatków Owocowych, skup i przetwórstwo owoców miękkich w postaci przecierów,
- Import-Eksport J.A. Szałas – Magazyn i punkt skupu chmielu w Karczmiskach,
- „GRAB” Zenon Grabowski – Handel, Produkcja i Usługi Stolarskie,
- Zakład Produkcyjno – Usługowo – Handlowy „BORKOP” Jan Borocho, Jaworze;

Powiat opolski aktywnie uczestniczy w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej. Przedsiębiorcom poszukującym dogodnej lokalizacji dla działań biznesowych oferuje tereny inwestycyjne zlokalizowane w strefach ekonomicznych. Największe z nich zlokalizowane są w Opolu Lubelskim i Poniatowej. W 2020 r. utworzono Strefę Aktywności Gospodarczej Opola Lubelskiego, obejmującej tereny stanowiące własność Gminy Opole Lubelskie oraz tereny stanowiące własność osób fizycznych, zlokalizowane przy ul. Owocowej, ul. Kwiatowej oraz Garbarskiej i Górnej. Pozyskano dofinansowanie z RPO WL 2014-2020 na projekt pn. „Uzbrojenie terenów inwestycyjnych poprzez budowę drogi wewnętrznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Gminie Opole Lubelskie”. Dzięki temu uzbrojono tereny o powierzchni 4,63 ha poprzez budowę drogi wewnętrznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą. W ramach zadania rozbudowana została infrastruktura techniczna tj. sieć wodociągowa, sieć kanalizacji sanitarnej, sieci kanalizacji deszczowej, kanał technologiczny (sieć teleinformatyczna), oświetlenie drogowe, drogi o nawierzchni asfaltowej wraz ze skrzyżowaniem i zjazdami z kostki betonowej, chodnik dla ruchu pieszych. Pozostały teren zostanie zagospodarowany w zieleń.

Integralną częścią działalności Strefy jest przygotowanie szeregu udogodnień, ze strony władz lokalnych w postaci ułatwienia w przygotowaniu terenów pod inwestycje oraz możliwość skorzystania z ulg i zwolnień podatkowych np. zwolnienia z podatku od nieruchomości położonych w Strefie Aktywności Gospodarczej w Opolu Lubelskim. Jednocześnie inwestorzy mogą liczyć na fachowe doradztwo oraz pomoc ze strony instytucji samorządowych oraz Centrum Obsługi Inwestora.

Warto wspomnieć, że Opole Lubelskie posiada koncepcję marki oraz strategię działań promocyjnych. Przygotowane są dwa kluczowe dokumenty „Strategia rozwoju marki Gminy Opole Lubelskie” oraz księga znaku wraz z nowym logotypem i hasłem promocyjnym Opola Lubelskiego: „Owocne inwestycje”. Hasło jest odzwierciedleniem dwóch głównych celów marki Opole Lubelskie: przyciągnąć inwestorów oraz otworzyć gminę na turystów.

Poniatowa

Źródło: Folder Miasta Poniatowa i UMIG Opole Lubelskie.

Na terenie Gminy Opole Lubelskie swoją działalność prowadzą przetwórnice, rozwija się handel. Funkcjonują tutaj handlowe firmy lokalne np. STAMPOL Sp. J. i Panda Sp. J.

W branży spożywczej prężnie działa firma GEOMAX Sp.J., zajmująca się produkcją masy krówkowej i cukierków, a w przemyśle - firma Samet Sp. z o.o. produkująca kontenery i pojemniki.

Potencjalni inwestorzy spotkają się z przychylnym przyjęciem lokalnych władz, stosujących różnorakie preferencje. Największe możliwości dla inwestorów upatrywane są w przemyśle rolno – spożywczym i chłodniczym oraz turystyce.

Wnioski:

Powiat opolski charakteryzuje się dość niskim stopniem nasycenia przedsiębiorczością – na koniec 2021 r. w rejestrze REGON zaewidencjonowanych było 4558 podmiotów, z czego 3500 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Przeważają podmioty o profilu handlowym i usługowym wykorzystujące lokalne zasoby oraz zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego. W strukturze wielkościowej wyróżniają się głównie mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające 0-9 pracowników.

Poza strukturą wielkościową podmiotów gospodarczych ważnym elementem świadczącym o konkurencyjności i potencjale gospodarczym przedsiębiorstw jest ich zasobność i zdolność do inwestowania. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na terenie powiatu opolskiego wyniosły w 2020 r. - 92 729 tys. zł, co stanowi 2% udziału nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez wszystkie przedsiębiorstwa w województwie. Ponadto, w roku 2019, jak i w latach ubiegłych wielkość nakładów była dużo niższa niż w 2020 r.

W modelu funkcjonalno-przestrzennym dominują tereny rolnicze - największą część obszaru stanowią użytki rolne, które zajmują 85% ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych. W strukturze użytkowania terenu w powiecie opolskim z 2020 r. gospodarstwa indywidualne stanowią 62%, a ich średnia powierzchnia zajmują 5,3 ha.

Istotnym faktem dla rozwoju rolnictwa w kontekście rozwoju szeroko pojętej gospodarki w powiecie opolskim jest występowanie na tym terenie gleb wykazujących dobre właściwości do produkcji rolniczej. Dlatego produkty wytwarzane przez lokalnych rolników stanowią ważny element w skali produkcji żywności w województwie i kraju. Najlepsze jakościowo grunty zaliczane do I, II, i III klasy bonitacyjnej zajmują ok. 35% użytków rolnych, średnie klasy IV – ok. 40%, natomiast grunty słabe jakościowo kl. V – VI stanowią 25% użytków rolnych. Dominującą gałęzią gospodarki jest przemysł związany z przetwórstwem płodów rolnych, sektor przetwórstwa owocowo-warzywnego i rolno-spożywczego. Działają również kilka zrzeszeń producentów owoców i warzyw: "Józefów Sad" Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, WITABO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Zrzeszenie Producentów Owoców i Warzyw "Niwa" w Lesie Dębowym.

Powiat opolski posiada sprzyjające uwarunkowania naturalne oraz zasoby wód powierzchniowych do rozwoju energetyki wody, wiatru, promieniowania słonecznego i biomasy. Możliwości rozwoju energetyki opartej o odnawialne źródła energii zależą od ich lokalnych zasobów oraz od ograniczeń wynikających z konieczności ochrony walorów przyrodniczych, krajobrazowych i wpływu na jakość życia mieszkańców.

Działająca na terenie powiatu Lokalna Grupa Działania „Owocowy Szlak”, której członkami są m.in. gminy Poniatowa, Chodel, Karczmiska i Opole Lubelskie, została powołana w celu działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz wzmocnienia aktywności ludności wiejskiej w kierunku rozwijania przedsiębiorczości. Zgodnie ze statutem główne założenia działalności LGD skupiają się na działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich oraz aktywizowania jej społeczności. Ponadto cele działalności

koncentrują się na promocji obszarów wiejskich i wszelkich działaniach wspomagających rozwój społeczności i wspólnot lokalnych.

Obszar powiatu to region o zdecydowanie dużym potencjale turystycznym posiadający korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji w szczególności ze względu na położenie geograficzne i fizycznogeograficzne, walory krajobrazowe, czyste środowisko naturalne, stosunkowo dużą lesistość obszaru, bogatą tradycję kulturową, ciekawe zabytki oraz bogatą sieć szlaków turystycznych.

Powiat aktywnie uczestniczy w tworzeniu warunków dla rozwoju przedsiębiorczości i zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej powiatu. Dominującą gałąź gospodarki stanowi przemysł związany z przetwórstwem produktów rolnych. W powiecie funkcjonuje kilka znaczących zakładów przetwórstwa owoców, warzyw i chmielu. W gronie tym znajdują się m.in.: Kabako Gruppe sp. z o.o. w Opolu Lubelskim, SVZ Poland Sp. z o.o. w Opolu Lubelskim, Makofrost w Niedźwiadzie Dużej, Pol-Owoc Sp. z o. o. w Opolu Lubelskim, APPOL Sp. z o. o w Opolu Lubelskim, POWIŚLE Sp. J. w Kępie Choteckiej, SOKPOL Koncentraty Sp. z o.o. w Zagłobie, Zakład Przetwórstwa Owoców i Warzyw w Zagłobie, JAAK sp. z o.o. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe w Zadolu, PHU SADPOL Mirosław Wosik w Lesie Dębowym, TWARDZIK Sp. J. Chłodnia Owoców i Warzyw w Łaziskach.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

4.1 Infrastruktura transportowa

Jednym z kluczowych elementów organizacji przestrzeni, warunkującym rozwój społeczno-gospodarczy obszaru, jest jego dostępność komunikacyjna. Na układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych powiatu opolskiego składają się drogi wojewódzkie oraz sieć dróg powiatowych i gminnych.

Przez teren powiatu opolskiego przebiegają drogi wojewódzkie o łącznej długości 99,846 km, w tym:

- 747 Iłża – Lipsko – Solec nad Wisłą – Opole Lubelskie – Bełżyce – droga krajowa S19,
- 824 Żyrzyn – Puławy – Opole Lubelskie – Józefów nad Wisłą – Annopol,
- 832 Wola Rudzka – Poniatowa – Krężnica Okrągła,
- 833 Chodel – Kraśnik,

Wewnętrzną komunikację w powiecie stanowią drogi powiatowe stanowiące połączenie miasta powiatowego z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą oraz drogi gminne o znaczeniu lokalnym, stanowiące uzupełniającą sieć dróg powiatowych.

Na terenie powiatu opolskiego poza granicami administracyjnymi miast jest 375,575 km dróg, z czego 338,569 km z nawierzchnią twardą oraz 37,006 km posiadających nawierzchnię gruntową.

Nowy most na Wiśle w miejscowości Kamień ma ponad 1 km długości, łączy drogi krajowe nr 19 w województwie lubelskim i 9 w województwie mazowieckim ułatwił komunikację Lubelszczyzny z centralną, południową i zachodnią Polską.

Drogi powiatowe na terenie powiatu opolskiego w granicach administracyjnych miast zajmują 22,326 km, z czego wszystkie odcinki dróg posiadają nawierzchnię twardą. Na sieci dróg w powiecie opolskim znajduje się 31 obiektów mostowych.

W powiecie opolskim od 2016 roku zauważalny jest ciągły wzrost wartości wskaźnika: długość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. W 2020 roku w porównaniu do roku 2017 wskaźnik ten wzrósł o 52,175 km.

Tabela 16. Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu opolskiego poza granicami administracyjnymi miast.

Lp	Numer	Klasa tech.	Ciąg drogi	Długość w km	Dł. naw. twardej	Dł. naw. gruntowej
1	22538 / 2236L	Z	Niezabitów - Łubki - Wojciechów	2,53	2,53	0
2	22541 / 2237L	Z	Poniatowa - Kraczewice - Szczuczki	7,055	7,055	0
3	22536 / 2240L	Z	Kolonia Chmielnik - Kierz - Cuple - Trzciniec	2,562	2,562	0
4	22543 / 2241L	Z	Poniatowa - Stoczki - Kierz	3,523	3,523	0
5	22535 / 2242L	Z	dr. woj. 832 - Wronów - Dąbrowa	0,544	0,544	0
6	22546 / 2244L	Z	Trzciniec - Zalesie	2,732	2,373	0,359
7	22550 / 2245L	Z	Ratoszyn-Grądy - Skrzyniec - Wierzchowiska Stare	6,592	6,592	0
8	22548 / 2247L	Z	Chodel - Borzechów - Wilkołaz	7,095	7,095	0
9	22549 / 2248L	Z	Chodel - Ratoszyn - Borzechów	8,589	8,589	0
10	22209 / 2527L	Z	Kazimierz Dolny - Podgórz - Wilków	6,585	5,382	1,203
11	22211 / 2528L	Z	Kazimierz Dolny - Dobre - Wilków	5,866	5,866	0
12	22183 / 2529L	Z	Bochońnica - Kazimierz Dolny - Uściąg	1,733	1,733	0
13	22222 / 2547L	Z	dr. pow. 2529L Kazimierz Dolny (Jeziorszczyzna) -	1,084	1,084	0
			Kol. Rzeczyca - Zaborze - Niezabitów	6,227	6,227	0
14	22228 / 2551L	Z	Kębło - Huta - Zaborze	0,546	0	0,546
15	22227 / 2552L	Z	Wąwolnica - Poniatowa	8,356	8,356	0
16	22210 / 2600L	Z	Podgórz - Dobre	3,09	1,799	1,291
17	22216 / 2601L	Z	Dobre - Wólka Polanowska	3,412	3,412	0

18	22217 / 2602L	Z	Zagajdzie - Rogów - Wólka Pol. - Kosiorów	9,48	8,975	0,505
19	22215 / 2603L	Z	Szczekarków - Kosiorów - Trzciniec	4,862	4,37	0,492
20	22212 / 2604L	Z	Wilków - Majdany - Zakrzów - Janiszów	17,87	17,87	0
21	22213 / 2605L	Z	Wilków - Zagłoba - Łaziska - do drogi nr 824	20,792	20,792	0
22	22214 / 2606L	Z	Wilków - Wólka Polanowska - Karczmiska	10,156	10,156	0
23	22220 / 2607L	Z	Majdany - Zagłoba	1,895	1,895	0
24	22528 / 2608L	Z	Braciejowice - Kol. Koło - dr. pow. 2605L	4,484	4,484	0
25	22218 / 2609L	Z	dr. pow. 2606L - Chodlik - Wrzelów	5,053	4,129	0,924
				1,86	1,25	0,61
26	22503 / 2610L	Z	Trzciniec - Opole Lubelskie - dr. woj. 824	5,896	0	5,896
27	22219 / 2611L	Z	Chodlik - Bielsko - Kazimierzów	6,382	3,358	3,024
28	22229 / 2612L	Z	Karczmiska - Kolonia Rzeczyca	5,25	5,25	0
29	22230 / 2613L	Z	Karczmiska - Noworąbłów	5,485	5,485	0
30	22231 / 2614L	Z	Karczmiska - Wymysłów - Kolonia Niezabitów	8,48	8,48	0
31	22232 / 2615L	Z	Głusko - Wolica - Kowala	5,858	5,858	0
32	22540 / 2616L	Z	Kowala - Spławy - Łubki	2,455	2,455	0
33	22529 / 2617L	Z	Pustelnia - Trzebieszka - Darowne	3,417	3,417	0
34	22530 / 2618L	Z	Opole Lubelskie - Grabówka - Plizin - Dąbrowa	3,776	1,586	2,19
				2,538	2,538	0
35	22531 / 2619L	Z	Darowne - Poniatowa	1,4	1,093	0,307
36	22532 / 2620L	Z	Emilcin - Ruda Maciejowska - Dębiny - Plizin	5,428	5,428	0

37	22527 / 2621L	Z	Emilcin - Skoków	2,042	2,042	0
38	22524 / 2622L	Z	Opole Lubelskie - Skoków - Białowoda - Kol. Boby	9,631	9,631	0
39	22504 / 2623L	Z	Kolonia Łaziska - Elżbieta - Skoków	9,652	3,722	5,93
40	22501 / 2624L	Z	Janiszów - Kosiorów - Kamionka	6,056	6,056	0
41	22502 / 2625L	Z	Piotrawin - Zgoda - dr. pow. 2605L	7,237	4,615	2,622
42	22505 / 2626L	Z	Wrzelowiec - Kręciszówka - Puszno Godowskie	10,551	10,551	0
43	22523 / 2627L	Z	Leonin - Wandalin	5,166	5,166	0
44	22525 / 2628L	Z	Komaszyce - Puszno Godowskie	2,012	2,012	0
45	22533 / 2629L	Z	Ruda Maciejowska - Lipiny - Adelina - Trzciniec	8,041	5,095	2,946
46	22534 / 2630L	Z	Poniatowa - (ul. Fabryczna - część) - Chodel	8,197	8,197	0
47	22554 / 2631L	Z	Ratoszyn - Wierzbica	4,55	3,355	1,195
48	22506 / 2632L	Z	Puszno Godowskie - Antonówka - Godów	3,337	3,337	0
49	22509 / 2633L	Z	Granice - Świdno	3,327	3,327	0
50	22507 / 2634L	Z	Kluczkowice - Świdry - Zadole - Wandalin	10,438	10,438	0
51	22508 / 2635L	Z	Niesiołowice - Nietrzeba	6,565	6,565	0
52	22522 / 2636L	Z	Wrzelowiec - Chruślina - Idalin	10,186	8,157	2,029
53	22510 / 2637L	Z	Józefów nad Wisłą - Chruślina - Wierzbica	11,625	11,625	0
54	22511 / 2638L	Z	Krasne - Owczarnia - Boby Wieś	7,431	7,431	0
55	22512 / 2639L	Z	Józefów nad Wisłą - Boiska - Dzierzkowice	14,295	14,295	0
56	22513 / 2640L	Z	Boiska - Idalin - dr. pow. 2702L	5,52	4,845	0,675
57	22516 / 2641L	Z	Boiska - Stefanówka - Miłoszówka	6,164	6,164	0

58	22515 / 2642L	Z	Prawno - Dębniak - Miłoszówka	2,213	2,213	0
				2,13	2,13	0
59	22514 / 2643L	Z	Popów - Dębniak	2,5	0	2,5
60	22611 / 2644L	Z	Bliskowice - Natalin - Miłoszówka - Grabówka Stara -Księżomierz	1,338	1,338	0
61	22526 / 2645L	Z	Puszno Godowskie - Świdno	4,433	2,671	1,762

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej.

Tabela 17. Wykaz dróg powiatowych na terenie powiatu opolskiego w granicach administracyjnych miast.

Ip.	Numer	Klasa tech.	Nazwa ulicy	Długość w km	Długość naw. twardej km
OPOLE LUBELSKIE					
1	2651L	L	Aleja Sześćsetlecia	0,8	0,8
2	2652L	L	Długa	1,254	1,254
3	2653L	L	Kolejowa	0,506	0,506
4	2654L	L	Parkowa	0,612	0,612
5	2655L	L	Partyzancka	0,352	0,352
6	2656L	L	Podzamcze	1,484	1,484
7	22524 / 2622L	Z	Przemysłowa w ciągu drogi powiatowej	2,596	2,596
			2622L Opole Lubelskie - Skoków - Białowoda - Kol. Boby		
8	22530 / 2618L	Z	Rybacka w ciągu drogi powiatowej	0,868	0,868
			2618L Opole Lubelskie - Grabówka - Plizin - Dąbrowa		
9	22503 / 2610L	Z	Szkolna w ciągu drogi powiatowej	1,825	1,825
			2610L Trzciniac - Opole Lubelskie - dr. woj. 824		
10	2657L	L	Szpitalna	0,176	0,176
PONIATOWA					
1	2646L	L	1 Maja	0,274	0,274
2	2648L	L	Młodzieżowa	0,252	0,252

3	2649L	L	Słoneczna	0,225	0,225
4	2650L	L	Szkolna	0,773	0,773
5	22227 / 2552L	Z	Fabryczna w ciągu drogi powiatowej 2552L Wąwolnica - Poniatowa	0,686	0,686
6	22534 / 2630L	Z	Fabryczna w ciągu drogi powiatowej 2630L Poniatowa - Chodel	2,189	2,189
7	22541 / 2237L	Z	Kraczewicka w ciągu drogi powiatowej 2237L Poniatowa - Kraczewice - Szczuczki	2,792	2,792
8	22227 / 2552L	Z	Kraczewicka w ciągu drogi powiatowej 2552L Wąwolnica - Poniatowa	0,219	0,219
9	22227 / 2552L	Z	Nałęczowska w ciągu drogi powiatowej 2552L Wąwolnica - Poniatowa	0,764	0,764
10	22227 / 2552L	Z	Wylotowa w ciągu drogi powiatowej 2552L Wąwolnica - Poniatowa	0,96	0,96
JÓZEFÓW NAD WISŁĄ					
1	22510 / 2637L	Z	Urzędowska w ciągu drogi powiatowej 2637L Józefów nad Wisłą - Chruślina - Wierzbica	2,45	2,45
2	22512 / 2639L	Z	Powstańców w ciągu drogi powiatowej 2639L Józefów n. Wisłą - Boiska - Dzierzkowice	0,269	0,269

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej.

Tabela 18. Wykaz obiektów mostowych położonych w ciągach dróg powiatowych na terenie powiatu opolskiego.

Lp	Nr drogi	JNI	Nazwa drogi	Miejscowość	km	Stalowy		Żelbetowy		Z betonu sprężonego	
						m	m2	m	m2	m	m2
1	2247L	0 1007103	Chodel - Borzechów - Wilkołaz	Majdan Borowski	3+025	-	-	36,8	403	-	-
2	2247L	0 1007104	Chodel - Borzechów - Wilkołaz	Borów-Kol.	5+144	-	-	12,1	157	-	-
3	2248L	0 1007105	Chodel - Ratoszyn - Borzechów	Kożuchówka	1+384	-	-	7,8	73	-	-
4	2527L	0 1020212	Kazimierz - Podgórz - Wilków	Podgórz	5+519	57,8	572	-	-	-	-
5	2528L	0 1007078	Kazimierz - Dobrze - Wilków	Dobrze	8+146	29,5	229	-	-	-	-
6	2552L	0 1007087	Wąwolnica - Poniatoła	Kowala Pierwsza	10+578	-	-	11,3	95	-	-
7	2552L	0 1007088	Wąwolnica - Poniatoła	Poniatoła - ul. Nałęczowska	14+392	-	-	6,4	81	-	-
8	2602L	0 1007084	Zagajdzie - Rogów - Wólka Pol. - Kosiorów	Kosiorów	8+560	-	-	14	121	-	-
9	2602L	0 1007085	Zagajdzie - Rogów - Wólka Pol. - Kosiorów	Kosiorów	8+664	11,5	48	-	-	-	-
10	2604L	0 1007079	Wilków - Majdany - Zakrzów - Janiszów	Wilków	0+048	-	-	13,9	51	-	-
11	2605L	0 1007080	Wilków - Zagłoba - Łaziska - dr. woj. nr 824	Szczekarków	1+984	-	-	9,5	78	-	-

12	2605L	0 1007081	Wilków - Zagłoba - Łaziska - dr. woj. nr 824	Zagłoba	5+627	6,2	97	-	-	-	-
13	2606L	0 1007082	Wilków - Wólka Polanowska - Karczmiska	Szczekarków-Kol.	1+492	-	-	14,9	156	-	-
14	2606L	0 1007083	Wilków - Wólka Polanowska - Karczmiska	Szczekarków-Kol.	1+793	15,2	111	-	-	-	-
15	2608L	0 1007097	Braciejowice - Kol. Koło - dr. pow. 2605L	Niedźwiada Duża / Koło	4+028	-	-	9	85	-	-
16	2609L	0 1007086	dr. pow. 2606L - Chodlik - Wrzelów	Chodlik	4+128	-	-	11	122	-	-
17	2610L	0 1007089	Trzciniec - Opole Lubelskie - dr. woj. 824	Trzciniec	0+792	12,5	53	-	-	-	-
18	2618L	0 1007098	Zagrody - Grabówka - Plizin - Dąbrowa	Grabówka	3+308	-	-	12,2	102	-	-
19	2620L	0 1007099	Emilcin - Ruda Maciejowska - Dębiny	Ruda Maciejowska	2+598	-	-	11	119	-	-
20	2622L	0 1007096	Opole - Skoków - Białowoda - Kol. Boby	Skoków	3+580	-	-	6,5	54	-	-
21	2630L	0 1007100	Poniatowa - Chodel (ul. Fabryczna - most)		0+127	-	-	8,2	68	-	-

22	2630L	0 1007102	Poniatowa - Chodel (ul. Fabryczna - kładka dla pieszych, g.w.)	Poniatowa, ul. Fabryczna	0+127	-	-	-	-	9,5	33
23	2630L	0 1007101	Poniatowa - Chodel (ul. Fabryczna - kładka dla pieszych, d.w.)		0+127	-	-	-	-	9,5	33
24	2636L	0 1007095	Wrzelowiec - Chruślina - Idalin	Owczarnia	7+020	-	-	12	118	-	-
25	2637L	0 1007090	Józefów - Chruślina - Wierzbica	Chruślina	13+040	12,1	95	-	-	-	-
26	2639L	0 1007091	Józefów - Boiska - Dzierzkowice	Bór	5+055	31,1	261	-	-	-	-
27	2639L	0 1007092	Józefów - Boiska - Dzierzkowice	Mazanów Krasne	9+080	-	-	10,6	91	-	-
28	2639L	0 1007093	Józefów - Boiska - Dzierzkowice	Boiska Stare	13+002	-	-	23,5	174	-	-
29	2641L	0 1007094	Boiska - Stefanówka - Miłoszówka	Boiska-Kol.	0+530	-	-	24	250	-	-
30	2245L	35012182		Ratoszyn Drugi	0+031	-	-	6,5	58,5	-	-
31	2617L	35012183	Pustelnia - Trzebieszka - Darowne	Wola Rudzka	0+085	-	-	8	60,3	-	-
RAZEM:						176	1466	269	2517	19	66
OGÓŁEM						464	m	4049	m2		

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Opolu Lubelskim z/s w Poniatowej.

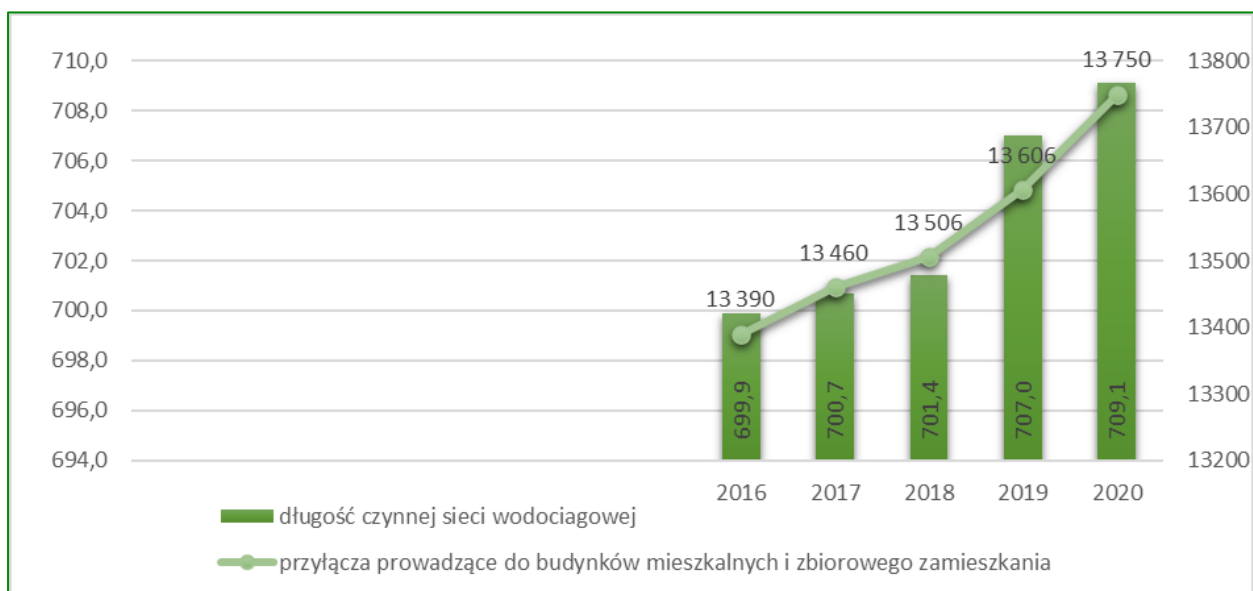
Przez teren powiatu opolskiego przebiega wąskotorowa linia kolejowa. Nadwiślańska Kolejka Wąskotorowa położona jest na terenie powiatów opolskiego i puławskiego. Obecnie przewozy realizowane są na odcinkach: Karczmiska – Opole Lubelskie, Karczmiska – Polanówka oraz Rozalin – Poniatowa. Właścicielem kolei wąskotorowej o prześwicie 750 mm jest samorząd powiatu opolskiego, a operatorem tamtejszy Zarząd Dróg Powiatowych.

Komunikacją publiczną zajmują się prywatni przedsiębiorcy. Przewoźnicy zrzeszeni w stowarzyszeniach realizują połączenia komunikacyjne o charakterze lokalnym i regionalnym. Najbardziej popularne połączenia w stronę: Lublina, Kraśnika, Puław zapewniają dostęp mieszkańcom do większych ośrodków miejskich. Dużym problemem są jednak połączenia lokalne, na trasach mniej popularnych. W tym zakresie rysuje się niekorzystna tendencja słabego skomunikowania małych miejscowości, co w efekcie przyczynia się do wykluczenia społecznego i kulturowego mieszkańców tychże miejscowości. Najważniejsze w skali lokalnej są połączenia z miastami Opole Lubelskie i Poniatowa.

4.2 Infrastruktura wodna i kanalizacyjna

Na koniec 2020 r. na obszarze powiatu opolskiego długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) osiągnęła 721,1 km, natomiast długość czynnej sieci rozdzielczej wyniosła 709,1 km, gdzie liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania wyniosła 13 750 szt. Przyrost długości sieci wodociągowej w latach 2016-2020 osiągnął wielkość 9,2 km, co stanowi 1,3 % długości sieci w 2016 r. Na przestrzeni lat 2016 – 2020 ilość przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania zwiększyła się o 360 szt.

Wykres 23. Długość sieci wodociągowej oraz przyłącza prowadzące do budynków na terenie powiatu opolskiego w latach 2016-2020 (km, szt.)

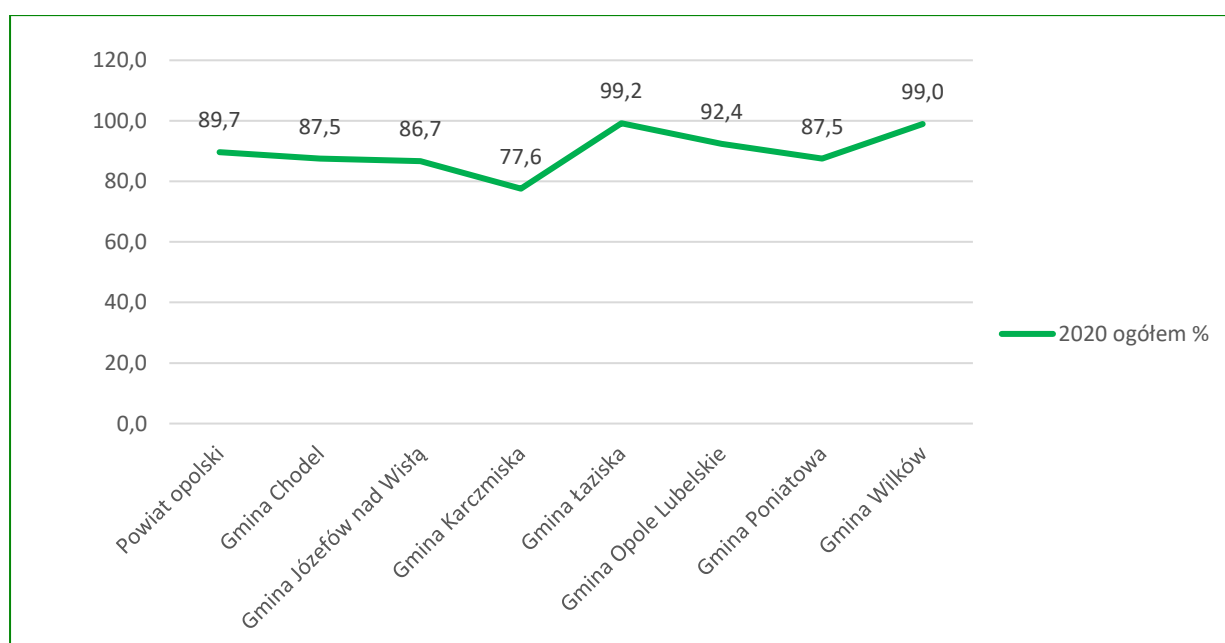

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Najdłuższa sieć wodociągowa funkcjonuje w gminie Opole Lubelskie (172,8 km), zaś najkrótsza w gminie Karczmiska (82,9 km). W porównaniu do 2019 r. długość sieci rozdzielczej zwiększyła się o 2,1 km, co stanowi 0,2 % długości sieci w 2020 r. Zgodnie z danym GUS długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gmin stanowi 201,6 km i występuje w gminie Chodel i Łaziska. Natomiast czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy, eksploatowanej przez jednostki gospodarki komunalnej wynosi 110,2 km i ma miejsce w gminie Chodel.

Odsetek ludności korzystającej z wodociągów w powiecie opolskim w 2020 r. wynosił 89,7%, wobec 87,4% w województwie lubelskim. Należy jednak zauważyć, iż stopień zwodociągowania na obszarze poszczególnych gmin powiatu był zróżnicowany i wahał się od 77,6% w gminie Karczmiska do 99,2% w gminie Łaziska.

Wykres 24. Korzystający z instalacji wodociągowej w ludności ogółem (%).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w 2020 r. przedstawia poniższa tabela:

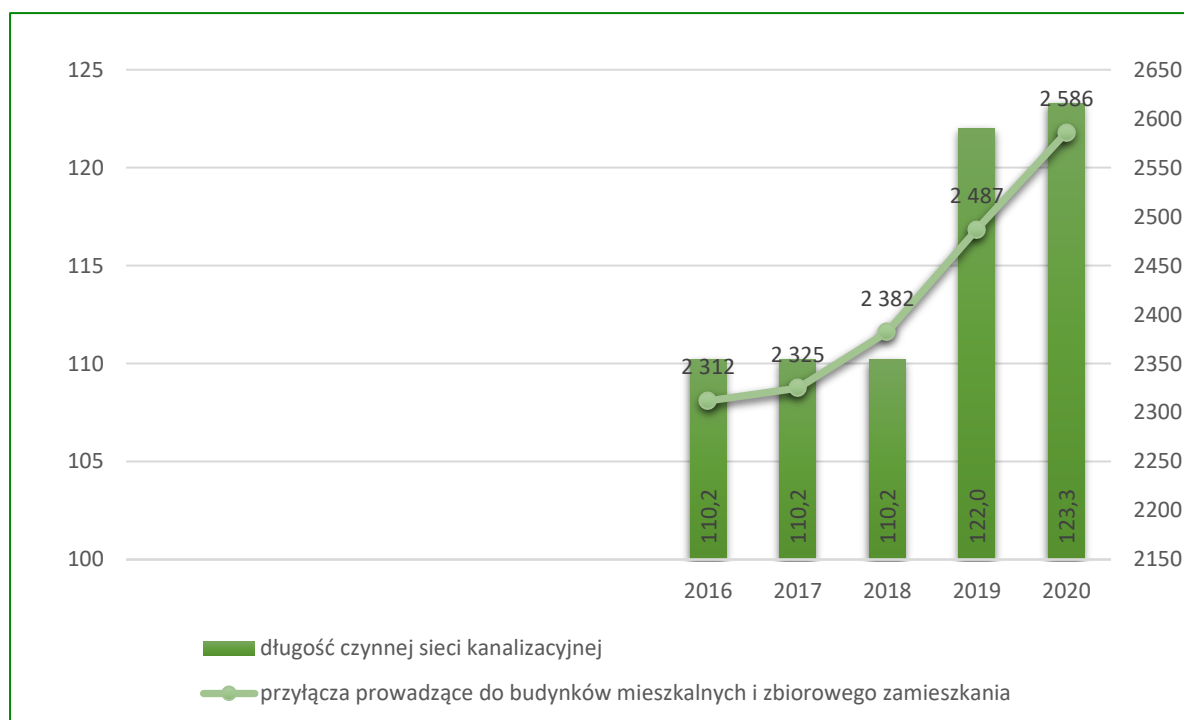
Tabela 18 Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca (m³).

Łaziska	33,1
Józefów nad Wisłą	32,9
Opole Lubelskie	27,9
Chodel	27,6
Poniatowa	26,7
Wilków	21,5
Karczmiska	19,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Zdecydowanie gorzej przedstawia się sytuacja w zakresie dostępu do sieci kanalizacyjnej. Długość kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu opolskiego w 2020 r. wyniosła łącznie 123,3 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszących 2 586 szt. Przyrost długości sieci kanalizacyjnej w latach 2016-2020 osiągnął wielkość 13,1 km, co stanowi 11,3 % długości sieci w 2016 r. W 2020 r. ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną wyniosła 691,2 dam³ i była o 10,4 dam³ większa niż w roku 2016.

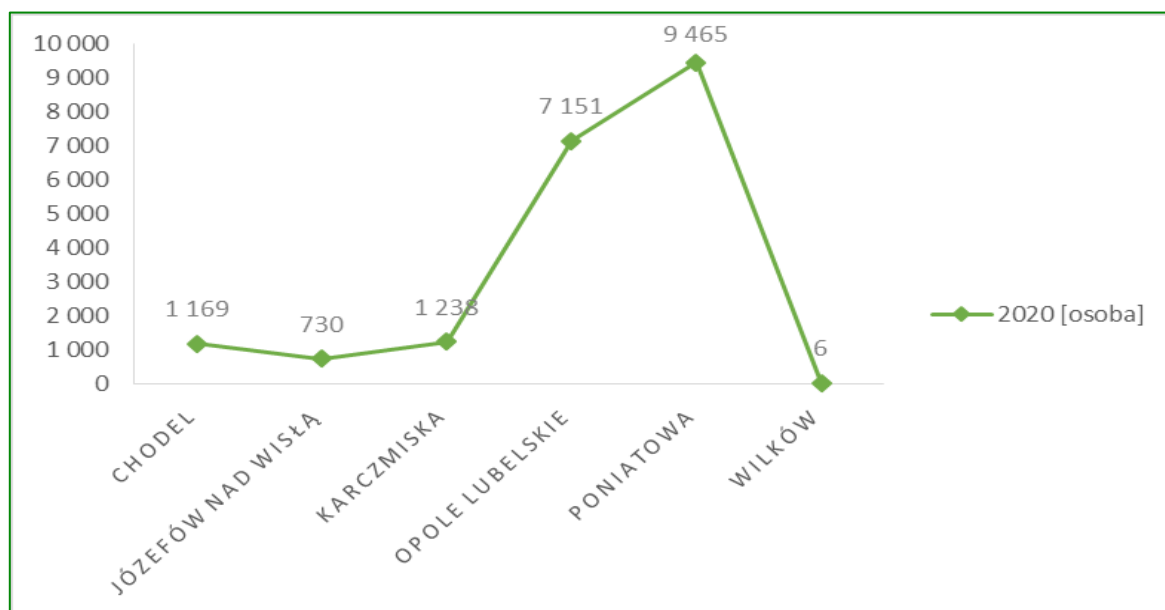
Wykres 25. Długość sieci kanalizacyjnej oraz przyłącza prowadzące do budynków na terenie powiatu opolskiego w latach 2016-2020 (km, szt.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

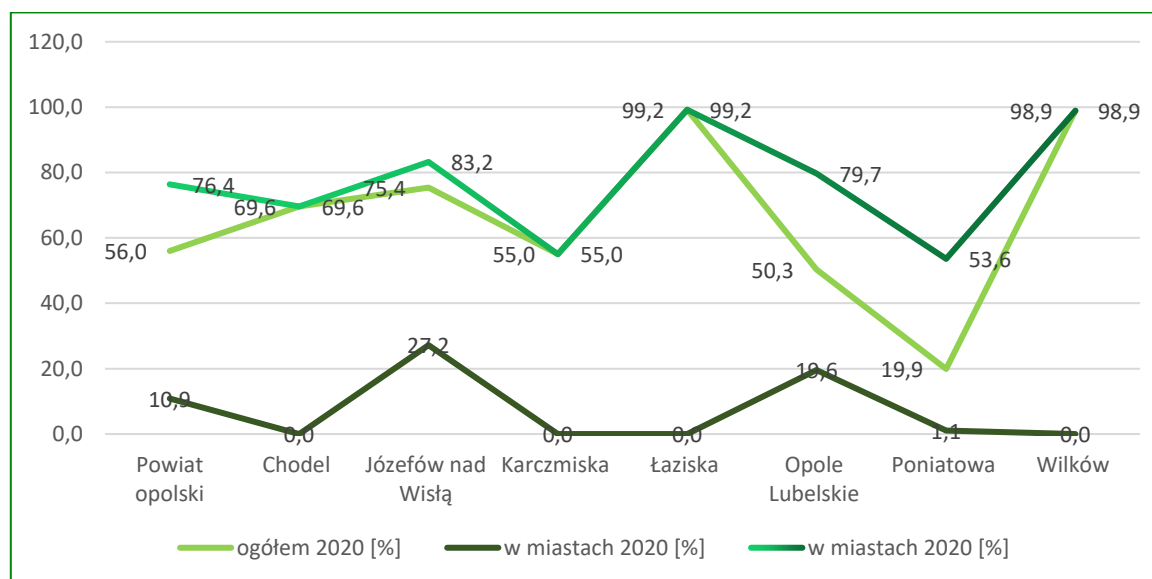
Najdłuższa sieć kanalizacyjna funkcjonuje w gminie Poniatowa (41,3 km), natomiast najkrótsza w gminie Wilków (0,4 km). Pomimo, że przyrost długości sieci kanalizacyjnej w latach 2016-2020 ciągle wzrasta wciąż jest niewystarczający – w 2020 r. z kanalizacji korzystało bowiem jedynie 19 759 mieszkańców powiatu. W tym samym okresie odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w województwie lubelskim wyniósł 1 129 848 osób.

Wykres 26. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu opolskiego (osoby).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 27. Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji wg lokalizacji (%).

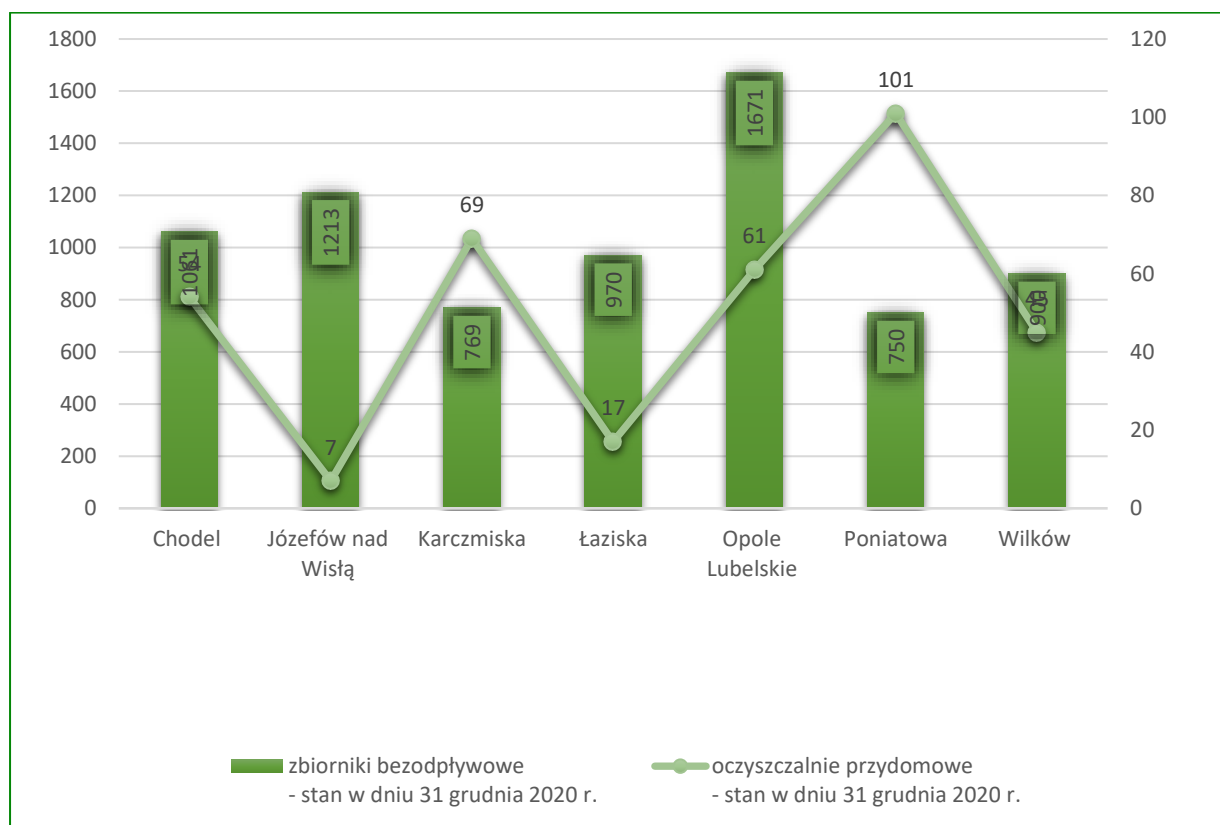

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie powiatu opolskiego obserwuje się dużą dysproporcję między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Takie różnice wynikają m.in. z rozproszenia zabudowy na obszarach wiejskich, gdzie usuwanie ścieków wymaga odmiennego podejścia niż w miastach. W takich przypadkach do gromadzenia ścieków wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki wywożone są za pomocą wozów asenizacyjnych i przekazywane do oczyszczalni ścieków. Łącznie w gminach na terenie powiatu w roku 2020 r. zinwentaryzowano 7 334 zbiorników bezodpływowych, najliczniej zlokalizowanych na terenie gminy Opole Lubelskie 1 671szt.

Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu w 2020 r. wynosiła 354 szt., najliczniej zlokalizowanych na terenie gminy Poniatowa - 101 szt. W ciągu roku nastąpił spadek zbiorników bezodpływowych o 24 szt. natomiast ilość przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu zwiększyła się o 25 szt.

Wykres 28. Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu opolskiego (szt.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

4.3 Gospodarka odpadami

Do odpadów komunalnych zalicza się odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia jest obowiązany. Uciążliwość odpadów dla środowiska przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wód i gleb, skażeniem powietrza, niszczeniem walorów estetycznych i krajobrazowych oraz wyłączeniem z użytkowania terenów rolnych i leśnych zajmowanych pod składowanie odpadów. Największym wyzwaniem w gospodarce odpadami na najbliższe lata jest kontynuowanie i podejmowanie działań polegających na zapewnieniu wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do

ponownego użycia poszczególnych rodzajów odpadów oraz dążeniu do zmniejszania ilości składowanych odpadów, a docelowo - gospodarka w obiegu zamkniętym.

Na terenie powiatu opolskiego źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowisk,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

W 2020 r. powiecie opolskim wytworzono 10 769,42 ton odpadów komunalnych i odnotowano wzrost wytworzenia o 1,1% w stosunku do roku ubiegłego. Większość wytworzonych odpadów komunalnych w 2020 r. – 9 742,66 ton zostało odebranych od gospodarstw domowych, natomiast 1 026,76 t stanowią inne źródła usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji.

Tabela 19. Odpady zebrane w ciągu 2020 roku na terenie gmin powiatu opolskiego w [t].

Nazwa	ogółem	ogółem w tys. ton	z gospodarstw domowych	z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji)
	[t]	[tys. t]	[t]	[t]
Powiat opolski	10.769,42	10,77	9.742,66	1.026,76
Chodel	969,31	0,97	900,51	68,80
Józefów nad Wisłą	885,25	0,89	821,73	63,52
Karczmiska	856,19	0,86	839,15	17,04
Łaziska	608,96	0,61	608,96	0,00
Opole Lubelskie	3.814,70	3,81	3.289,28	525,42
Poniatowa	2.890,91	2,89	2.733,35	157,56
Wilków	744,10	0,74	549,68	194,42

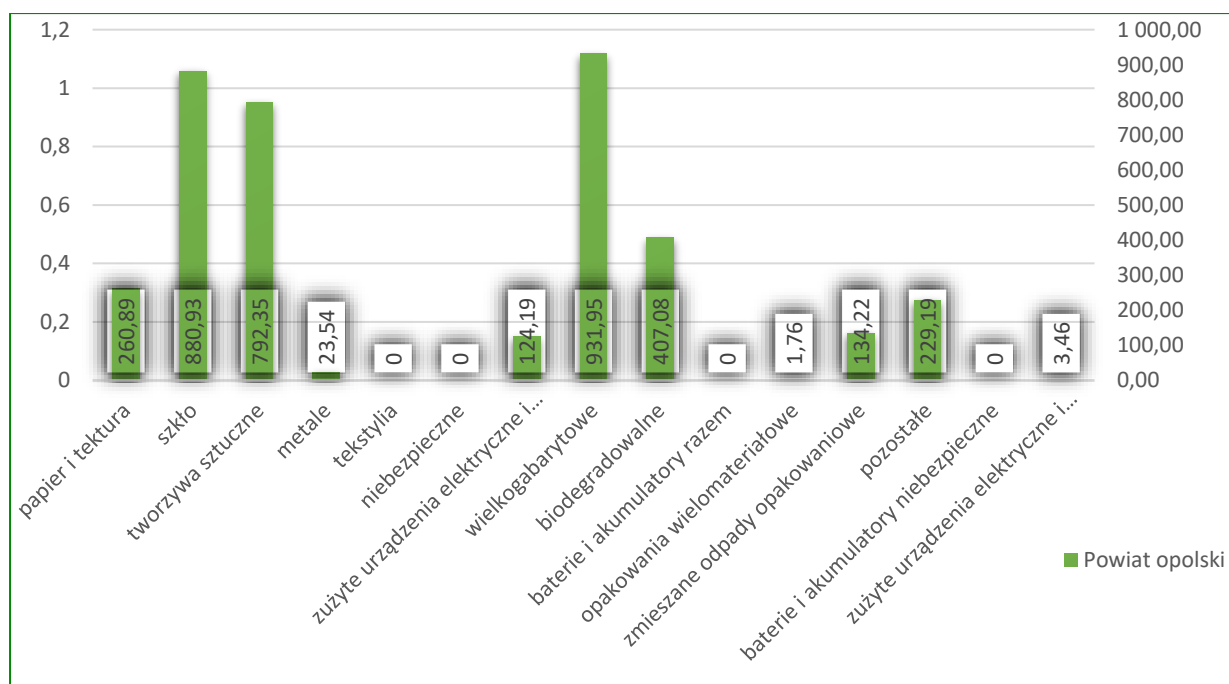
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na jednego mieszkańca powiatu w 2020 r. przypadało 183 kg odpadów, gdzie w województwie lubelskim to 248 kg. Najwyższy wskaźnik ilości wytworzonych odpadów na mieszkańca, wynoszący 224 kg, odnotowano w gminie Opole Lubelskie. Najniższą wartość tego wskaźnika osiągnięto w gminie Łaziska, gdzie na mieszkańca przypadało 125 kg odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku.

Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie w powiecie z roku na rok rośnie – w 2019 r. – 2 669,18 ton, natomiast w 2020 r. - 3 786,10 ton. Ilość selektywnie zebranych odpadów jest bardzo zróżnicowana w poszczególnych gminach i zależy w dużym stopniu od tego, jak władze gmin organizują system ich zagospodarowania.

Obecnie na terenie powiatu opolskiego stosowane są strategie informacyjne dotyczące prawidłowej gospodarki odpadami (część gmin prowadzi lokalne platformy internetowe na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów, kampanie informacyjne dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi oraz kampanie promujące sens hierarchii postępowania z odpadami). Celem jest, aby gminy w zależności od obszaru działania, dobrały optymalny dla siebie i swoich mieszkańców sposób zachęcania do zapobiegania powstawaniu odpadów oraz ich prawidłowej segregacji.

Wykres 29. Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w powiecie opolskim (t).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Na terenie powiatu funkcjonuje pięć Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych:

- Chodel – przy nieruchomości Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Chodlu,
- Józefów nad Wisłą - w miejscowości Mazanów 63 S;
- Karczmiska – w Karczmyskach Pierwszych, ul. Nadrzeczna 212A (obok oczyszczalni ścieków);
- Opole Lubelskie – w miejscowości Ożarów II przy zrekultywowanym składowisku odpadów komunalnych;
- Poniatowa – na terenie byłego składowiska odpadów komunalnych w Poniatowej Wsi, Poniatowa 155, 24-320 Poniatowa.

4.4 Infrastruktura energetyczna

Według danych GUS na koniec 2020 roku na terenie powiatu opolskiego długość sieci gazowej wynosiła 399 593 m, z czego 48 900 m stanowiła długość czynnej sieci przesyłowej i 350 693 m - czynnej sieci dystrybucyjnej. W porównaniu do 2019 r. sieć gazowa została rozbudowana o 2 216 m. Najdłuższą sieć posiada gmina Poniatowa - 117 484 m, natomiast najkrótszą gmina Łaziska - 1 091 m. Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych w powiecie opolskim posiada jedynie 5 919 budynków mieszkalnych, co stanowi 3,77 % przyłączy w województwie lubelskim.

Pod względem zużycia gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w MWh w 2020 r. powiat opolski zajmuje 11 miejsce z pośród powiatów województwa lubelskiego – 49 460,2 MWh, przy czym 57 % zużycia gazu dotyczyło ogrzania mieszkań.

Dystrybucją energii elektrycznej na terenie powiatu opolskiego zajmuje się PGE Dystrybucja S.A. Oddział Lublin. System elektroenergetyczny zlokalizowany na terenie gmin powiatu opolskiego składa się z trzech Głównych Punktów Zasilających (GPZ) położonych na terenie gmin Opole Lubelskie (1 GPZ) i Poniatowa (2 GPZ).

Mieszkańcy powiatu opolskiego zaopatrywani są w energię elektryczną systemem linii napowietrznych, napowietrzno - kablowych i kablowych średniego i niskiego napięcia.

Tabela 20. Wykaz infrastruktury elektroenergetycznej na terenie powiatu opolskiego.

Lp.	Nr w rejestrze	Nazwa	Prowadzący instalację
1.	6/2012	Linia 110 kV relacji Budzyń-Opole	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
2	7/2012	Linia 110 kV relacji Poniatowa – Puławy Rudy	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
3	8/2012	Linia 110 kV relacji Poniatowa - Poniatowa EDA	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
4	9/2012	Linia 110 kV relacji Opole – Poniatowa EDA	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
5	1/2013	GPZ Poniatowa	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
6	2/2013	GPZ Opole	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
7	3/2013	GPZ Poniatowa EDA	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
8	10/2013	Linia 110 kV relacji Puławy Rudy Kazimierz	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
9	11/2013	Linia 110 kV relacji Bełżyce - Poniatowa	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
10	6/2018	Linia 110 kV relacji Poniatowa Nałęczów	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
11	7/2018	Stacja elektroenergetyczna 110/15kV GPZ Poniatowa EDA	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin

12	2/2019	Stacja elektroenergetyczna 110/15kV Opole Lubelskie	PGE Dystrybucja S.A. z siedzibą w Lublinie, ul. Garbarska 21A, 20-340 Lublin
----	--------	--	---

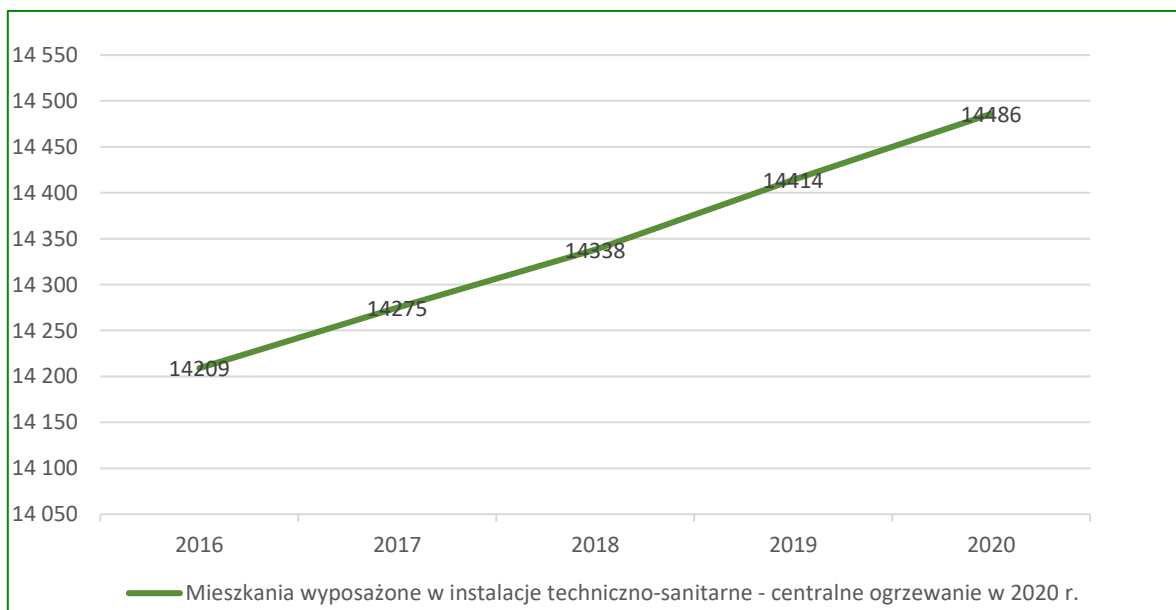
Źródło: Program ochrony środowiska dla powiatu opolskiego na lata 2021-2024 z perspektywą na lata 2025-2028

W powiecie, w 2020 r. liczba odbiorców energii elektrycznej (gospodarstwa domowe) wyniosła 21 734 podmioty. Odbiorcy ci zużyli 41 193,45 MWh energii elektrycznej. Na przestrzeni lat 2016-2020 zużycie energii elektrycznej na terenie powiatu regularnie spadało (w stosunku do roku 2016 nastąpił spadek o 359,55 MWh), co stanowi 0,86%. Ponadto odnotowano spadek zużycia energii elektrycznej na 1 mieszkańca o 9 kWh. Biorąc pod uwagę wytypowane jednostki porównawcze województwa lubelskiego – zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2020 r. jest porównywalne.

W powiecie opolskim na obszarach wiejskich brak jest dostępu do sieci ciepła systemowego. Obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są za pomocą różnych instalacji tj.: elektrycznych, gazowych, olejowych i węglowych. Budynki wielorodzinne w Kluczkowicach ogrzewane są kotłownią spalającą olej opałowy. Ogrzewanie gazowe stosowane jest przez 274 gospodarstwa domowe. Pozostałe wykorzystują paliwa inne niż gaz, przy czym 1 334 mieszkań wyposażonych jest w instalacje centralnego ogrzewania, pozostałe 1077 posiadają piece opalane węglem i drewnem.

Zgodnie z danymi GUS w powiecie opolskim na koniec 2020 r. długość sieci ciepłej przesyłowej i rozdzielczej wynosi 16,8 km, z czego jedynie 6,7 km jest przyłączonych do budynków. Na terenie powiatu występuje 51 kotłowni. W centralne ogrzewanie zaopatrzonych jest 14 486 mieszkań - najczęściej w gminie Opole Lubelskie (4 324) i gminie Poniatowa (4 364), natomiast najmniej w gminie Łaziska (936) . Potrzeby te stale roszą i z roku na rok zauważalna jest tendencja wzrostowa długości sieci centralnego ogrzewania.

Wykres 31. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - centralne ogrzewanie w 2020 r. na terenie powiatu opolskiego.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wnioski:

Jednym z kluczowych elementów organizacji przestrzeni, warunkującym rozwój społeczno-gospodarczy obszaru, jest jego dostępność komunikacyjna. Na układ funkcjonalny podstawowych powiązań drogowych powiatu opolskiego składają się drogi wojewódzkie oraz sieć dróg powiatowych i gminnych. Przez teren powiatu opolskiego przebiegają drogi wojewódzkie o łącznej długości 99,846 km, w tym: 747,824, 832, 833.

Na terenie powiatu opolskiego poza granicami administracyjnymi miast zlokalizowanych jest 375,575 km dróg, z czego 338,569 km z nawierzchnią twardą oraz 37,006 km posiadających nawierzchnię gruntową. Drogi powiatowe na terenie powiatu opolskiego w granicach administracyjnych miast zajmują 22,326 km, z czego wszystkie odcinki dróg posiadają nawierzchnię twardą. Na sieci dróg w powiecie opolskim składa się 31 obiektów mostowych. W powiecie od 2016 roku zauważalny jest ciągły wzrost wartości wskaźnika długość dróg gminnych i powiatowych o twardej nawierzchni. W 2020 roku w porównaniu do roku 2017 wskaźnik ten wzrósł o 52,175 km.

Na koniec 2020 r. na obszarze powiatu opolskiego długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) osiągnęła 721,1 km, długość czynnej sieci rozdzielczej wyniosła 709,1 km, a liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania wyniosła 13 750 szt. Przyrost długości sieci wodociągowej w latach 2016-2020 osiągnął wielkość 9,2 km, co stanowi 1,3 % długości sieci w 2016 r. Na przestrzeni lat 2016 – 2020 zwiększyła się ilość przyłączy do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania o 360 szt. Odsetek ludności korzystającej z wodociągów w powiecie opolskim w 2020 r. wynosił 89,7%, wobec 87,4% w województwie lubelskim.

Długość kanalizacji sanitarnej na terenie powiatu opolskiego w 2020 r. wyniosła łącznie 123,3 km, przy liczbie przyłączy do budynków wynoszących 2 586 szt. Przyrost długości sieci kanalizacyjnej w latach 2016-2020 osiągnął wielkość 13,1 km, co stanowi 11,3 % długości sieci w 2016 r.

W 2020 r. ilość ścieków odprowadzonych siecią kanalizacyjną wyniosła 691,2 dam³ i była o 10,4 dam³ większa niż w roku 2016. Na terenie powiatu obserwuje się dużą dysproporcję między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Takie różnice wynikają m.in. z rozproszenia zabudowy na obszarach wiejskich, gdzie usuwanie ścieków wymaga odmiennego podejścia niż w miastach.

W 2020 r. powiecie opolskim wytworzono 10 769,42 ton odpadów komunalnych i odnotowano wzrost wytworzenia o 1,1% w stosunku do roku ubiegłego. Większość wytworzonych odpadów odebranych od gospodarstw domowych w 2020 r. wynosiła 9 742,66 ton, natomiast 1 026,76 ton stanowią inne źródła usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji.

Na jednego mieszkańca powiatu w 2020 r. przypadało 183 kg odpadów, gdzie w województwie lubelskim to 248 kg. Najwyższy wskaźnik ilości wytworzonych odpadów na mieszkańca, wynoszący 224 kg, odnotowano w gminie Opole Lubelskie. Najniższą wartość

tego wskaźnika osiągnięto w gminie Łaziska, gdzie na mieszkańca przypadało 125 kg odpadów komunalnych wytworzonych w ciągu roku.

Według danych GUS na koniec 2020 roku na terenie powiatu opolskiego długość sieci gazowej wynosiła 399 593 m, z czego 48 900 m stanowiła długość czynnej sieci przesyłowej i 350 693 m - czynnej sieci dystrybucyjnej. Pod względem zużycia gazu na ogrzewanie mieszkań przez gospodarstwa domowe w MWh w 2020 r. powiat opolski zajmuje 11 miejsce z pośród powiatów województwa lubelskiego – 49 460,2 MWh, przy czym 57 % zużycia gazu dotyczyło ogrzania mieszkań.

W powiecie opolskim na obszarach wiejskich brak jest dostępu do sieci ciepła systemowego. Obiekty użyteczności publicznej ogrzewane są za pomocą różnych instalacji tj.: elektrycznych, gazowych, olejowych i węglowych. Budynki wielorodzinne w Kluczkowicach ogrzewane są kotłownią spalającą olej opałowy. Ogrzewanie gazowe stosowane jest przez 274 gospodarstwa domowe. Pozostałe wykorzystują paliwa inne niż gaz, przy czym 1 334 mieszkań wyposażonych jest w instalacje centralnego ogrzewania, pozostałe 1 077 posiadają piece opalane węglem i drewnem.

5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

5.1 Edukacja i wychowanie

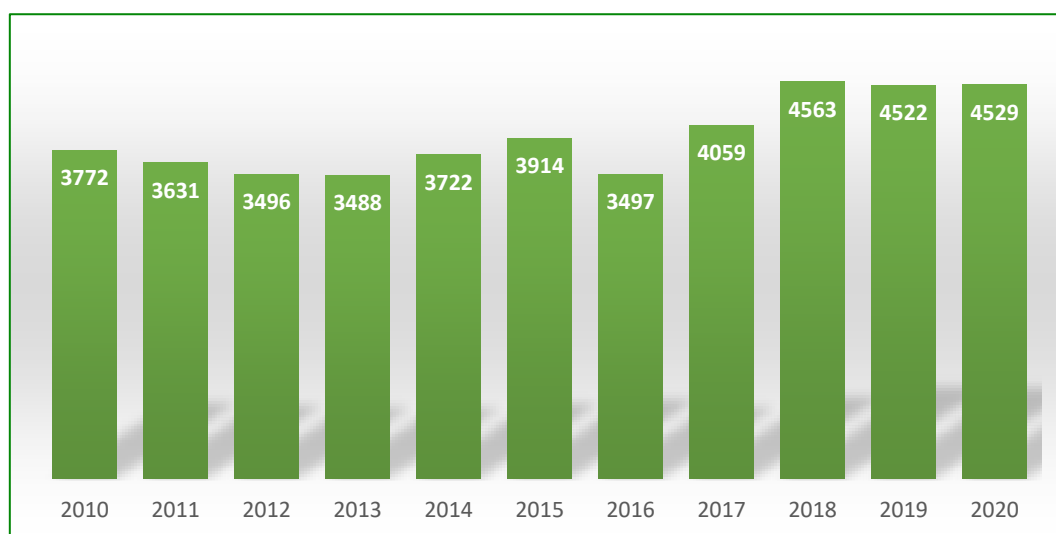
Według danych GUS w 2020 r. na terenie powiatu opolskiego funkcjonowało 36 przedszkoli (w tym 1 przedszkole specjalne) i 110 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, które łącznie dysponowały 1 166 miejscami. W 2021 r. powołując się na to samo źródło danych w ramach systemu oświaty wychowaniem przedszkolnym objętych było 2 140 dzieci w wieku od 3 do 6 lat (wobec 1 409 w 2010 r.).

Równocześnie w latach 2015 - 2020 na analizowanym terenie zaobserwowano znaczący wzrost dostępności wychowania przedszkolnego – w 2020 r. odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych edukacją przedszkolną wyniósł 81,6% (w 2010 r. wynosił on jedynie 55,1%), wobec 87,6% w województwie lubelskim. Znacznie zwiększyła się również liczba miejsc oferowanych w tych placówkach (z 754 w 2010 r.). Należy jednak zauważyć, iż odsetek dzieci uczęszczających do przedszkoli w poszczególnych gminach powiatu był bardzo zróżnicowany i wahał się od 51,6% w gminie Łaziska do 92,2% w gminie miejsko-wiejskiej Opole Lubelskie.

Na terenie powiatu w 2020 r. funkcjonowało 32 szkół podstawowych (w tym 25 prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego, 5 prowadzonych przez organizacje społeczne i stowarzyszenia, 1 prowadzona przez pozostałe organizacje oraz 1 szkoła specjalna), do których, w 325 oddziałach, uczęszczało 4 529 uczniów.

W latach 2010-2020 obserwowano stopniowy, lecz nieregularny spadek uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na obszarze powiatu – od 3772 uczniów w 2010 r. do 3497 uczniów w 2016 r. Natomiast w ciągu ostatnich czterech lat - w wyniku reformy edukacji i likwidacji gimnazjów - liczba uczniów znacząco wzrosła – w 2020 r. liczba uczniów była o 22,8 % większa w stosunku do roku 2016.

Wykres 32. Liczba uczniów szkół podstawowych w powiecie opolskim w latach 2010-2020 (osoby)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W świetle danych demograficznych w 2020 r. współczynnik skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w powiecie opolskim wynosił 93,23%. W ujęciu gminnym najwyższą wartość współczynnik skolaryzacji przyjął w gminie Karczmiska – 100,67%, najniższą zaś w gminie Łaziska – 74,34%.

Powiat opolski realizuje zadania własne z zakresu edukacji publicznej, które mają charakter ponadgminny. Według danych udostępnionych w Raporcie o stanie powiatu opolskiego, w 2021 roku zadania w zakresie edukacji publicznej prowadzone były przez następujące placówki:

Tabela 21. Wykaz szkół i placówek oświatowych zarządzanych przez powiat opolski

Nazwa szkoły	rok szkolny 2021/2022		rok szkolny 2020/2021		rok szkolny 2019/2020	
	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów	liczba uczniów	liczba oddziałów
Liceum Ogólnokształcące im. A.Mickiewicza w Opolu Lubelskim	218	8	212	8	187	7
Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. S. Konarskiego w Opolu Lubelskim	460	20	454	21	524	23
Zespół Szkół w Poniatowej	290	12	271	11	269	11
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Karczmiskach	85	15	88	16	90	4
Zespół Szkół w Chodlu (zlikwidowany z dn. 01.09.2022r.)	14	1	33	2	51	3
Razem	1067	56	1058	57	1121	48

Źródło: Raport o stanie powiatu opolskiego za 2021r.

Powiat opolski posiada zróżnicowaną ofertę szkół ponadpodstawowych, w skład których wchodzi: licea ogólnokształcące, technika oraz szkoły branżowe I stopnia. Według dostępnych danych pochodzących z „Raportu o stanie powiatu opolskiego 2021” w roku szkolnym 2021/2022 funkcjonowało 10 jednostek pedagogicznych, do których uczęszczało łącznie 1067 uczniów - to o 11 osób więcej niż w poprzednim roku szkolnym, ale o 54 mniej w stosunku do roku szkolnego 2019/2020.

Z uwagi na niż demograficzny, a także niezadawalające wyniki naboru utrzymujące się od kilku lat, w lutym 2022 r. Rada Powiatu podjęła Uchwały w sprawie likwidacji placówek edukacyjnych wchodzących w skład Zespołu Szkół w Chodlu, który faktycznie z dniem 01.09.2022r. przestał istnieć.

Z uwagi na malejącą liczbę uczniów oferta edukacyjna na poziomie ponadpodstawowym powiatu opolskiego na chwilę obecną jest zadowalająca. Istotne jest aby była dostosowana nie tylko do lokalnych potrzeb, ale także, aby była konkurencyjna na regionalnym rynku edukacyjnym również w perspektywie wieloletniej.

Szkolnictwo zawodowe na poziomie ponadpodstawowym odgrywa bardzo ważną rolę w zakresie zapewnienia kadr lokalnej gospodarce. Ważnym aspektem jest nauka praktyczna, czemu służą organizowane przez placówki oświatowe staże finansowane z programu Erasmus+. Przykładem jest Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Opolu Lubelskim, które wzięło udział w dwóch projektach Erasmus+: Guiding Girls to STEM for Grappling Gender Gap (czas realizacji projektu: 1.09.2019r. – 31.08.2021r.) i Time Machine (czas realizacji 1.09.2019r. – 31.08.2021r.).

Specjalny ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Karczmiskach jest placówką dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. W roku szkolnym 2021/2022 w ośrodku uczyło się 85 osób w 15 oddziałach.

Na terenie powiatu nie funkcjonują szkoły wyższe oraz ich filie/oddziały. Dostęp do szkolnictwa wyższego zapewniają głównie najbliższe duże ośrodki miejskie takie jak: Lublin, Radom, Warszawa, Kraków czy Rzeszów.

Ważnym zagadnieniem z punktu widzenia wdrażania idei kształcenia ustawicznego jest dostęp do oferty szkoleniowej. Na badanym obszarze funkcjonuje 5 podmiotów zgłoszonych do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS), jednak zakres proponowanych przez nie szkoleń jest dość ograniczony.

Ponadto na terenie powiatu opolskiego działa **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu Lubelskim** prowadzona przez Powiat Opolski. Oferta usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opolu Lubelskim obejmuje działalność diagnostyczną, terapeutyczną, profilaktyczną, konsultacyjno - doradczą i psychoedukacyjną. Poradnia prowadzi działalność na terenie obejmującym gminy: Opole Lubelskie, Poniatowa, Karczmiska, Chodel, Józefów n/Wisłą, Łaziska i Wilków. W roku 2021 w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Opolu Lubelskim przyjęto 808 osoby (w 2020r. – 573 osób) - niższy wynik spowodowany jest m.in. ograniczeniami wynikającymi z reżimu sanitarnego).

Na obszarze powiatu opolskiego funkcjonuje również Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Poniatowej. Celem działalności Ogniska jest kształtowanie oraz rozwijanie zainteresowań i uzdolnień dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem edukacji kulturalnej w zakresie muzyki wokalne, instrumentalnej i tańca. W 2021 r. Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Poniatowej realizowało swoje zadania w czasie 110 godzin dydaktycznych, w 55 kołach zainteresowań. Zajęciami objętych zostało ok. 500 osób (dzieci i młodzież w wieku od czterech do dwudziestu trzech lat), w oparciu o stały zespół uczestników (500 osób w 2020r.).

Warto dodać, że za prowadzenie wspólnej obsługi jednostek organizacyjnych Powiatu Opolskiego odpowiada utworzone **Centrum Usług Wspólnych Powiatu Opolskiego**.

W 2021 r. CUW koordynował pod względem administracyjno-organizacyjnym oraz kadrowo-finansowym siedem szkół i placówek oświatowych:

- 1) Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Opolu Lubelskim,
- 2) Ognisko Pracy Pozaszkolnej w Poniatowej,
- 3) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opolu Lubelskim,
- 4) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Ewy Szelburg-Zarembiny w Karczmiskach,
- 5) Zespół Szkół w Chodlu (koordynacja działań dotyczących likwidacji Zespołu Szkół),
- 6) Zespół Szkół w Poniatowej,
- 7) Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Konarskiego w Opolu Lubelskim.

5.2 Ochrona zdrowia

Podstawowa opieka zdrowotna oraz ambulatoryjna opieka specjalistyczna pełnią ważną funkcję w systemie ochrony zdrowia – to od ich skuteczności w ogromnym stopniu zależy efektywność całego procesu leczenia pacjenta i sprawność systemu opieki medycznej. W końcu 2021 r. na terenie powiatu opolskiego działalność prowadziło 26 przychodni oraz 14 praktyk lekarskich, realizujących świadczenia finansowane ze środków publicznych. Struktura geograficzna rozmieszczenia placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przedstawiała się następująco: najwięcej przychodni oraz praktyk lekarzy zlokalizowanych było na terenie miasta Opole Lubelskie (13), a najmniej odnotowano w gminach Chodel, Karczmiska i Łaziska – po 1 w każdej w gmin.

W powiecie opolskim na 10 tysięcy ludności przypada 4 przychodnie. Wysoka lokata powiatu w tym zakresie świadczy o relatywnie dobrej dostępności mieszkańców do usług opieki zdrowotnej. Należy również odnotować, że od 2010 r. utrzymywał się systematyczny wzrost liczby placówek ambulatoryjnej opieki medycznej - w końcu 2020 r. na terenie powiatu w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej funkcjonowało o 8 przychodni więcej niż przed dziesięciu laty.

W 2020r. w przychodniach i praktykach udzielono 280 012 porad w ambulatoryjnej opiece medycznej. Spośród porad lekarskich 252 589 stanowiły porady udzielone w podstawowej opiece zdrowotnej, a 27 423 – porady udzielone w przychodniach podległych samorządowi terytorialnemu. W powiecie opolskim w 2020 r. funkcjonowało 22 ogólnodostępnych aptek i 2 punkty apteczne, co daje 2668 mieszkańców na jedna aptekę i plasuje powiat na ostatnim miejscu w województwie.

Opieka szpitalna powiatu opolskiego oparta jest o **Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o. o. w Opolu Lubelskim** (powstałe w wyniku przekształcenia w 2013 roku Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Opolu Lubelskim).

W skład jednostek organizacyjnych **Powiatowego Centrum Zdrowia Sp. z o. o.** wchodzi:

- **Szpital, ul. Szpitalna 9 w Opolu Lubelskim:**
 - Oddział Medycyny Paliatywnej,
 - Zakład Opiekuńczo Lecznicy,
 - Oddział Dziecięcy,
 - Apteka Szpitalna,
 - Izba Przyjęć Szpitalna,

- **Szpital, ul .Fabryczna 18 w Poniatowej:**
 - Izba Przyjęć,
 - Blok Operacyjny,
 - Oddział Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Kardiologii,
 - Oddział Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu,
 - Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Ginekologii Operacyjnej oraz Pododdziałem Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej,
 - Dział Anestezjologii i Intensywnej Terapii,
- Przychodnia Specjalistyczna Nr 1, ul. Szpitalna 9 w Opolu Lubelskim – w ramach której funkcjonuje 19 poradni o różnych specjalizacjach,
- Nocna i Świąteczna Pomoc Lekarska, ul. Szpitalna 9 w Opolu Lubelskim,
- Podstawowa Opieka Zdrowotna, ul. Szpitalna 9, Opole Lubelskie,
- Przychodnia POZ, 24-300 Opole Lubelskie, ul. Szpitalna 9, Filia w Ratoszynie Drugim, Chodel,
- Przychodnia Podstawowej Opieki Zdrowotnej, ul. Młodzieżowa 6, Poniatowa,
- Dział Pomocy Doraźnej, ul. Szpitalna 9, Opole Lubelskie,
- Międzyzakładowa Poradnia Medycyny Pracy, ul. Szpitalna 9, Opole Lubelskie,
- Centrum Rehabilitacji, ul. Przemysłowa 4b, Opole Lubelskie,
- Centrum Opieki Długoterminowej, ul. Szpitalna 9, Opole Lubelskie,
- Centrum Psychosomatyczne, ul. Szpitalna 9, Opole Lubelskie.

Szpital funkcjonujący w strukturach Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Opolu Lubelskim jest jedynym szpitalem zapewniającym kompleksową opiekę medyczną na podstawowym poziomie wszystkim mieszkańcom powiatu opolskiego, jak również przyjeżdżającym z okolicznych terenów.

Dodatkowo mieszkańcy powiatu mogą skorzystać z bogatej oferty poradni specjalistycznych: kardiologicznej, chirurgicznej, chirurgii naczyń, urologicznej, gastroenterologicznej, diabetologicznej, nefrologicznej, neurologicznej, laryngologicznej, ginekologiczno-położniczej, ortopedycznej, preluksacyjnej, okulistycznej, reumatologicznej, endokrynologicznej, onkologicznej, alergologicznej, zdrowia psychicznego oraz terapii uzależnienia i współuzależnienia od alkoholu. Powiatowe Centrum Zdrowia w Opolu Lubelskim świadczy również usługi z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, medycyny pracy oraz badań diagnostycznych.

Według danych z 2020r. zawartych w Systemie Informacji o Szpitalach prowadzonym przez Wojewodę Lubelskiego poszczególne oddziały Powiatowego Centrum Zdrowia dysponują następującą liczbą łóżek na oddziałach:

- Oddział Chirurgiczny z Pododdziałem Ginekologii Operacyjnej oraz Pododdziałem Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej – 22 łóżka,
- Oddział Chorób Wewnętrznych z Pododdziałem Kardiologii – 44 łóżka,
- Oddział Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu – 21 łóżek,
- Oddział Dziecięcy – 10 łóżek,

- Oddział intensywnej terapii w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem SARS-COV-2 – 8 łóżek,
- Oddział obserwacji w szpitalach I i II poziomu – Covid 19 – 3 łóżka,
- Oddział obserwacji w szpitalach II poziomu – Covid 19 – 42 łóżka.

5.3 Pomoc społeczna

Powiatową jednostką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w powiecie opolskim jest **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej**. Jednostka prowadzi poradnictwo specjalistyczne oraz działania w zakresie interwencji kryzysowej.

W strukturze PCPR w Opolu Lubelskim funkcjonują: Punkt Poradnictwa Specjalistycznego (PPS) oraz Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK). W 2021 roku w PPS i PIK z poradnictwa prawnego skorzystało łącznie 65 osób tj. o 35 osób więcej niż w 2020r. Wsparcia psychologicznego udzielono 179 osobom w tym 71 dzieciom, odbyło się 369 sesji terapeutycznych – aż o 109 osób więcej niż w roku poprzednim.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej sprawuje nadzór merytoryczny nad **Środowiskowym Ośrodkiem Wsparcia „Pinokio” w Poniatowej**. Z zajęć w Ośrodku Wsparcia „Pinokio” korzystają przede wszystkim mieszkańcy powiatu opolskiego. W całym 2021 r. z pobytu dziennego w Ośrodku skorzystało łącznie 57 osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym 5 osób zamieszkałych poza powiatem opolskim). W roku 2020 z pobytu dziennego skorzystało 55 osób (w tym 7 osób zamieszkałych poza powiatem opolskim). Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatowej realizuje także zadania należące do kompetencji powiatu z zakresu wsparcia i pomocy dziecku i rodzinie określone w ustawie o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej.

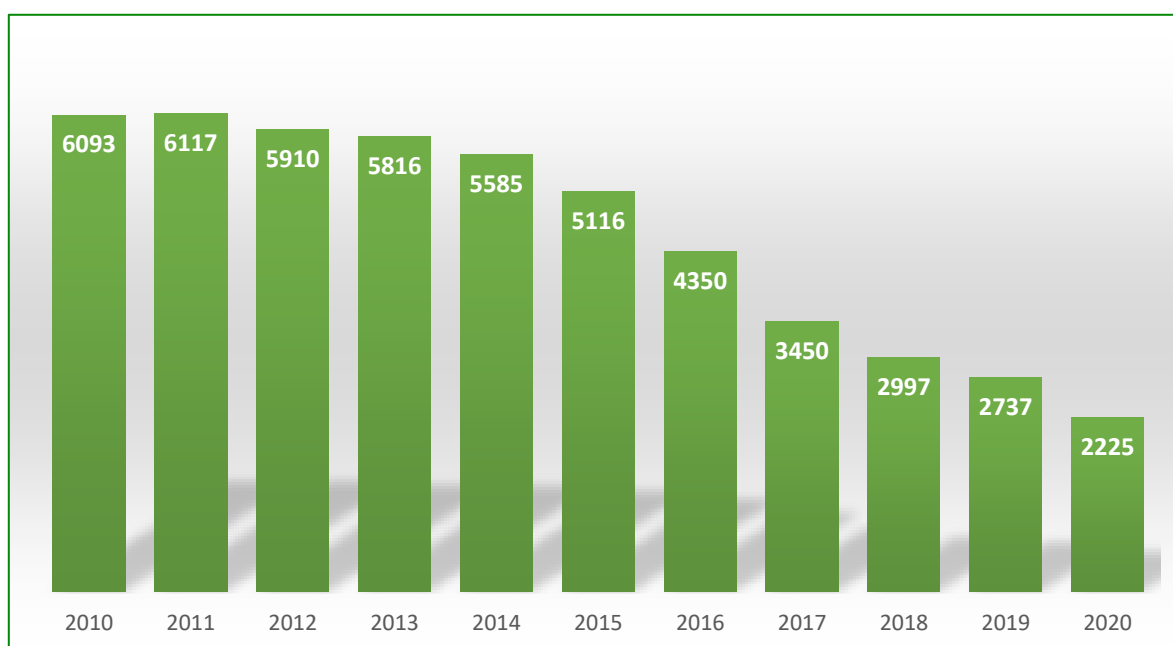
Warto podkreślić, że od marca 2021r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Opolu Lubelskim przekształcił się w **Centrum Usług Społecznych w Opolu Lubelskim**. Zadania realizowane przez CUS obejmują w szczególności: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych rodzin. Wykonywanie zadań statutowych odbywa się przy ścisłej współpracy lokalnych usługodawców: organów administracji publicznej, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej.

Na obszarze powiatu funkcjonują również placówki wsparcia dziennego dla dzieci, tzw. świetlice środowiskowe. W gminie miejsko-wiejskiej Opole Lubelskie tego typu miejsc jest 3 i mają one za zadanie pomagać w szczególności rodzinom napotykaającym trudności w wypełnianiu obowiązków wychowawczych. W Opolu Lubelskim działalność prowadzi również **Dzienny Dom Pomocy dla Seniorów** jako samodzielna jednostka organizacyjna pomocy społecznej - to przedsięwzięcie finansowane z środków Unii Europejskiej w ramach

RPO WL na lata 2014-2020. Beneficjenci projektu zostali objęci kompleksowym wsparciem obejmującym m.in. wyżywienie, profesjonalną opiekę zdrowotną, terapeutyczną, logopedyczną, psychologiczną oraz prawną. Uczestnicy mają również możliwość uczestniczenia w zajęciach kulturalnych, komputerowych, kulinarnych oraz rehabilitacyjno-ruchowych, a także wycieczkach edukacyjnych i imprezach towarzyskich.

W 2020 r. ze środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 1 888 gospodarstw domowych. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej wynosiła 2225 osób i była o 512 osób mniejsza niż w 2019 r. (18,7%) oraz o 3868 osób mniejsza niż w 2010r. (63%).

Wykres 33. Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w powiecie opolskim w latach 2010-2020 (osoby)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Spośród przyczyn korzystania z pomocy społecznej w poszczególnych gminach partnerskich powtarzają się zjawiska obejmujące: niepełnosprawność, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwo, alkoholizm, potrzebę ochrony macierzyństwa, wielodzietność, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego oraz niewydolność finansowa.

5.4 Kultura i sport

Centra kultury, domy i ośrodki kultury są instytucjami prowadzącymi wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, integrują poszczególne przedsięwzięcia kulturalne, a przygotowując zróżnicowane oferty skierowane do ludzi w każdym wieku, kreują postawy aktywnego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturalnym danej społeczności. Ponadto

instytucje te zapewniają, zwłaszcza dzieciom i młodzieży, atrakcyjne formy wypełnienia wolnego czasu.

We wszystkich gminach analizowanego obszaru funkcjonują ośrodki kultury. Jediną jednostką, która jego nie posiada to Gmina Wilków:

- Opolskie Centrum Kultury w Opolu Lubelskim
- Centrum Kultury, Promocji i Turystyki w Poniatowej
- Animatorami kultury powiatu opolskiego są również:
- Gminny Ośrodek Kultury w Chodlu
- Gminny Ośrodek Kultury w Karczmiskach
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Józefowie nad Wisłą
- Ognisko Pracy Pozaszkolnej
- Dom Muzyki w Kraczewicach

Opolskie Centrum Kultury w Opolu Lubelskim, prowadzi wielokierunkową działalność z zakresu edukacji dzieci i młodzieży oraz aktywizację różnych środowisk. Do jego głównych zadań należy:

- edukacja kulturalna oraz wychowywanie poprzez sztukę,
- opieka nad zabytkami,
- stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi amatorskich ruchów artystycznych i wzbudzanie zainteresowania wiedzą oraz sztuką,
- stwarzanie warunków sprzyjających rozwojowi folkloru oraz ludowego i artystycznego rękodzieła,
- poznawanie, wzbudzanie i zaspokajanie zainteresowań oraz potrzeb związanych z kulturą.

W zakres działalności OCK wchodzi również organizowanie imprez i eventów plenerowych i klubowych, koncertów, spotkań autorskich i obchodów rocznicowych. W budynku Opolskiego Centrum Kultury mieści się również kino, w którym można obejrzeć najnowsze produkcje również w technologii 3D. Oprócz działalności eventowej OCK prowadzi również zajęcia stałe m.in.: zajęcia plastyczne, zajęcia wokalne, zajęcia z gry na instrumentach dętych, próby młodzieżowej orkiestry dętej, próby Chóru Cantata, spotkania Grupy Teatralnej Pokolenie oraz Klub seniora.

Ważne znaczenie w kultywowaniu i popularyzacji kultury i lokalnych tradycji mają działające w powiecie zespoły śpiewacze. Szczególną rolę odgrywa zespół ludowo - obrzędowy „Kalina”, który działa w Pusznie Godowskim od blisko 90 lat. Członkowie zespołu kultywują autentyczne tradycje, zwyczaje i obrzędy pusznowskiej społeczności – „Dożynki”, „Herody”, „Gody Pusznowskie”, „Jasełka”. Wizytówką obszaru jest także Dziecięcy Zespół Tańca Ludowego „Powiślaki” działający przy Zespole Szkół nr 2 w Opolu Lubelskim, uświetniający swoimi wydarzeniami lokalne wydarzenia. Głównym celem działalności Zespołu jest zaznajomienie dzieci i młodzieży z kulturą tańca oraz uwrażliwienie jej na piękno muzyki, słowa, ruchu i gestu. Uczęszczając na zajęcia zespołu folklorystycznego, dzieci i młodzież poznają kulturę narodową, urok ludowych melodii, piękno tańców i urodę strojów. Kultywowanie tradycji

przyczynia się do zrozumienia własnego dziedzictwa. Repertuar zespołu bazuje na folklorze Powiśla Lubelskiego, Krzczonowskim, Łowickim, Rzeszowskim, Kurpiowskim, Śląskim, a także na polskich tańcach narodowych.

W gminie Opole Lubelskie organizowane są również wydarzenia cykliczne, jedną z nich jest znana w całym regionie impreza - **Jarmark Opolski**. Wydarzenie, które odbywa się w sezonie letnim ma charakter promocyjno-kulturalny, kultywujący tradycje handlowe, rzemieślnicze oraz owocowe Opola Lubelskiego. Na terenie Opolskiego Centrum Kultury organizowany jest coroczny festiwal kina niezależnego Filmoffo, podczas którego emitowane są filmy młodych reżyserów z kraju i zagranicy. To największa i najważniejsza tego typu impreza w województwie lubelskim, prezentująca kino niezależne i muzykę alternatywną.

Centrum Kultury, Promocji i Turystyki w Poniatowej – jest organizatorem przedsięwzięć kulturalnych, wystaw twórców amatorskiego ruchu artystycznego, stowarzyszeń i klubów zainteresowań. W Centrum Kultury swoją siedzibę mają: Stowarzyszenie „Amazonki”, Rejonowy Oddział Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Miłośników Śpiewu Chóralnego „Cum Musica”, Klub Żołnierzy Rezerwy „Snajper”, Poniatowskie Towarzystwo Fotograficzne oraz Koło Filatelistyczne z Poniatowej. W Centrum Kultury działalność prowadzi ognisko muzyczne, koło plastyczne oraz zespoły śpiewacze, estradowe i chóry. Na wyróżnienie zasługują takie zespoły jak: Dziecięca Kapela Ludowa z Poniatowej, Kapela Ludowa z Poniatowej, Zespół Zielone Sioło z Niezabitowa, Zespół Śpiewaczy „Kowalanki” z Kowali, Zespół Estradowy Nadzieja z Poniatowej, Zespół Wokalny „Wiolinki” z Poniatowej Wsi oraz Zespół Wokalny z Akompaniamentem „Poniatowiarki”.

Oferta kulturalna Poniatowej obejmuje również **kino Czyn**, które przeszło gruntowną modernizację i obecnie jest to nowoczesny obiekt, z infrastrukturą dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych.

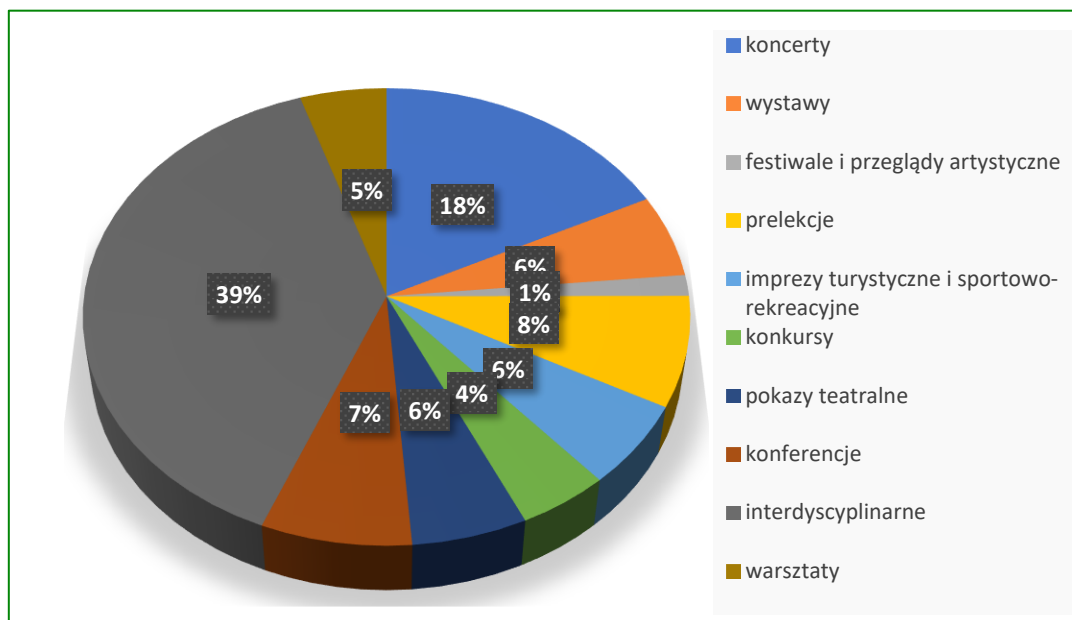
W 2020r. centra kultury, domy kultury i ośrodki kultury zorganizowały 302 imprez, w których wzięło udział 30 193 uczestników. Z uwagi na pandemię COVID-19 większość wydarzeń kulturalnych była odwołana dlatego też dane obejmujące 2021r. nie są do końca miarodajne i nie odzwierciedlają w pełni udziału społeczeństwa w kulturze. Dużo korzystniej przedstawia się sytuacja w 2019 r - zorganizowano 467 imprez, w których udział wzięło 56 065 osób.

W 2021 roku największą popularnością cieszyły się:

- wystawy: 16 (uczestnicy: 1760)
- festiwale i przeglądy artystyczne: 9 (uczestnicy: 446)
- koncerty: 57 (uczestnicy: 5321)
- prelekcje, spotkania, wykłady: 60 (uczestnicy: 2348)
- imprezy turystyczne i sportowo - rekreacyjne: 18 (uczestnicy: 1764)
- konkursy: 36 (uczestnicy: 1350)
- pokazy teatralne: 11 (uczestnicy: 1711)

- konferencje: 1 (uczestnicy: 2230)
- interdyscyplinarne: 20 (uczestnicy: 11 700)
- warsztaty: 67 (uczestnicy: 1515)

Wykres 34. Uczestnicy wydarzeń kulturalnych organizowanych na terenie powiatu opolskiego w 2021r.

Źródło: Dane GUS BDL

Według danych z 2021 w powiecie opolskim działało 1 muzeum lub oddział. Odnotowano 902 zwiedzających, co daje 155 osób zwiedzających na 10 tys. mieszkańców.

Historię Ziemi Opolskiej można poznać dzięki działającemu na terenie powiatu **Muzeum Regionalnemu w Kluczkowicach**. Zostało ono powołane przez Radę Powiatu Opolskiego w czerwcu 2007 roku (uchwała nr VII/62/07). Od 1 stycznia 2021 zarządzanie muzeum zostało powierzone Powiatowej Bibliotece Publicznej w Opolu Lubelskim. Siedzibą muzeum jest zabytkowy klasycystyczny pałac z pierwszej połowy XIX w., który został rozbudowany przez Jana Kleniewskiego – ówczesnego właściciela Kluczkowic.

Muzeum gromadzi zbiory z zakresu: historii, sztuki, archiwaliów dotyczących terenu powiatu opolskiego, w szczególności:

- archeologii - ceramiki, rzemiosła, biżuterii,
- archiwaliów i materiałów dokumentacyjnych dotyczących działalności rodziny Kleniewskich, dokumentów i fotografii z okresu II wojny światowej, książek, historii technik kamieniarskich,
- etnografii - ceramiki, rzeźby, gospodarki, rzemiosła, stroju z terenu powiatu opolskiego,
- geologii - skał i skamieniałości z różnych okresów geologicznych z terenu powiatu opolskiego,
- innych zabytków z zakresu dyscyplin reprezentowanych przez Muzeum.

Ciekawą propozycją dla odwiedzających powiat opolski jest **Izba Pamięci Historii i Tradycji Wojskowej w Opolu Lubelskim**, która mieści się w dawnym budynku Muzeum Multimedialnego przy ul. Strażackiej 1. Twórcami Izby są Członkowie Stowarzyszenia Nasza Historia. Ekspozycje muzealne obejmują m.in. wierne repliki umundurowania oraz eksponaty, dokumenty, mapy i rekwizyty z okresu 1815 - 1830 i Powstania Listopadowego.

Wybuch pandemii i ograniczenia z nią związane, wpłynęły bardzo niekorzystnie na funkcjonowanie obiektu Muzeum. Odwołana została większość zaplanowanych działań, w tym cykliczne zajęcia przyrodnicze, Dni Zawilca, Dni Pszczoły, warsztaty muzealne i plastyczne dla dzieci, młodzieży szkolnej oraz seniorów. Z zaplanowanych 6 wystaw czasowych udało się zorganizować 2. Nie odbyła się kolejna edycja „Spotkań z historią” poświęcona księdzu Antoniemu Chotyńskiemu, kapelanowi Kleniewskich, prekursorowi archeologii na terenie Powiatu Opolskiego. W 2021 r. skupiono się na odnawianiu eksponatów muzealnych, odświeżaniu pomieszczeń, porządkowaniu dokumentacji muzealnej, porządkowaniu i uzupełnianiu archiwów. Frekwencja w Muzeum Regionalnym w Kluczkowicach w 2021r. wyniosła 902 osoby (w 2020 r. – 648 osób). Od 2022 r. wznowiono zajęcia przyrodnicze (Dni Zawilca, Dni Pszczoły), a także wystawy czasowe.

Jednostkami realizującymi zadania z zakresu kultury są również biblioteki publiczne i ich filie, których na terenie powiatu w 2021 r. funkcjonowało 20, posiadające księgozbiór liczący 203 948 wolumenów. Dla porównania w 2008 roku działało 29 bibliotek i filii posiadających księgozbiór liczący 195 785 wolumenów. W placówkach bibliotecznych w 2021 r. było zarejestrowanych 6 420 czytelników.

Tylko jeden tego typu podmiot prowadzony jest przez samorząd powiatowy, jest to **Powiatowa Biblioteka Publiczna w Opolu Lubelskim**. Zbiory biblioteki ogółem na dzień 31 grudnia 2020 roku wynosiły ogółem 7296 pozycji z czego 7074 to książki. Ogółem wpłynęło 158 pozycji z tego 148 z zakupu. Pandemia zasadniczo wpłynęła na działalność instytucji kultury, w tym również bibliotek. Powiatowa Biblioteka Publiczna w Opolu Lubelskim musiała zrezygnować z wielu stałych przedsięwzięć kulturalnych, które na stałe wpisane były w kalendarz imprez.

Jedną z form aktywizacji mieszkańców i upowszechniania kultury lokalnej na terenie powiatu opolskiego jest **działalność kół gospodyń wiejskich**. Na liście *Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich* widnieje 71 takich organizacji :

- 16 z gminy miejsko-wiejskiej Opole Lubelskie,
- 16 z gminy Józefów nad Wisłą
- 12 z gminy miejsko-wiejskiej Poniatowa,
- 12 z gminy Chodel,
- 7 z gminy Łaziska,
- 4 z gminy Karczmiska,
- 4 z gminy Wilków.

W województwie lubelskim funkcjonuje 1353 kół gospodyń wiejskich, co daje trzecie miejsce pod względem ich liczby po województwie mazowieckim (1488) i województwie wielkopolskim (1617).

Do głównych zadań **Kół Gospodarstw Wiejskich** należy m.in.: prowadzenie działalności społeczno-wychowawczej i oświatowo-kulturalnej na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich, rozwoju kultury ludowej, lokalnej i regionalnej, a także podejmowanie inicjatyw związanych ze wspieraniem rozwoju przedsiębiorczości na wsi. Zakres działalności organizacji KGW jest systematycznie wzbogacany o nowe inicjatywy i dostosowywany do aktualnych potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnej. Działalność ta na obszarze powiatu prowadzona jest w ramach współpracy z organizacjami młodzieżowymi, ochotniczymi strażami pożarnymi, spółdzielczością wiejską i instytucjami samorządu terytorialnego.

Powiat opolski podejmuje wiele działań w zakresie **realizacji zasady partycypacji społecznej**, w szczególności poprzez:

- udział mieszkańców w procesie opracowania strategii i programów,
- otwarte konkursy ofert,
- utrzymywanie stałego kontaktu z przedstawicielami organizacji pozarządowych i współpracę z nimi,
- akcje informacyjne na stronie internetowej oraz oficjalnym profilu na Facebooku dotyczące m.in bieżącej działalności, akcji, konkursów, przedsięwzięć, imprez,
- udzielanie organizacjom pozarządowym wsparcia organizacyjnego, finansowego, merytorycznego i lokalowego,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi przy organizowaniu uroczystości, imprez, akcji charytatywnych.

Działania partycypacyjne realizowane na terenie powiatu opolskiego:

- **w zakresie Programu Współpracy Powiatu Opolskiego z Organizacjami Pozarządowymi:**
 - Powiat opolski od wielu lat aktywnie współpracuje z trzecim sektorem, starając się wykorzystywać jego potencjał do realizacji inicjatyw, służących mieszkańcom powiatu. Angażowanie organizacji pozarządowych zwiększa skuteczność i efektywność działań związanych z realizacją zadań publicznych. W 2020 roku powiat opolski współpracował z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami uprawnionymi nie tylko na płaszczyźnie finansowej poprzez zlecenie zadań publicznych, ale również w sferze pozafinansowej.
 - tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz przedstawicieli organów powiatu. Efektem rozwijania formuły współpracy jest powoływanie organów i gremiów reprezentujących organizacje pozarządowe, które stają się realnym partnerem władz samorządowych i uczestniczą w kształtowaniu procesów decyzyjnych dotyczących życia mieszkańców.

- Na terenie powiatu opolskiego działa Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, składająca się z 5 członków. W jej składzie są przedstawiciele: Polskiego Związku Niewidomych Koło w Opolu Lubelskim, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Opolu Lubelskim, Stowarzyszenia Diabetyków w Poniatowej, Stowarzyszenia Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych „Daj Szansę” przy SOSW w Karczmiskach oraz jednostki samorządu terytorialnego – powiatu opolskiego.
 - Do zakresu działania Rady należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacji praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów. W 2020 roku odbyło się 5 posiedzeń Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych.
- **w zakresie Projektu e-Geodezja - cyfrowy zasób geodezyjny Województwa Lubelskiego:**
 - W ramach w/w projektu udział społeczności lokalnej ma miejsce podczas ustalenia przebiegu granic działek ewidencyjnych oraz w trakcie prowadzonego postępowania związanego z modernizacją gruntów i budynków.
 - **w zakresie działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim:**

Współpraca urzędu pracy w ramach dialogu społecznego realizowana jest na kilku płaszczyznach:

 - z osobami bezrobotnymi polegała przede wszystkim na wypełnianiu ankiet badających zapotrzebowanie na szkolenia grupowe,
 - z pracodawcami w kwestii ankiet badających zapotrzebowanie na kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego,
 - z Ośrodkami Pomocy Społecznej w kierunku ankiet badających potrzeby szkoleniowe osób bezrobotnych, będących jednocześnie podopiecznymi OPS.

Wyniki tych ankiet pokazały, że klienci urzędu pracy są skłonni do wprowadzenia zmian, zwiększają swoje zaufanie do urzędników, angażują się w działania szkoleniowe oraz czują się współodpowiedzialni za planowanie swojej kariery zawodowej. Specyficzną platformą dialogu społecznego jest Powiatowa Rada Rynku Pracy jako organ opiniotawczo-doradczy powoływany przez Starostę.

Według danych GUS BDL na terenie powiatu opolskiego w 2020 r. funkcjonowało 15 klubów sportowych, które zrzeszały 703 członków. Powiat opolski charakteryzuje się relatywnie ubogą ofertą obiektów sportowych na swoim terenie. Zlokalizowanych jest tutaj 3 stadiony sportowe, 15 boisk piłkarskich i 3 boiska wielofunkcyjne, 2 sale sportowe, kryta pływalnia, kort tenisowy i 2 siłownie zewnętrzne.

Obecna infrastruktura sportowa nie zapewnia jednak w pełni zapotrzebowania na sport w powiecie, zauważalny jest m.in. brak infrastruktury przystosowanej do sportów zimowych.

Coraz większa liczba osób widzi korzyści z czynnego uprawiania sportu, a to z kolei wymaga coraz więcej miejsc przystosowanych do oczekiwań mieszkańców. Pomimo stopniowej rozbudowy infrastruktury sportowo-rekreacyjnej istnieją obiekty, które wymagają jak najszybszej modernizacji. Zachodzi również konieczność rozbudowy obiektów sportowych, przyległych do placówek oświatowych, gdzie młodzież szkolna odbywa zajęcia z wychowania fizycznego.

Najnowocześniejszą infrastrukturę sportową posiada Oполе Lubelskie, m.in:

- boisko ze sztuczną nawierzchnią do gry w piłkę ręczną przy ul. Lipowej,
- lodowisko z funkcją kortu tenisowego – obiekt całoroczny,
- „Moje boisko Orlik” przy Szkole Podstawowej nr 2 - tj. boisko wielofunkcyjne – do gry w piłkę nożną i koszykówkę,
- otwarta strefa sportu i rekreacji przy Szkole Podstawowej nr 1, w skład której wchodzi: boisko do piłki nożnej, ręcznej, koszykówki, siatkówki plażowej, kort tenisowy, bieżnia, miasteczko ruchu drogowego i skatepark.

Baza sportowa obejmuje następujące również takie obiekty jak: 2 stadiony sportowe w Opolu Lubelskim (którego administratorem jest MKS Opolanin) i Poniatowej, 3 boiska do siatkówki (2 w Poniatowej i 1 w Chodlu), kryta pływalnia w Poniatowej oraz liczne boiska wielofunkcyjne przy szkołach w gminach Karczmiska i Wilków.

Do obiektów sportowych prowadzonych przez samorząd powiatowy należy hala sportowa zlokalizowana w Opolu Lubelskim przy Zespole Szkół Zawodowych im. Stanisława Konarskiego oraz kompleks sportowo-rekreacyjny pn. „Moje Boisko Orlik – 2012” zlokalizowany w Karczmiskach przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Ewy Szelburg-Zarembiny.

W 2021 r. rozpoczęto budowę obiektów sportowych przy Zespole Szkół w Poniatowej, którą zakończono w marcu 2022r. W ramach inwestycji wybudowano dwa boiska sportowe: pierwsze do gry w piłkę nożną, drugie wielofunkcyjne z przeznaczeniem do gry w siatkówkę oraz koszykówkę. Dodatkowo powstała bieżnia lekkoatletyczna, stanowiska do skoku w dal, oświetlenie i przyłącza kanalizacji deszczowej.

Wnioski:

Powiat opolski charakteryzuje się dobrą i adekwatną do potrzeb dostępnością do infrastruktury społecznej. Na terenie powiatu działalność prowadzą placówki oświatowe zapewniające edukację na wszystkich poziomach kształcenia: przedszkola, punkty przedszkolne, szkoły podstawowe oraz szkoły ponadpodstawowe. Nie funkcjonują natomiast wyższe uczelnie i ich filie. Dostęp do szkolnictwa wyższego zapewniają głównie najbliższe ośrodki miejskie: Lublin, Radom, Warszawa, Kraków i Rzeszów.

W oparciu o analizę danych odnotować można znaczący wzrost liczby uczniów szkół podstawowych – w 2020 r. liczba uczniów była o 22,8 % większa w stosunku do roku 2016. Spowodowane jest to głównie przez reformę edukacji i likwidację gimnazjów. Odwrotny trend obserwuje się natomiast w odniesieniu do szkół ponadpodstawowych – w latach 2010-2020 zarówno liczba szkół ponadpodstawowych, jak i uczęszczających do nich uczniów znacznie się zmniejszyła. Istniejąca infrastruktura edukacyjna oferowana na obszarze Powiatu jest zadowalająca oraz spełnia podstawowe zapotrzebowanie mieszkańców na wszystkich szczeblach poziomu nauki z wyjątkiem szkolnictwa wyższego. Warto jednak podjąć działania zmierzające do podniesienia poziomu kształcenia poprzez przygotowane spójnej, innowacyjnej i efektywnej oferty edukacyjnej na terenie miast i gmin. Ponadto na szczególną uwagę zasługuje zwiększenie atrakcyjności i zainteresowania kształceniem zawodowym, co przełoży się na atrakcyjność gospodarczą obszaru zarówno pod kątem podmiotów zewnętrznych jak również rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców.

Na terenie powiatu działalność prowadzi Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o. o. w Opolu Lubelskim, które tworzą szpitale w Opolu Lubelskim i Poniatojew. W powiecie opolskim udzielono 280 012 porad w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej, co plasuje powiat na 12. miejscu w województwie. Ta lokata powiatu świadczy o niezadawalającej dostępności mieszkańców do usług opieki zdrowotnej.

Powiatową jednostką realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej w powiecie opolskim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opolu Lubelskim z siedzibą w Poniatojew. Jednostka prowadzi poradnictwo specjalistyczne oraz działania w zakresie interwencji kryzysowej.

Liczba osób w regionie korzystających z pomocy społecznej stale się zmniejsza. W 2020 r. z tej formy pomocy skorzystało 1 888 gospodarstw domowych i 2225 osób – jest to o 512 osób mniej niż w 2019 r. (18,7%) oraz o 3868 osób mniej niż w 2010r. (63%). W Opolu Lubelskim działalność prowadzi również Dzienny Dom Pomocy dla Seniorów, jako samodzielna jednostka organizacyjna pomocy społecznej. Należy jednak zauważyć, że z uwagi na obserwowane niekorzystne trendy demograficzne, popyt na usługi opiekuńcze ulegnie zwiększeniu. Ponadto na terenie powiatu opolskiego od marca 2021r. funkcjonuje Centrum Usług Społecznych

w Opolu Lubelskim – powstałe z przekształcenia Ośrodka Pomocy Społecznej w Opolu Lubelskim.

Ofertę kulturalną na terenie powiatu realizują przede wszystkim: Opolskie Centrum Kultury w Opolu Lubelskim, Centrum Kultury, Promocji i Turystyki w Poniatowej oraz ośrodki kultury: Gminny Ośrodek Kultury w Chodlu, Gminny Ośrodek Kultury w Karczmiskach, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Józefowie nad Wisłą, Gminna Biblioteka i Dom Kultury w Łaziskach, Oddział Kazimierskiego Muzeum Nadwiślańskiego – Grodzisko w Żmijowiskach, Ognisko Pracy Pozaszkolnej oraz Dom Muzyki w Kraczewicach. Jednostkami realizującymi zadania z zakresu kultury są również biblioteki publiczne i ich filie, których na terenie powiatu funkcjonuje 20. Ponadto na terenie powiatu szeroką ofertę kulturalną zapewnia Muzeum Regionalne w Kluczkowicach.

Na atrakcyjność oferty kultury powiatu wpływa organizacja licznych lokalnych wydarzeń m.in.: Jarmark opolski, Chmielaki nadwiślańskie, Piknik archeologiczny Chodlik, Dni Poniatowej, Święto Kwitnących Sadów. Ponadto działalność kulturalną prowadzą organizacje liczne organizacje pozarządowe, w tym koła gospodyń wiejskich.

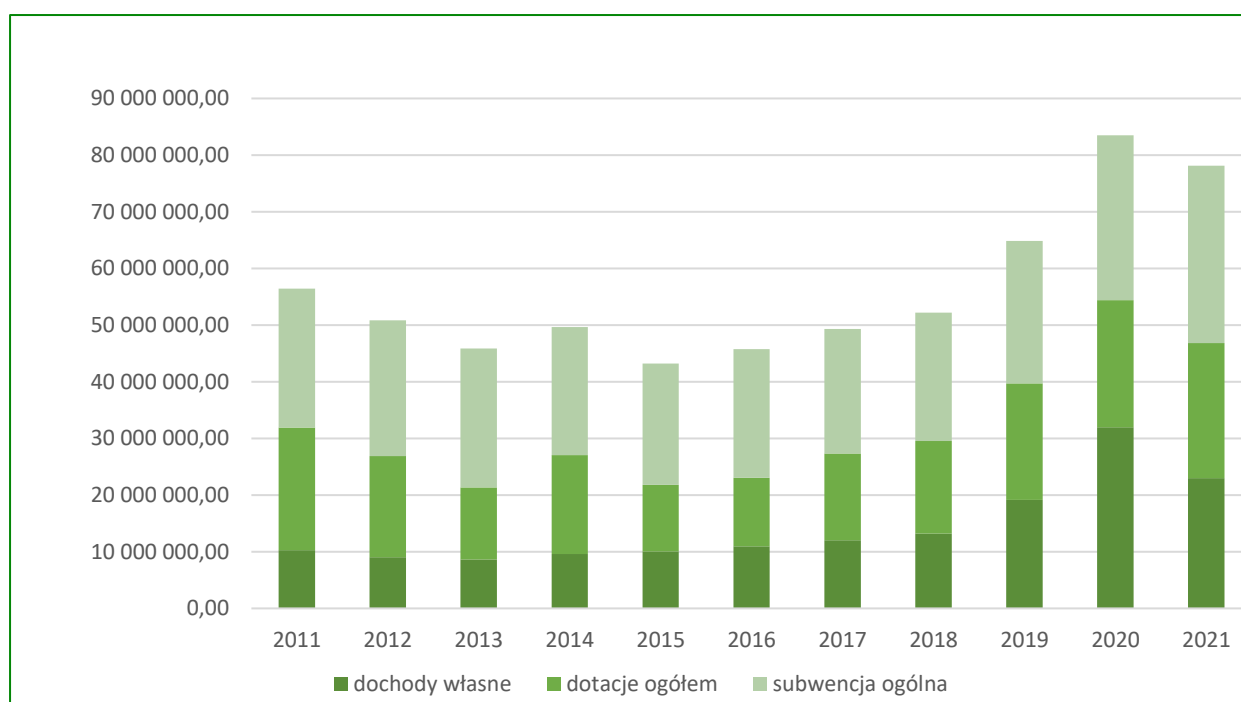
Atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu sprzyja funkcjonowanie zalewu w Chodlu oraz kąpielisk w Opolu Lubelskim i Poniatowej. Mieszkańcy powiatu oraz turyści zewnętrzni mogą wspólnie wykorzystywać infrastrukturę sportowo - rekreacyjną obszaru. Podkreślić należy zaangażowanie władz powiatu w realizację działań na rzecz budowy i modernizacji obiektów sportowych i rekreacyjnych dzięki wsparciu z funduszy krajowych i europejskich.

6. JAKOŚĆ ZARZĄDZANIA

6.1 Struktura budżetu i sytuacja finansowa

Wielkość dochodów i struktura wydatków w budżecie powiatu oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład świadczy o zdolności powiatu do inwestowania. W 2021 r. dochody powiatu opolskiego wyniosły 78 132 373,50 zł, a wydatki osiągnęły kwotę 78 938 168,90 zł – wynikiem był deficyt w wysokości 805 795,40zł.

Wykres 35. Struktura dochodów ogółem powiatu opolskiego w latach 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
dochody własne	10 190 506,68	10 258 193,51	9 010 671,85	8 648 895,53	9 601 850,49	10 060 716,36	10 964 590,06	12 011 164,71	13 240 423,81	19 168 269,81	31 951 610,08	22 971 126,09
dotacje ogółem	25 727 443,25	21 680 749,50	17 887 902,95	12 718 380,79	17 436 553,60	11 717 154,07	12 081 979,05	15 307 873,95	16 308 000,57	20 564 384,45	22 458 025,69	23 873 169,41
subwencja ogólna	25 063 140,00	24 492 217,00	23 962 077,00	24 516 292,00	22 631 082,00	21 436 592,00	22 716 571,00	21 990 137,00	22 670 918,00	25 107 307,00	29 066 845,00	31 288 078,00
dochód na 1 mieszkańca	966,74	898,79	815,10	740,07	805,64	705,22	753,13	816,30	870,87	1 089,55	1 416,01	1 338,96
dochody ogółem	60 981 089,93	56 431 160,01	50 860 651,80	45 883 568,32	49 669 486,09	43 214 462,43	45 763 140,11	49 309 175,66	52 219 342,38	64 839 961,26	83 476 480,77	78 132 373,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL.

W strukturze dochodów powiatu największy udział miały subwencje ogólne , tj. 40 % (31 288 078,00 zł). Dochody własne stanowiły 29,4% (22 971 126,08 zł), a dotacje 30,6% (23 873 169, 41 zł) dochodów ogółem.

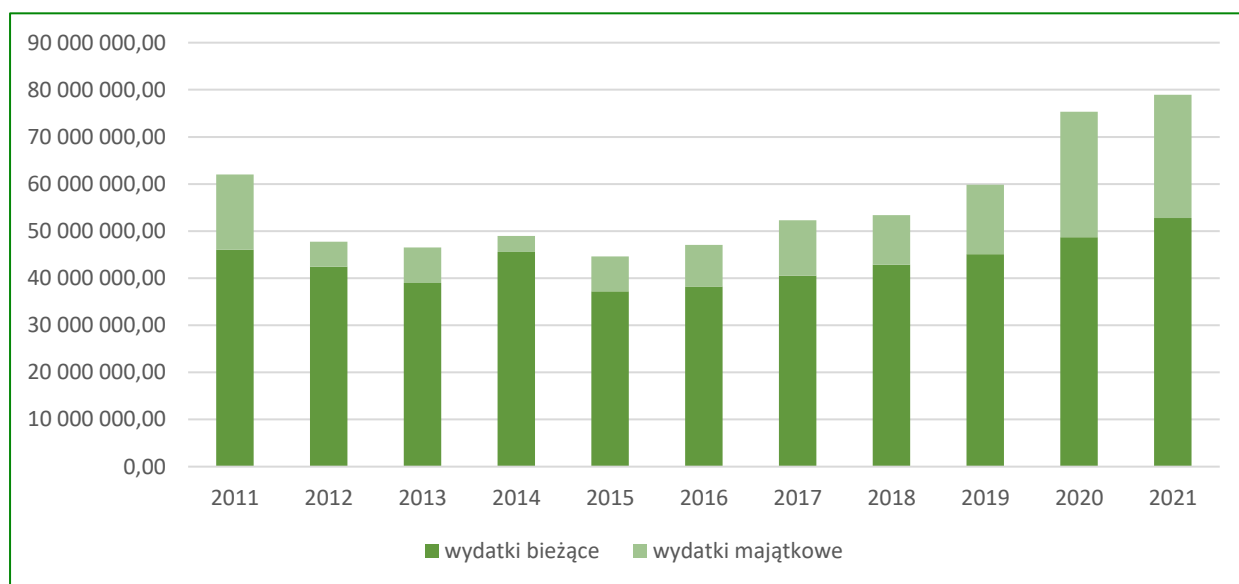
W ciągu ostatnich 10 lat można zaobserwować stopniowy wzrost dochodów powiatu, choć widoczny jest spadek w 2021 r. W porównaniu do 2010 r. wpływy do budżetu wzrosły o 17 151 282,57 zł. Budżet powiatu charakteryzował się również wysoką dynamiką wzrostu dochodów własnych, które w porównaniu do roku 2010 zwiększyły się o 12 780 619,41, zł

(225,4%). Wartość ta plasuje powiat opolski na 12. miejscu wśród wszystkich powiatów województwa lubelskiego.

Według danych GUS średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu opolskiego wyniósł 1338,96 i uplasował powiat na 12. miejscu w województwie lubelskim wśród powiatów ziemskich.

W strukturze wydatków powiatu opolskiego w 2021 r. wydatki bieżące stanowiły 66,9% (52 788 485,13 zł), zaś wydatki majątkowe 33,1% (26 149 683,77zł). Wydatki ogółem – w stosunku do roku 2010 – zwiększyły się o 17 731 271,76 zł (głównie z powodu bardzo znaczącego wzrostu wydatków majątkowych (inwestycyjnych) - o 17691 332,02 zł (309%). Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu opolskiego w 2021 r. wyniosły 1352,77 zł (12. miejsce w województwie lubelskim wśród powiatów ziemskich).

Wykres 36. Struktura wydatków powiatu opolskiego w latach 2010-2021

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
wydatki bieżące	52 748 545,39	46 032 625,76	42 426 710,30	38 974 961,60	45 567 353,06	37 239 263,38	38 250 300,25	40 544 908,55	42 835 454,10	45 127 333,99	48 703 999,60	52 788 485,13
wydatki majątkowe	8 458 351,75	16 001 687,25	5 346 270,76	7 558 378,95	3 429 723,41	7 350 951,68	8 844 257,47	11 766 867,52	10 575 290,31	14 695 015,02	26 602 624,32	26 149 683,77
wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca	970,32	988,03	765,62	750,55	794,74	727,67	775,04	866	890,74	1 005,23	1 277,42	1 352,77
wydatki ogółem	61 206 897,14	62 034 313,01	47 772 981,06	46 533 340,55	48 997 076,47	44 590 215,06	47 094 557,72	52 311 776,07	53 410 744,41	59 822 349,01	75 306 623,92	78 938 168,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS BDL

Ważnym wskaźnikiem dotyczącym gospodarowania budżetem jednostki samorządu terytorialnego jest udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wydatków, który z roku na rok rośnie i wynosi w kolejnych latach: 2019r. – 27,84%; 2020r. – 35,33%; 2021 – 31,69%.

Realizowana polityka inwestycyjna przełożyła się na następujące efekty i wskaźniki:

- Inwestycje w powiecie opolskim w latach 2019-2021: **60,22 mln zł**
- Środki zewnętrzne pozyskane na realizację działań inwestycyjnych: **43,01 mln zł**
- Liczba wyremontowanych kilometrów dróg powiatowych: **83 km**
- Wartość inwestycji drogowych w powiecie opolskim w latach 2019-2021: **45,93 mln zł**

- Wartość inwestycji w służbę zdrowia: **10,26 mln zł**
- Wartość inwestycji w edukację i sport: **3,03 mln zł**

W ostatnich trzech latach budżet powiatu zakłada realizację działań związanych z konsekwentnie prowadzoną polityką inwestycyjną. Z roku na rok wartość wydatków inwestycyjnych wzrasta kształtując się odpowiednio: 2018 r. – 19,8 mln zł, 2019 – 27,84 zł, 2020 – 35,33 zł, 2021 – 29,69 mln zł. W 2022 r. planowana była realizacja działań przewidujących kwotę 44 mln zł.

Władze powiatu opolskiego realizują wiele istotnych przedsięwzięć z punktu widzenia podniesienia poziomu komfortu, bezpieczeństwa i jakości życia mieszkańców obszaru: rozpoczęta została m.in. rozbudowa oddziałów szpitala w Poniatowej i zmodernizowane zostały obiekty sportowe. Pozyskano dofinansowanie na utworzenie nowego pawilonu Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w opolskim szpitalu, docelowo powstanie tam wojewódzkie centrum opieki nad osobami starszymi.

Powyższe działania mają realne przełożenie na wzrost jakości życia mieszkańców powiatu opolskiego.

6.2 Polityka inwestycyjna i realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej oraz funduszy krajowych

Powiat opolski oraz jednostki podległe w perspektywie finansowej 2014-2020 aktywnie korzystały ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Dzięki pozyskanym funduszom unijnym udało się urzeczywistnić wizję powiatu bezpiecznego i przyjaznego mieszkańcom. W ramach programu regionalnego jednostki te – jako beneficjenci wiodący lub partnerzy – zrealizowały 22 projekty o łącznej wartości ogółem wynoszącej 240 063 181,36 zł i otrzymały 197 538 242,05 zł dofinansowania ze Unii Europejskiej (UE). Najwięcej z pozyskanych środków przeznaczono na projekty dotyczące integracji społecznej, poprawy funkcjonowania placówek oświatowych i ochrony zdrowia. Biorąc pod uwagę wartość otrzymanego dofinansowania wśród gmin partnerskich zdecydowanie przoduje gmina Poniatowa, która w perspektywie finansowej 2014-2020 zrealizowała 10 projektów z regionalnego programu operacyjnego, o wartości dofinansowania z UE wynoszącej 21 978 691,16 zł. oraz Opole Lubelskie – jako beneficjent wiodący lub partner – zrealizowało 7 projektów o łącznej wartości ogółem wynoszącej 38 736 128,06 zł i otrzymały 23 028 413,80 zł dofinansowania ze środków Unii Europejskiej.

Tabela 22. Zestawienie projektów realizowanych przez jednostki podległe powiatowi opolskiemu z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

Tytuł projektu	Wartość projektu (PLN)	Wartość dofinansowania z UE (PLN)
Optymalizacja usług medycznych w Powiatowym Centrum Zdrowia w Opolu Lubelskim Sp. z o.o. w lokalizacji Poniatowa oraz Opole Lubelskie	9 829 965,60	4 499 903,79
Zwiększenie stopnia cyfryzacji w Powiatowym Centrum Zdrowia w Opolu Lubelskim	1 533 352,00	1 303 349,20
Szansa na lepsze jutro	1 308 146,49	1 111 924,51
Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (VI)	7 166 454,26	6 091 486,11
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opolskim (V)	3 911 829,63	329 890,01
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opolskim (VI)	3 344 154,53	2 818 453,44
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opolskim (III)	2 985 200,67	2 743 100,89
"Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (VII)"	3 105 532,73	2 639 702,81
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opolskim (IV)	2 689 044,11	2 266 326,37
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opolskim (II)	1 986 550,64	1 825 441,38
Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (III)	2 073 284,78	1 762 292,06
Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie opolskim (I)	1 864 700,00	1 713 500,00
Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (V)	1 338 369,44	1 137 614,01
Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (IV)	1 229 865,23	1 045 385,44
Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (II)	1 174 351,84	998 199,06
Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej w powiecie opolskim (I)	827 127,52	703 058,39
Nowoczesne szkoły zawodowe w Powiecie Opolskim	2 012 064,00	1 710 254,39
Modernizacja infrastruktury kształcenia zawodowego w Powiecie Opolskim	1 870 402,45	1 589 772,44
Nowoczesna szkoła zawodowa szansą dla rozwoju powiatu	1 453 764,65	1 235 699,95
Innowacyjny nauczyciel i kreatywny uczeń w szkole XXI wieku	755 273,99	641 982,80
e-Geodezja - cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego	187 603 746,80	159 370 905,00
Razem	240 063 181	197 538 242

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.mapa.dotacji.gov.pl

Warto również wspomnieć o projekcie partnerskim pn. „Wygodniej, szybciej, bezpieczniej” poprawa spójności komunikacyjnej województwa lubelskiego poprzez budowę i przebudowę dróg powiatowych usprawniających dostępność komunikacyjną do regionalnych i subregionalnych centrów rozwoju - w ramach którego wykonano roboty budowlane pn.:

- Zadanie nr 1 – „Przebudowa drogi powiatowej nr 2606 L Wilków - Wólka Polanowska - Karczmiska na odcinku od km 5+660 do km 10+141 długości 4,481 km”
- Zadanie nr 2 - Przebudowa drogi powiatowej nr 2622L Opole Lubelskie - Skoków - Białowoda - Kol. Boby na odcinku od km 0+020 do km 2+475 długości 2,455 km.

Wartość całości projektu to: 222 280 349,30 zł, a dofinansowanie z UE w ramach RPO Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 wyniosło: 119 485 146,90 zł
Wartość projektu zrealizowanego przez Powiat Opolski – 12 518 171,43 zł
Dofinansowanie w ramach RPO WL 2014 – 2020 – 4 830 226,82 zł

Powiat Opolski na realizację zadań inwestycyjnych pozyskuje środki zewnętrzne z różnych źródeł. Dodatkowe źródła finansowania inwestycji stanowią głównie:

Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg dawniej Fundusz Dróg Samorządowych

W ramach naboru wniosków pozyskano dofinansowanie na następujące inwestycje:

- 1. Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2637L Józefów nad Wisłą - Chruślina - Wierzbica dł. 4,3 km oraz 2635L Niesiołowice - Nietrzeba, dł. 3,920 km**
 - Koszt kwalifikowalny inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniesie 8 756 936,16 zł.
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Celowego 4 073 561,36 zł.
 - Wkład własny beneficjenta 4 683 374,80 zł.
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze strony Gminy Józefów nad Wisłą 2 351 674,00 zł.
 - Inwestycja została rozpoczęta w maju 2022 roku.
- 2. Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2651L na odcinku od km 0+016 do km 0+800, dł. 0,784 km, nr 2654L na odcinku od km 0+006 do km 0+616, dł. 0,610 km oraz nr 2656L na odcinku od km 0+019 do km 1+469, dł. 1,450 km o łącznej długości 2,844 km**
 - Koszt kwalifikowalny inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniesie 2 706 881,21 zł.
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 1 624 128,00 zł.
 - Inwestycja została rozpoczęta w listopadzie 2021 roku
- 3. Przebudowa drogi powiatowej nr 2237L Poniatowa - Kraczewice - Szczuczki na odcinku od km 0+029 do km 1+832 i od km 1+832 do km 2+800 oraz drogi powiatowej nr 2552L Wąwolnica - Poniatowa na odcinku od km 13+651 do km 13+870, ul. Kraczewicka w m. Poniatowa, dł. 2,990 km**
 - Całkowita wartość inwestycji: 2 627 962,05 zł.
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa: 1 566 076,00 zł.
 - Udział Gminy Poniatowa: 730 406,00 zł.
 - Inwestycja została rozpoczęta w czerwcu 2020 roku i zakończona w październiku 2021 roku.
- 4. „Przebudowa drogi powiatowej nr 2618L w miejscowości Dąbrowa Wronowska i Plizin w gminie Poniatowa”, dł. 1,935 km.**
 - Koszt całkowity inwestycji wyniósł 997 214,02 zł.

- Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 592 928,00 zł.
 - Udział Gminy Poniatowa 360 010,00 zł.
 - Inwestycja została zakończona w 2020 roku.
- 5. „Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2622L Opole Lubelskie – Skoków – Białowoda – Kol. Boby od km 2+809 do km 12+227 dł. 9,418 km i nr 2621L Emilcin – Skoków od km 0+023 do km 2+025 dł. 2,002 km”.**
- Koszt całkowity inwestycji wyniósł 5 664 411,69 zł
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 3 381 008,00 zł.
 - Udział Gminy Opole Lubelskie 1 141 701,85zł.
 - Inwestycja została zakończona w 2020 roku.
- 6. „Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2605L Wilków – Zagłoba – Łaziska – do drogi nr 824 od km 17+699 do km 20+792 dł. 3,093 km i nr 2624L Janiszów – Kosiorów - Kamionka od km 2+532 do km 6+048 dł. 3,516 km”.**
- Koszt całkowity inwestycji wyniósł 3 397 191,06 zł
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 2 021 414,00 zł.
 - Udział Gminy Opole Lubelskie 464 576,78 zł.
 - Udział Gminy Łaziska 224 506,72 zł
 - Inwestycja została zakończona w 2020 roku.
- 7. „Przebudowa drogi powiatowej nr 2616L o łącznej długości 1,886 km”**
- Koszt całkowity inwestycji wyniósł 899 776,66 zł
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 536 925,00 zł.
 - Udział Gminy Poniatowa 217 710 zł.
 - Inwestycja została zakończona w 2020 roku
- 8. „Przebudowa drogi powiatowej nr 2626 L Wrzelowiec - Kręciszówka – Pusznio Godowskie na odcinku od km 0+988 do km 10+495, dł. 9,507 km”**
- Koszt kwalifikowalny inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniósł: 4 937 280,21 zł.
 - Całkowity koszt inwestycji wyniósł 5 071 622,02 zł
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 2 962 368,00 zł.
 - Udział Gminy Opole Lubelskie 1 054 983,62 zł.
 - Inwestycja została zakończona w 2021 roku.
- 9. Przebudowa drogi powiatowej nr 2634L Kluczkowice - Świdry – Zadole - Wandalin od km 2+223 do km 5+078 oraz od km 6+929 do km 12+390 dł. 8,316 km**
- Koszt kwalifikowany inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniósł 5 038 625,84 zł.

- Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 3 023 175,00 zł.
 - Udział Gminy Opole Lubelskie 1 024 945,42 zł.
 - Inwestycja została rozpoczęta w grudniu 2019 roku i zakończona w maju 2021 roku.
- 10. Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2636L Wrzelowiec - Chruślina - Idalin dł. 3,260 km i 2637L Józefów n. Wisłą - Chruślina - Wierzbica dł. 3,323 km**
- Koszt kwalifikowalny inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniósł 3 393 783,50 zł.
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 2 036 270,00 zł.
 - Wkład własny Powiatu Opolskiego 1 357 513,50 zł
 - Udział Gminy Józefów nad Wisłą 693 024,75 zł.
 - Inwestycja została rozpoczęta w listopadzie 2020 roku i zakończona w lipcu 2021 roku.
- 11. „Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2547L dr. pow. 2529L Kazimierz Dolny (Jeziorszczyzna) – Kol. Rzeczyca – Zaborze – Niezabitów dł. 7,248km, nr 2612L Karczmiska – Kol. Rzeczyca dł. 2,618 km oraz nr 2236L Niezabitów – Łubki – Wojciechów dł. 2,523 km**
- Koszt całkowity inwestycji wyniósł: 6 213 556,66 zł
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg: 3 581 789,00 zł.
 - Wkład własny w wysokości: 2 412 335,66 zł
 - Udział Powiatu Opolskiego: 1 206 167,83 zł
 - Udział Gminy Poniatowa: 548 276,08zł
 - Udział Gminy Karczmiska: 703 606,01 zł
 - Inwestycja została rozpoczęta w dniu podpisania umowy (czerwiec 2021 roku). Planowany termin zakończenia inwestycji: październik 2022 roku.
- 12. Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych tj. trzech odcinków drogi powiatowej nr 2248L oraz dwóch odcinków drogi powiatowej nr 2245L wraz z przebudową mostu nad rzeką Chodlik w miejscowości Ratoszyn Drugi**
- Koszt kwalifikowalny inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniósł 4 023 440,84 zł
 - Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 2 404 101,00 zł.
 - Udział Gminy Chodel 819 669,59 zł.
 - Inwestycja została rozpoczęta w czerwcu 2020 roku i zakończona w lipcu 2021 roku.
- 13. Przebudowa drogi powiatowej nr 2617L Pustelnia – Trzebieszka – Darowne na odcinku od km 0+013 do km 1+343, dł. 1,330 km, m. Wola Rudzka, Trzebieszka, gm. Opole Lubelskie**
- Całkowity koszt zadania: 903 280,04 zł

- Dofinansowanie ze środków rezerwy subwencji ogólnej : 399.929,00 zł,
- Inwestycja zrealizowana w 2021 roku.

14. Przebudowa drogi powiatowej nr 2619L Darowne - Poniatowa na odcinku od km 0+000 do km 1+093 (roboczy), dł. 1,093km

- Wartość zadania – 692 486,42 zł
- Dofinansowanie – 346 194,00 zł

15. Przebudowa drogi powiatowej nr 2610L Trzciniec – Opole Lubelskie – droga wojewódzka nr 824 na odcinku ul. Szkolnej w Opolu Lubelskim, dł. 0,519 km

- Całkowity koszt zadania (z nadzorem inwestorskim) – 274 410,93 zł,
- Inwestycja zrealizowana w 2021 roku.

Rządowy fundusz Polski Ład - Program Inwestycji Strategicznych

W ramach naboru wniosków pozyskano dofinansowanie na następujące inwestycje:

1. Przebudowa dróg powiatowych na terenie powiatu opolskiego (ciągu drogowego dróg powiatowych nr 2630L na odcinku od km 1+200 do km 2+600 i od km 3+200 do km 9+249, o łącznej dł. 7,449 km, nr 2629L od km 5+082 do km 8+041, dł. 2,959 km oraz nr 2620L na odcinku od km 0+000 do km 5+428, dł. 5,428 km)

- Koszt inwestycji w zakresie robót budowlanych wyniesie 15 758 397,62 zł.
- Kwota udzielonego dofinansowania ze środków budżetu państwa 14 970 477,73 zł.
- Wkład własny beneficjenta 787 919,89 zł
- Inwestycja została rozpoczęta w maju 2022 roku

2. Utworzenie wojewódzkiego centrum opieki nad osobami starszymi poprzez budowę pawilonu szpitalnego Zakładu Opiekuńczo – Leczniczego w Opolu Lubelskim

- Wartość inwestycji 18 000 000,00 zł
- Dofinansowanie 15 300 000,00 zł

3. Dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych budynku przy ul. Partyzantów 39 w Chodlu

- Wartość inwestycji – 800 000,00 zł
- Dofinansowanie 680 000,00 zł

4. Przebudowa drogi powiatowej nr 2608L Braciejowice – Kol. Koło oraz przebudowa dwóch odcinków chodnika na terenie Gminy Opole Lubelskie oraz Gminy Łaziska

- Wartość inwestycji – 1 800 000,00 zł
- Dofinansowanie 1 764 000,00 zł

5. Przebudowa drogi powiatowej nr 2653L ul. Kolejowa w Opolu Lubelskim w zakresie budowy kanalizacji deszczowej

- Wartość inwestycji 1 500 000,00 zł
- Dofinansowanie 1 470 000,00 zł

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych

W ramach naboru wniosków pozyskano dofinansowanie na następujące inwestycje:

- 1. Przebudowa ciągu drogowego dróg powiatowych tj. drogi powiatowej nr 2603L Szczekarków - Kosiorów - Trzciniec długi. 2,991 km oraz drogi powiatowej nr 2602L Zagajdzie - Rogów - Wólka Polanowska - Kosiorów długi. 2,296 km**
 - Wartość całkowita zadania: 2511332,91 zł
 - Dofinansowanie: 1 780 000,00 zł

- 2. Utworzenie wojewódzkiego centrum opieki nad osobami starszymi poprzez rozbudowę ZOL**
 - Koszt zadania 7 200 000,00 zł

Program Sportowa Polska 2020

- 1. Budowa boiska piłkarskiego, boiska wielofunkcyjnego oraz skoczni do skoku w dal przy Zespole Szkół przy ul. Fabrycznej w Poniatowej.**
 - Wartość całkowita zadania: 1 768 603,00 zł
 - Dofinansowanie: 759 400,00 zł

Rezerwa Subwencji Ogólnej

- 1. Przebudowa drogi powiatowej nr 2617L Pustelnia - Trzebieszka- Darowne na odcinku od km 0+013 do km 1+343, dł. 1,330 km**
 - Wartość całkowita 903 280,04 zł
 - Dofinansowanie 399 929,00 zł

Podsumowując, w analizowanym okresie Powiat Opolski zrealizował projekty dofinansowane ze środków budżetu państwa. Na realizację przedsięwzięć inwestycyjnych, głównie z zakresu modernizacji i poprawy funkcjonowania dróg przeznaczono ponad **45 mln zł**. Proinwestycyjna polityka nakierowana jest na dalsze pozyskiwanie dodatkowych środków finansowych na realizację zadań m.in z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych czy Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg.

Wnioski:

Wielkość dochodów oraz struktura wydatków Powiatu Opolskiego świadczy o jego zdolności do inwestowania. W okresie 2011 - 2021 dochody i wydatki przeważnie wykazywały trend wzrostowy. Sytuacja zmieniła się jedynie w 2021 r., w którym wydatki bieżące jednostki nie znalazły pełnego pokrycia w dochodach bieżących bez konieczności zaciągania zobowiązań, aby je sfinansować. W 2021 r. dochody powiatu opolskiego wyniosły 78 132 373,50 zł, a wydatki osiągnęły kwotę 78 938 168,90 zł – wynikiem był deficyt w wysokości 805 795,40zł. Według danych GUS średni dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca powiatu opolskiego wyniósł 1 416,01 zł i uplasował powiat na 12. miejscu w województwie lubelskim wśród powiatów ziemskich.

W strukturze wydatków powiatu opolskiego w 2021 r. wydatki bieżące stanowiły 66,9% ogółu (52 788 485,13 zł), zaś wydatki majątkowe 33,1% (26 149 683,77zł). Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca powiatu opolskiego w 2021 r. wyniosły 1352,77 zł.

Warto podkreślić, że powiat opolski aktywnie uczestniczy w konkursach i naborach umożliwiających pozyskanie dodatkowych środków finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych, jak i „miękkich”. Wieloletnie i wielowymiarowe doświadczenie oraz skuteczność jednostki w pozyskiwaniu środków zewnętrznych i zarządzaniu projektami powinno być wykorzystane jako szansa rozwojowa powiatu.

W perspektywie finansowej 2014-2020 zrealizowano 23 projekty współfinansowane z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego. Dzięki pozyskanym funduszom unijnym udało się urzeczywistnić wizję powiatu bezpiecznego i przyjaznego mieszkańcom. Najwięcej z pozyskanych środków samorząd przeznaczył na projekty dotyczące integracji społecznej oraz poprawy funkcjonowania placówek oświatowych i ochrony zdrowia. Ważnymi źródłami finansowania przedsięwzięć wspierających rozwój społeczno-gospodarczy powiatu są środki krajowe: Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Fundusz Dróg Samorządowych, a także fundusze Ministerstwa Sportu i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

Wartość inwestycji w powiecie opolskim w latach 2019-2021 wyniosła łącznie ponad 68 mln zł. To szczególnie ważne biorąc pod uwagę niewystarczającą jakość infrastruktury drogowej, która była czynnikiem obniżającym aktywność gospodarczą, inwestycyjną oraz konkurencyjność obszaru. Istotna w tym aspekcie jest świadomość, że stan infrastruktury drogowej jest kluczowym czynnikiem stymulującym wzrost ekonomiczny, co przełoży się na podniesienie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu oraz wzrost jakości życia mieszkańców tej części Lubelszczyzny.